

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל')

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת ויגש תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

סנהדרין, דיני ממונות בשלושה – פרק ראשון דף ק עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" רה תוספות

בשני יעובן. לפי שכלה התבואה וצרכין לאכול מן החישי: לחם ביבורים. לחם אביב משמע שעשבישי הוא מבכר: ושמן תאמר חייון. חיון. שהו אפילות לכך נתאחרו כלכל עד אחר הפסח תלמוד לומר לחם שעורים: ושמן תאמר לפני העומר היה. ובזמן ביכר תלמוד לומר תן לעם ויאכלו מלמד שקרב העומר והותר לחם: שאור מקתה ראיות היתה אותה

בשני יעובן. חנוניא, רבי אומר, ואיש בא מבעל שלישה ויבא לאיש האלהים לחם בבורים עשירים לחם שעורים ונוי, ואין לך קלה בכל ארץ ישראל לבלש פירותיה ויתר מבעל שלישה, ואף על פי כן לא בקרה אלא מין אחד. שפא תאמר חפסים, תלמוד לומר שעורים, שפא תאמר לפני העומר, תלמוד לומר תן לעם ויאכלו, אחר העומר היה. שאור מעתה, ראיה היתה אותה שנה שתתעבר, ומפני מה לא עירבה אלישע, ששנת בצורת הייתה, והיו הכל רצין לבית הגירות. הנה רבנן, אין מעברין את השנה לפני ראש השנה, ואם עירבה, אינה מעוברת. אבל מפני שהקמ מעברין אותה אחר ראש השנה מיד, ואף על פי כן אין מעברין אלא אדר. איני, והא שלחו ליה לרבא, וזנא מאת תרפסו ותרפסו ישר ויבדקו דברים [העששים] בלח, ומאי ניהו, תפלת. בוכות הרמנים ובוכותם יצאו בשלום. ועמסי ירכי נחשו, בקשו לקבוע נציב אחד ולא הניחו אדומי הלוי, אבל בעלי אסופות נאספו וקבעו לו נציב אחד, בירח שמת בו אהרן הכהן. השוכי מחשיב, לפיו לא מגלו. מאי משמע דהאי נציב לישא דירחא הוא, דכתיב ולשלמה שנים עשר נציבים על כל ישראל, וכלכלו את המלך ואת [ביתו] היה בשנה. והתכחי ונציב אחד [אשר] בארץ, רב יהודה ורב נחמן, חד אמר אחד ממונה על כולם. וחד אמר, כנגד חד העיבור. הנה רבנן, אין מעברין את השנה לא משנה לתבירתה, ולא שלש שנים זו אחר זו. אמר רבי לטעמו, מעשה רבני עקבא שהיה חבש בבית האסורים, ועיבר שלש שנים זו אחר זו. אמרו לו, משם ראיה, בית דין ישבו וקבעו אחת אחת במונאי שביעית, ולא במונאי שביעית. אמית' גילין לעבר, ערב שביעית. של בית רבן גמליאל היו מעברין במונאי שביעית, ובפלותא דרבי תנאי, דתנאי, אין מביאין רק מחוצה לארץ, ויביתו תתירו. מאי ביניהו, אמר רבי ירמיה, חוששין לגושיהו, איקא ביניהו. הנה רבנן, אין מעברין את השנה מפני הפומא. רבי יהודה אומר, מעברין אמר רבי יהודה, מעשה בתוקהי מלך יהודה שעיבר את השנה לפני הפומא, ובקש רחמים על עצמו, דכתיב כי מרבות העם רבת מאפרים ומנשה יששכר ויבולזן לא הפהרו,

1 ראויה היה אותה שנה שתעבר. וא"ת מגיל דילמא אביב הוא דלא אבל פירות האילן ותקופה הוא בתקופת ואמרין דעל אחד מוקן אין מעברין ויל דמסתמא כיון דבעל שלישה הקלה שבארץ ישראל לא ביכר אלא מין אחד שיהי פירות האילן נמי לא היו וא"ת ודילמא ביהודה הוא דלא היו אבל בעבר הירדן ובגילוי היו ויל דהא נימי שבתאי מבעל שלישה שהיא הקלה שלא שכינה: ומפני מה לא עירב אלישע. וא"ת ומונא לן דלא עיבר ויל שאר פירות העירבה אי אפשר שלא היו מוציאין בכמה מינין אחד העומר: אין מעברין אלא אדר. וכל שאר ההודשים אין מעברין דכתיב (אסתר א) לחדש שנים עשר הוא חדש אדר ואי מעברין את המשא ההודשי לא יחד אדר שנים עשה. לא משנה לחברתה. פי' מעברין את שאנה צריכה לחשבתן אין מעברין כדי לתקן שההבא ואין הלשון משמע כי אלא נראה נדמיה לחשב דלא מחשבינ בשנה זו על שנה שלאחריה ואנני דלא מנלן מימי אן מחשבינ לטמוך על אותו חשבון שלא לעשות חשבון אחר. ולא שלש שנים זו אחר זו. פירוש רצופת שלא יבא ניסן ופסח באמצע הקיץ כדפי' בקנטרס וק"ק דמאי אריא שלש אפי' תרסיי מני ועוד דקאמר ר' רענן מעשה בר עקיבא שעבר ג' שנים רצופות רובן מהדרה חיל ב"ד ישבו וקבעו לא אחת בזמן פי' ולא רצופת היו ואין הלשון משמע כי נראה לטעון אחר שפי' בקנטרס דאין מעברין ג' שנים היינו שאין קובעין בפעם אחת להיות שלש שנים מעוברות כל אחת בזמנה ולפי' הו' לא יתכן מה שפרש משנה לחברתה דמשמע דמורה ר"ש ברישא. חוששין לגושיהו. פי' הקנטרס דמסתא באלו וקשה דתנאי במסתא אהלות (פ"ב משנה ג') דבשל מארץ העמים מוטמא במגע ומשא גזל לא באהל וא' דמשמע בפ"ק דשבת (דף טו. שם) ובגויז (דף נה. שם) דמסתא באלו היינו דוקא בארץ העמים אבל אם הביא מעפר ארצו ישראל לא מוטמא באלו לכן עירב לומר דהבא דהיישין לגושיהו היינו שלא יטמאו במגע ומשא. שעובר משנה מפני הטומאה. פי' בקנטרס שעיטמאו בעי' דע"ז מוטמא בפ"ק עקבא (דף פב.) כמתא אע"ז טומאת ע"ז מדרבנן מאותה שעה שמו גזר עליה דהא דרש שלום מרביא דמסתא באלו הקבלה ובירושלמי אמר דגולגולתו של ארונה הובסי מציא תחת המזבח וימחה שהי' (ט"ז) הו' יבולין וטעמי ומה עירבה הוא סגי בהזאת שלש שבעי' ואמר רבי לא הו' חסרי' כל בית ראשון שמר לחם אפר פרס דמשה דאמר (פרק פ"ג משנה ה') דשני' עשה עורא ושמן לא היה להם הדבר מוזמן ליתרה. כן

לפי שמאריבין עליון אסור עבודת קרקע: ולא במונאי שביעית. ואין חוששין אל כילה הישן דקסבר מביאין ירק ותבואה מחוצה לארץ לארץ ישראל מאותה חרשו וחרש קרקע: של בית רבן (שמעון) מעברין במונאי שביעית. ואין חוששין אל כילה הישן דקסבר מביאין ירק ותבואה מחוצה לארץ לארץ ישראל מאותה חרשו וחרש שביעית והיתיר עומל של שביעית: מאי ביניהו. במאי פליגי: חוששין לגושיהו. ומאי בימי עמא מנחש ארץ העמים משמטא באלו ויטמא סתרות של ארץ ישראל: מפני הטומאה. כגון שהיה נגיש חולה ואמדרו למוות ערב הפסח או (שני) ימים קודם הידיו טמאים כסוף אדר וכלתה אפר הפרה ואנני יבולין למצוא נכשיו פריה אדומה אין מעברין בכך אלא יעשו טומאה: שעובר את השנה מפני הטומאה. שטמאנו בימי אנו אביו מעבודה זרה שלא חישבו להרהר והיה חקיהו מחזירין ממונות וידע שלא יסיפקו כוכן לבא ולטעור עד הפסח וימחה השנה: ובקש רחמים על עצמו. שמחלו לו הען ולקמן פריך הואיל ואמר רבי יהודה מעברין לעבר בישק רחמים על עצמו:

1 **בהן** גדול ביום הכפורים ויכח. משאר קרנות לא מצי למידק דתמיד היה על מצחו
2 כדמשמע ב' האומר (קדושין סו) חקם לום ציץ שבץ ענין משמע שחיה על
3 מצחו אפי' שלא בשעת העבודה.
4 **שמומאה** הותרה בעיבור. אין הדבר תלוי בעיבור כדאמרינן ב' תרצי"ו לו (ומא

5 דף ג.) שהרי פ' הרי"כ ובה' ושב' כהן גדול ופסח דקרבן יהוה הוא ורחוק חבת
6 ותומאה ופר העלם דבר של ציבור ושעיר ע"ז
7 והנזה דקרבן ציבור הם ואין ורחוק אלא נוסף
8 היא כלאל בידך כל שזמנו קבוע ודחה ואפילו
9 דחיה וכל שאין זמנו קבוע אינו דחה ואפילו
10 דענינה.

11 **ונשים** משלימות טהורים ועודפין עליהן.
12 תימה דב' כיצד צילץ (פסחים דף ע"ג וט)
13 עט. ועט פליגי כשהיו ישראל מחצה טהורים
14 ותחצה טמאין דרב אמר הללו עושין לעצמן
15 הללו עושין לעצמן ורב כהנא אמר טהורים
16 עושין את הראשון וטמאין עושין את השני
17 ואיכא דאמר רב כהנא אמר טהורים עושין את
18 הראשון וטמאין את עשן של את הראשון ולא
19 את השני והשתא טומא דהבא בטמא א' כרב א'
20 כלישנא בתרא דרב כהנא למה לי משלימות
21 בערפוט טי ואו כלישנא קמא דרב כהנא למה
22 לי ערפוט במשלימות ור' ירל דנקט משלימות
23 וערפוט במשלימות ור' ירל דנקט משלימות
24 בתורה ולכך ביקש רחמים על עצמו והני
25 לשניו לדפסוק סבר נשים בראשון חובה ובסי'
26 רשות ולכך ביקש וטמא כפי' דעביד פסח
27 שני אלא אליבא דר"ש קיימין דאית ליה ב' פ'
28 האשה (צ"ע צ"ע) ונשים בראשון רשות.
29 **מכר** מפוריא לפסחא כו'. אמתי' דערוית
30 (פ' מ"ז) מדייתי בפרק הנהנין (לקמן
31 דף פו.) ועט' הם העידו שמעברין את השנה כל
32 אדר היה מצי לאקשה?

33 **הטומאה** לכתחילה. רבי שמעון אומר מעברין
34 אומר מעברין אלא אדר, והוא עיבר ניסן בניסן. אמר מר, שאין מעברין אלא אדר, והוא עיבר
35 ניסן בניסן. וזית ליה לחוקה' ההירש תהה לבס', זה ניסן ואין אחר ניסן, טעה בשמואל.
36 דאמר שמואל, אין מעברין את השנה ביום שלשים של אדר, הואיל וראוי לקבועו ניסן.
37 ואיהו סבר, הואיל וראוי לא אמרינן. תניא נמי הכי, אין מעברין את השנה ביום שלשים
38 של אדר הואיל וראוי לקבועו ניסן. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון, מפני
39 שהשיא את ישראל לעשות פסח שני. הו"כ דמו, אמר רב אשי, כגון שהיו ישראל מקצת
40 טמאים ומקצת טהורים, ונשים משלימות לטהורים ולטהרות עליהם. מעיקרא סבר, נשים
41 בראשון חובה, דהוון מעוטין טמאים ומעוטין מידהו לפסח שני. ולכפוף סבר, נשים בראשון
42 רשות, דהוון להו טמאים רובא, ורובא לא מדרהו לפסח שני: גופא, אמר שמואל, אין מעברין
43 את השנה ביום שלשים של אדר, הואיל וראוי לקבועו ניסן. עיבורה. מאי. אמר עובד,
44 אין מקודשין את התלש, קודשו. מאי. אמר רבא. כגמל העיבור. רב נחמן אמר, עובר
45 ומקודש. אמר ליה רבא לרב נחמן, מקודו מפוריא לפסחא תלתין יומין הוה, ומפוריא דרשנין
46 בהלכות הפסח, דתניא, שאלין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום. רבן שמעון בן
47 גמליאל אומר, שתי שבתות. ובי כמי ריש דהא מרסקין ליה, אתי ללוליה בחמין. אמר ליה,
48 מידע וידעי דשתא מעברתא בחושבנא תליא מילתא. אמרי, החשבנא הוא דלא סליק להו
49 לרבנן עד השתא. אמר רב יהודה אמר שמואל, אין מעברין את השנה אלא אם בן היתה
50 תקופת חסירה רובה של חודש. וכמה רובה של חודש, ששה עשר יום, דב' רבי יהודה.

1 **כי אכלו את הפסח בלא ככתוב**. שעיבר את השנה מפני הטומאה שלא כדת:
2 ניסן בניסן. לאחר שקידשו לשם ניסן חור ובמלך ועשאו אדר השני ר"ש בן יהודה
3 אומר. לא עיברה אלא השיאן לפסח שני שלא כדון לפיכך ביקש רחמים על עצמה
4 היתה בעיבור. כלומר בקושי הותרה טומאה בעיבור וכל כמה דאפשר להודיו
5 לעלותו בטהרה מוזרין ולכך מעברין כדי
6 שישעו בטרה. מוזרין ולכך על טומאת
7 ובהם לעלות לרחוק. כון שישנו על מצח.
8 כהן גדול בשעת טומאה פני שאינו על מצחו
9 מוצת. כהן גדול. כבואו לפני לפנינן ביום
10 הכיפורים ויכח שאינו לובש בגדי זהב ואם
11 איצ' טומאה בקדישם מרצה היצי: אמר
12 לו. תנן ליום הכיפורים שכולו עבודה ציבור
13 הוא וטומאה הותרה בקרבן ציבור כטורה
14 גמורה ואין צריך ציץ לחרות אלמא היתר
15 גמור הוא: רבי יהודה אומר אינה מעוברת
16 ולפי שהטומאה הותרה היא ציבור ושלא
17 לצורך עבודה: לכתחילה א"כ. ד"ק קאמר
18 אין מעברין לכתחילה ולרבי שמעון מעברין
19 לכתחילה ואידי דקאמר רבי יהודה אינה
20 מעוברת אמר אידיו מעוברת הוא הדין
21 לכתחילה. ואין אחר ניסן, משקבעתו זה ניסן
22 אתה יכול לעשות לו אדר השני נוסף:
23 ביום שלשים של אדר. לא תיבאר עד הנה
24 בעיבור שנה לא עיבורה עד הוואל חזים
25 ראו לקבוע ניסן אם היה אדר חסה: ואיהו.
26 מעיקרא סבר הוואל רואי לא מארביק
27 ועיברת ולכפוף הורה לטמואל ובקש
28 רחמים על עצמה: הו"כ דמי. דמעיקרא השיא
29 ולכפוף חור ב: מחצה. לאו דווקא אלא
30 כדמרש ואילו שהוכריס היו טמאים יותר
31 מן הטהורים ונשים היו רובן טהורות עד
32 שהתשים טהורות משלימות את מחצה
33 הטהורים ועדפת עליהן שכטאה מונה
34 אנשים ונשים כאתם בטמאים וטהורים
35 נמצאו טהורים יתירים ופלוגתא בפרק
36 האשה (פסחים דף צ"א) דאיכא למאן דאמר
37 נשים חובה בהבאת האשה ראשון ואיכא
38 למאן דאמר נשים רשות והתקין דהאשה
39 סבר נשים בפסח ראשון חובה ומיצטרפו
40 להכר הוו טמאים מעוטא ומידהו ולכפוף
41 סבר נשים בפסח ראשון רשות ולא מיצטרפו
42 והוון להו טמאים רובא ואיש נדהא לפסח
43 שני ואין ציבור נידהו: אין מקדישין את
44 החדש. לומר מקודש הוא אדר השני דיוקן
45 דראוי לקבוע ניסן קרינא ביה וכן ניסן ואין
46 אחר ניסן אלא שתק וכי מטי ריש יריא
47 תארינא מקדיש ליה לניסן: ומפוריא דרשנין
48 בהלכות הפסח. וכן דלא עיבורה כודם
49 הפורים ושעמו ורשה של הכתוב הפסח כי
50 הדר מעבר ביה ודן לשאח ומודעי לעלמא
51 לא מודמי להו לשלוחי ביד ומולזלי בחמין:
52 **בחושבנא תליא מילתא**. שהקין הותרה
53 לפי חשבון תקופת החמה הם מתגלגלין
54 ובשרבין ימי שנות החמה על שנת הלבנה
55 יותר מדאי מתארף האביב אחר הפסח
56 שהמועדות אנו כובעין אחר תולדות
57 הלבנה: אין מעברין את השנה. על התקופה
58 אי"כ חישוב ומצאו שתקופת מנוח חסירה
59 מהשלמת השנים וא' הם שלה רובו של חדש תשרי: ששה עשר יום. ותקופת תשרי נופלת כ"ו אבל אם היה תקופת תשרי נופלת בששה עשר אין מעברין ולקמיא

סנהדרין, דיני ממונות בשלושה – פרק ראשון דף ק עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל" (שטיינזולץ)
 רמ"ט תוספות

רבי יוסי אומר אחד ועשרים יום. אם צריך להשלים כ"א יום מהורש תשרי על
 תקופת תמוש שקתופת תשרי נפולת בב"ב מעברין ומוסיפין חדש אחד ורוחין את
 המועדות כדי שתקיים תקופת תשרי לחג אבל אם היתה תקופת תשרי נפולת
 בב"א הדיינין יום אחד בתוך חולו של מועד אין מעברין. חג האסיף. זמן האסיף
 שבחג הדיוני חולו של שני שכולל בתקופת בו
 דבר האביר השמר שיהא אסופת שנה
 הנוכסת ולא בתוך תקופת תמוש שהיא
 משנה עברתה ר' יהודה סבר כולו חג בעיני
 כלומר כל חולו של מועד בעיני בתקופת
 חדשה הלכך כשתקופת תמוש חסירה ששה
 עשר יום היו אחד חולו של מועד נמשך
 לתוכה הדמשה עשר יום טוב ויום ששה
 עשר חולו של מועד אבל אם היתה תקופת
 תשרי נפולת ביום ט"ז הרי כל חולו של
 מועד נתקפה חדשה ואין מעברין ר' יוסי
 אומר מקצת חולו של מועד בעיני בתקופה
 חדשה הלכך כשתקופת תשרי נפולת ביום
 כ"ב שהוא יום טוב האחרון מעברין את
 השנה ורוחין את המועדות כדי להקדים
 תקופת לחג אבל אם יורא בית דין בארץ
 שתפול תקופת תשרי ביום כ"א שהוא שביעי
 של ערבה דאיכא מקצת חולו של מועד
 בתקופת חדשה אין מעברין ולימבעריה
 לאלול ולירחיה למועד חד יומא ואיכא לר'
 יהודה כוליה חג ולרבי יוסי מקצת חג
 כדפרכינן לקמן גבי תקופת ניסל ליעברה
 לאור לא אפשר משום ליל מקלע לן
 תשרי ביומא דחויא אי מיעברין לאלול
 דהא מעיקרא מסדרינן לירחא סדוהי כי
 הכי ביה ליקלע תשרי בארזי משום דאתו
 תרי שבי בהדיה ומשום שביעי של ערבה
 דלא ליקלע בשבת וכדאמרינן החם (ר"ה דף
 ט) מימות זורא ואילך לא מצניע אלול
 מעובר דלא אסתיך ומעיקרא סדרינן
 לירחי דלא ליקלע בארזי ואי ניצטרך
 לעברי מקללך ראש השנה כדאמרינן
 בראש השנה (שם) ובמסכת סוכה (דף מג.)
 נמי גבי שביעי של ערבה אמרינן לא מקלע
 אלול בשבת אלמא אן הוא דמעינתין
 במילתא מעיקרא ומסדרינן לירחי כי הכי
 דלא מקלע בארזי הלכך כיון דיום שלשים של
 ראש השנה בארזי ואי מקלע בשני בשבת דאפשר
 לן במס' ערבין (דף ת) ולא רביא להכניסם לעבר
 שמהנה חדשים בשנה אלמא אם כן היתה שנה
 שלפניה מעוברת וכיון דבסדר החדשים אתו
 מלא ואתו חסר מקלע לן
 תקופת ביום י"ז לרבי יהודה ואי יוסי אי
 מעברין עוד תרי יודו הוה להו שמהנה מעוברת
 הלכך מעברין את השנה. אי קסבר יו
 נפלה בו הוא נמי מעברין שבערה ואינה
 מתקופת חדשה למה לי לרבי יהודה ששה
 עשר חסירה לרבי יוסי איכא כחיה לרבי יוסי
 יהודה ותפול החדשה בששה עשר או עשרים
 לרבי יוסי ותפול באחד ועשרים לא לר'
 יהודה איכא כוליה חג ולא לר' יוסי איכא
 מקצת חג והלכך לר' יהודה אם תפול
 שנפולת בן תקופה מאוהה שבערה חולו
 ולר' יהודה נמי ט"ו יום מתקופה שבערה
 ולרבי כוליה חג מתחיל. הוא ראשון לימי
 תקופת הבאה הלכך לר' יהודה אם תפול
 בששה עשר שהוא ראשון לחולו של מועד
 איכא כוליה חג ולר' יוסי אם תפול בשביעי
 של ערבה איכא מקצת ביום רבי יהודה.
 ויכין וידם תקופה גומר למה לי חסירה ששה עשר.
 ועוד תניא. לר' יהודה עשרים דשמעינן מינה
 דר' יהודה תקופת חג הוא דרבי וקשיא לשמואל
 בתרתי: ששה עשר. ונפולת עשרים.
 ונפולת בב"א ואע"ג דהוא יום אחרון לחולו
 של מועד ליכא מקצת חג דלר' יהודה יום
 תקופה גומר ואינו כן החדשה: ששה עשר
 לפני הפסח. אם תקופת שלפני הפסח
 הדיינין תקופת טבת חסירה ששה עשר
 בניסן ותקופה נפולת בשבעה עשר מעברין
 את השנה כשכאתה מונה משבעה בניסן צ"א
 יום לתקופת בני גר"א יום אחד לתמוז
 חג כ"ב ואע"ג דלרבי יוסי מיום תקופה מתחיל
 ליכא מקצת חג בתקופה חדשה כיצט
 טול דניסן שהוא מלא ואייר וסיון נמי
 תמוז ואם ג"ט הרי קליב ואלול כ"ט שהוא
 חסר הרי קס"א וכ"א תתשרי הרי קפ"ב ימי
 שתי תקופות ושל תשרי נפולת בב"ב משום
 הכי מעברין אבל נפלה תקופת תשרי ביום
 כ"א אין מעברין דיום תקופה מתחיל ואיכא
 יום אחד חולו של מועד בתקופה חדשה כיצט
 טול תקופה ששה עשר מימי תשרי ונפלה
 של תשרי צ"א אין מעברין דאיכא מקצת
 חולו של מועד בתקופה חדשה טובא ולקמן
 פרץ אמאי אמר שחרתה אפילו חסרה שיכסר
 ותמניסר יום ועשרים קאמר נמי ר' יוסי
 דאין מעברין דהששה עשר לפני הפסח
 הוא דמעברין ודיינין מודעי תקופת תשרי
 חג: בב"א יום ששה עשר לפני חג מעברין.
 וקסבר כוליה חג בעינן ולקמן פרץ הדין
 תנא קמא: אחרים. מפרש עממיהו לקמן:
 היינו ר' יהודה. דהריירוהו מקצת חג בעי'
 אבא

רבי יוסי אומר, אהר דרשו, חג האסיף תקופת השנה, גור סבר, מוליה חג בעינן בתקופה חדשה. וגור סבר, מקצת חג בעינן בתקופה חדשה. מאי קא סברי, אי קסברי יום תקופה גומר, בלאו הכי נמי, לא למאן דאמר מוליה חג איכא, ולא למאן דאמר מקצת חג איכא. אלא, קסברי יום תקופה מתחיל. מיתבי, יום תקופה גומר, דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר, יום תקופה מתחיל, ועוד תניא, אין מעברין את החדשה אלא אם כן היתה תקופת חסירה רובו של השנה. וכמה רובו של השנה, ששה עשר יום. רבי יהודה אומר, שתי ימות בחודש. וכמה שתי ימות בחודש, עשרים יום. רבי יוסי אומר, מחשבין, ששה עשר לפני הפסח, מעברין, ששה עשר לפני החג, אין מעברין. רבי שמעון אומר, אף ששה עשר לפני החג, מעברין. אחרים אומרים, מיעוטו. וכמה מיעוטו, ארבעה עשר יום. קשיא. אמר מר, רבי יהודה אומר, שתי ימות בחודש, עשרים יום. רבי יוסי אומר, מחשבין, ששה עשר יום לפני הפסח, מעברין. היינו רבי יהודה? יום תקופה גומר יום תקופה מתחיל, איכא בינייהו. אמר מר, ששה עשר לפני החג, אין מעברין. אלא לרבי יוסי, ששה עשר לפני החג, הוא דלא. אף שיכסר ותמניסר, מעברין. והאמר ששה עשר לפני הפסח, אין, בציר, לא. לא, אידי ואידי אין מעברין. ואידי דתנא רישא ששה עשר לפני הפסח, תנא נמי ששה עשר לפני החג. רבי שמעון אומר, אף ששה עשר לפני החג, מעברין. היינו תנא קמא? אבא

ורבי יוסי סבר מקצת חג בעינן. פי' בקנטורס דליכא למפרץ ליעברה לאלול דא"כ
 מקלע תשרי בארזי ורוקא לאחרים דקיימי בתקופת ניסן הוא דפרץ לקמן
 וליעברה לארד משום דמצינן בקייטא לחסר חד יומא טפי מכוסדרן יחזור תשרי
 לדוכתייה ביום הגון ור"ת מפרש דלקמן פרץ כולולו תנאי אשכחנא במה תנאי דלא
 חישי דארזי כן הדיא דספ' אלו קשרים (שבת
 דף ק) דחלבי שבת קרייבין ביום הפורים
 דפליגי בה רבי (שבת) ור"ע וכו' משני זמלמעה
 למטה קא חשיב ה"ה נמי כולולו תנאי ת"ק ורבי
 יהודה ר"י ויסי ור"ש וקשה דלא יתכן לפרש כן
 מילתא דר' יוסי דקמי' ט"ז לפני הפסח מעברין
 ט"ז לפני החג אין מעברין ועוד דבספ' החילול
 (סוכה דף נד) לא אשכח תנא דאיתא בוותיה
 מתניתין דחלבי שבת קרייבין ביום הפורים
 אלא אחרים ועוד דרבנא דמשני לעולם אחרים
 בתשרי קיימי משמע דאתא לשני דלא תיקשי
 וליעברו לארד לוי' יחירוהו למימר זמלמעה
 למטה קחשיב ומידו גם לפירוש הקונטרס צ"ל
 ע"כ דרבינא לא תריך כלום מקשיא דליעברה
 לארד דהא אליבא דאחרים קיימא דלא חישי
 לארזי וצריך נמי לומר לירידיה זמלמעה
 למטה קחשיב ומתאי טעמא נמי בתנא דחק
 בקנטורס לפרש דמעברין לארד שפיר משום
 דאפשר לתקוני תשרי בחד מרודי קיימא לא
 צריך לטעם זה הדין דאליבא דאחרים קיימי ואין
 להקשות הדשאת נמי כי נעבר חדש שלם
 מקלע תשרי בארזי למאן דאמר החדש
 העיבור כ"ט יום דהא אפשר לתקוני מחד יודו
 קייטא למלאות חג טפי מכוסדרין וכן למאן דאמר
 ל' יום לחסר חד מרודי קיימא:
 ט"ז לפני הפסח מעברין. מירוש ט"ז ונפולת
 ב"ז משום תשרי דרקתופה נפולת בב"ב
 וליכא אפילו מקצת חגון ואפילו נפולת תקופת
 שנת ט"ז בניסן או בתחילת היום או בשבת
 עשות ביום מקלע נמי תקופת תשרי רבי
 שהרי יש בין תקופה לתקופה צ"א יום יום שעות
 מוחצה אלמא דכי נפלה תקופת ניסן ב"ז ספיא
 ליה דלעולם מעברין אבל בנ"ז אין בתחילת
 הליילה נפולת או בחצי הליילה אין מעברין
 ומשם ואילך מעברין:
 אבא

איכא בנייהו יום תקופה גומר ויום תקופה מתחיל ולא מסיימי. לא שייך כאן אנא
ברא לטפוי אנתא כון בדמסוק שאר תנאי דקאחינן לטפוי עלייהו וכן איתא
בפרק במה מדליקין (שבת כד.) גבי איכא בנייהו דרב ברוזא ולא מסיימי:

שמור את חשב' בו שמור אביב של תקופה שיהיה בחודש ניסן, פי' בקונטרס אביב של
תקופה ניסן היינו ניסן של חמה שהיא

בתוך ימי חודש של לבנה במקצת וכמה ימי
1 חודש יד ומכאן ואילך היא ישנה וקשה דאם
2 כן אנו קשה ליה וליעבריה לארד לימא
3 דקטברי יום תקופה גומר ואי נמי מעבריה לארד
4 ונרחייהו חד וימא נופל תקופה בירד ומתחיל ניסן
5 של חמה בנ"ו ולא הוי בתוך ימי חודשה של
6 לבנה ועוד משמע בפרק היו בודקין (לקמן דף
7 מא.) דהיידיה של לבנה נמשך עד ט"ו דאר"ר
8 ויחנן עד מתי מברכין על חודש עד שתתמלא
9 פינתה ומפרישי תרדעיה עד ט"ו זיל דקטברי
10 אחרים יום תקופה גומר ויחודשה של לבנה עד
11 ט"ו הלכך כשנפתלה תקופה ניסן ט"ו מעברין
12 דליכא תקופת ניסן של חמה בחודש של לבנה
13 ככל ופרין דליעבריה לארד כדי שתפול תקופה
14 בירד וכו' וכן מתחיל ניסן של חמה דארבא סי'
15 אחר בחודש של לבנה הוא דארב דמשיליה פ"ק
16 דראש השנה (ר"כ בא.) כי חיות ומשכה תקופת
17 תיחוש לה דרתיב שמור את חודש דארב שמור
18 אביב של תקופה בו נ"ל אפילו בנפתל ביום ט"ו
19 געיה לארד וקטברי יום תקופה גומר אפי' רבי
20 מעברין לארד ונפל בני"ו אביב
21 תקופה בחודש דניסן אבל אי משבע עד ט"ו
22 מעברין לארד ולא מעברתא ליה לשתא הוא
23 דקאמר לא תיחוש לה היינו לומר דאחרים היא
24 יחידאה היא ואין תלכה במוחו כדפי' שם
25 בקונטרס ומדוי דהתם קשה למה לי טעמא משום
26 אביב של תקופה תופק ליה ביום תקופת
27 חשוי דכשנפתלה תקופה ניסן ניסן ט"ו נפתל
28 תקופת חשוי פעמים בכ"א פעמים בכ"ב ואפילו
29 תפול תקופת חשוי בכ"א ליכא אפילו מקצת חג
30 בתקופה חודשה הוא סבר יום תקופה גומר
31 ולפ"ת אתי שפיר כדי משכח תקופת טבת עד
32 שיתסר בניסן ונפלה בתחלת הלילה או בר
33 שעות בלילה א"צ לערב משום תקופת חשוי
34 דסני דנכרי סי' א' אלא אלו תפול תקופת חשוי
35 תשרי בו וימדוי לפיכך הקונטרס נמי י"ל
36 דאתא למימרי דהתם ודוק כי משבע עד שיתסר
37 עברה אבל אם נפתל בחמיסר לא עברה
38 אפילו נפתל בתחלת היום או בר שעות יום
39 אלא נייעבריה לארד אף על גב דתקופת חשוי
40 נפתל בכ"א לא תיחוש דקיימא לן באחרים
41 דלא ולייעבריה תקופת חשוי דלא דרש תנא
42 האסיף וליעבריה לארד. אפילו לפ"ת
43 דפרין כלוליה תנאי מוכח מתוך חידושו של רב
44 אתא בו דעיקב דלאחרים נמי פריך ותימה נמי
45 קשיאי דא רבה בר ששאל תני בסוף פ"ק דניסן
46 (דף כ.) יכול כשם שמעברין את השנה לצורך
47 כך מעברין את החודש לצורך ת"ל חודש הזה כזה וקשה דא רבא ותיקא
48 רבה בר שמואל אחרים היא דארב אחרים אומרים אן בין בערת לערת ואן בין ר"ה
49 לר"ה אלא ר' ימים בלבד:
50 **רבינא** אמר לעולם אחרים בתשרי קיימי. לא ולשוני קושיא דליעבריה לארד קאתי
51 דברשיבת לילה:

איכא בנייהו, דלר' יהודה יום תקופה גומר ואפילו לא חסרה בלא עשרים ונפלה
כ"א ליכא מקצת חג ולר' יוסי יום תקופה מתחיל ואם נפלה בכ"א איכא מקצת
חג עד שתחסר כ"א ותפול חודשה בכ"ב והוה ששה עשר לפני הפסח רהוי הודיא
לפני חגה חסירה כ"א הוא דמעברין אבל חסירה בעיר מובי' ל"ל ולא פסיימי. אן
סימן איהו מוקן קאמר ששה עשר חסירה
ובי"ו תפול מעברין אבל נפלה ט"ו אן
מעברין יום תקופה מתחיל ואיכא כוליה חג
אזכר ומיניה קאמר אפילו כוליה ט"ו מעברין
ויום תקופה גומר וליכא כוליה חג ואעיג
דתייריהו אמרי בחודא ששה עשר חד קאי
אחסרון וחד קאי אנפילה ולא דיענין די
מנייהו: שמור את חודש האביב. שמור
אביב של תקופה שיהא בחודש ניסן. שמור
תקופת חודש ניסן של חמה שיהא בתוך
חודשה של לבנה אביב הוא ניסן של חמה
שאין ניסן קרוי אביב אלא על פי בישול
החבואה ומבשרת בו וכל ביבוי החבואה
ועתה הקיץ החורף לשלשון החמה הם ואמר
רחמנא שמור שיהא חודש ניסן של חמה
נמשך לתוך ימי חודשה של לבנה דרתיב
חדש ואין לשון חודש נופל אלא על לבנה
המתחדשת ואשמועינן שיהא ניסן של חמה
נמשך בתוך ימי חודשה הלבנה במקצת וכמה
ון ימי חודשה יד ימים מלא ואילך הוא
ישנה וליעבריה לארד. וליחידה לפסח ט'
וימא ואי נמי מקלע פסח בבדו"ו איכא איבת
לן וחד לאל עבדינן פסח בבדו"ו טעמא
משום תשרי הוא ותיכא כדא אפשר מוטב
דליעבריה לארד וליקלע בבדו"ו וינעבר
בקיטא חד ירחא חסר טפי ממסדרן ויחיד
לתשרי בדוכתא ביום הגון ולא נייעבריה
לשתא למידיחנהו כלוליה ומעודת חודש
שלם: תנא. דאחרים מלמעלה למה קשיב
דוק מעברין עד מיטתה ולא מעטתה בכלל
כלומר אם תחסר תקופת טבת ר"ח ימים או
י"ו או ט"ז או ט"ו ותפול תקופת ניסן ביום ט"ו
מעברין אבל אם חסרה יד יתפול תקופת
ניסן שכן אן מעברין ומעברין לארד ותפול
תקופת ניסן בירד ויום תקופה מתחיל ויעשה
פסח בתקופת חשוי: לעולם בתשרי קיימי.
משום הכי ליכא תקופה מלאת בעבריה
ירח ומחדיא חד חזקא למעד דבמרש
לעיל דתשרי לא מירדו חד וימא הוא
דאמרנין הא איכא כוליה חג הומעד
בתקופת חודשה קטברי אחרים כוליה חג
בעינן ואפילו ירט ראשון בתקופה חודשה
ויום תקופה גומר ולר' פי' של נפלה תקופה
בט"ו מעברתן: את האסיף כתיב. חולו של
מעד שמעט ומשנין אחרים הכי משמע
לזו קרא חג האסיף חג הבא בזמן אסיפה
דהיינו ככות יתא בתקופה חודשה: וקיי
השוק. שאינן מסנהדרין: קמני עידת
מסנהדרין קטנה: מיוחדין שכעדה. סנהדרין
גדולה: על כבודך. ולא צריך למיסתמן משום כתב דירמא וסמכו ממש: ולר"י משום
סמיכה ממש לא יצטרעך וסמכו אלא ליכתוב את דירמא על ראש ואנא גמרי
ראש ראש ומסמך ידו על ראש העולה ויקרא א' א' סיפוך סבי. לקרות להם רב:
במקום שבעים וחד קאי. לפי שיהי משה ראש להם ושקול ככולם: כידא טמש
סכבי ליה. בלשון בעיא גרסינן ליה כלומר מי בעו לאתנחור דייחיה על רישה
דסבא: למיין דיני קנסות. דאלהים כתיב (שמות כ.) דמישמע דיני ממוחין וחינו
במ"ו

וערפת
סמוכין ובשאר דיני ממונות לא בעינן מומחין בדואקומנא ברש פירקין (דף ב) משום געילת דלת ותיכא דליכא געילת דלת כגון כד' שמורין וגזילות דיעינן בבבל אע"ג
דליכא ממוכין דשליחיהווייהו קאי אן עבדינן דכמרש בהחובל (ב"ק דף פ.) אבל בקנסא לא עבדינן שליחיהווייהו משום דלא שכיחא ולית בה חסרון ביט:

סנהדרין, דיני ממונות בשלושה - פרק ראשון דף רי עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" קלעט רש"י

בטלו דיני נקמות דכין לדיבא סמיכה בטלו; בין שתי עיריות גזולות. ולא תוך
העיר שאם יזעוד שלא חרבו את העיר: לנביאות. תנותהו ולא קבלו. לפ
שעדין היה בחור: אלימא דלא דייענין דיני נקמות בחוצה לארץ. והכי קאמר אין
סמיכה מועלת בחוצה לארץ ואפילו סמכוהו בארץ: פשישא סומכין בחוצה לארץ

ונסמכין בארץ. אמר רבי בבב נהנין שרות
לאחר שבאי' לרין נקמות. ולא אמר רבא.
דאין סמיכה בחוצה לארץ וכן איהו הה גבן
הבא לא מציעו למסמכיהו כל שכן היבא
לדיניהן גבן: נסמכין בארץ ונסמכין בחוצה
לארץ מאי. אם הוסימן עומד בארץ והנסמך
עומד בבבל לדיניה גבן סומך מי מתיי' כאלו
עומד גביה בשעת סמיכה ומצי למיך
בחוצה לארץ כדחנן סנהדרין נוהגין בחוצה
לארץ או דילמא כיון לדיניה גביהו בשעת
סמיכה לא מתיי' ליה לא הוה מסמיך
מילתא. שבויה אצלו לא היה מוצא שמי
שיעטרפו עמו לסומכו ואנן תלחא בעיני;
משחקי. מרחו ומצפה לסומכו כמו (רדמה
א) כי שוקד אנן: כיון דלא שמיין נסמכין לבי
עלי. שאנין גבן לריות נסמכין: וכן קבלי
בא בימיס: הכתיב כל מריבת ביתך ימותו
אנשיה. כשבאין לכלל אנשים בן שמה
עשרה שנה למח לא מליהדר ומכתביה אלא
סמיכה. סמיכה בארץ בחוץ האבאים לכלל זקנה
בנון על ידי תורה וגזילות חסדים בדארמין
בבבא השנה (דף קה) בזבא ומנחה אינו
רשע. אלא בתפוח בור חורה ומונחיה
חסדים מכל מקום לא תהא תורת זקנה
עליהם להיות ראויים לסנהדרין: ותי קבלי
אפלו: וקבלי. ותחיה כלומר הרחק מן הרבנות
שומכיתא לא בעליה אפילה מותרם קבלת
(שמות י) כחל. לעינים: שרי. לפניס
פירושם. לשער שרי הוא כללה נאה
שמעלת חן בלתי שריו: כל מן דין. כל נל
אלו וכוונא בהן היו סומכין לנו שראויים הם
לסמיכה: סריסין. לשון הפנינים כמו סרס
את המרקא מוספו לרועה (בבב דף קט)
שנכתיב את טעמי תורתו: סריסין: דף
סמרטוט כלומר שאין נותנים טעם הגוף
לדבריהם: מיתין. מיתין שמענין מלומר
ענין תורה: סריסין. לא איחפשיה ריבא
דעמי. נשיא בעמי: מורבנא. מנוהי על
ענין שהיה פרנס וקרוב למלכות: בוצינא
דתורא. על שם שהיה גדול בני סנהדרין
התבשר את התפילין (בבב דף שופריה
דר אבהו מעין שופריה דר' יוחנן) בירך
מתיי. חורבן בואק. מיתוסים כשבפשיין.
שהו מוקני סנהדרין גזולה: מה הלחן
מיוחדין שבעדה. כדפרשישתי לעיל (דף יג)
ליגריה לביה מילתא. ואפילו מתיינא
דמנשה מחתם תיפוק דהא תניא לעיל (שם)
סמכוו שניס זקני שנים: אלא. לעולם לא מנר
גזירה שהו ושופטין למוחרין איצטרך
ומתיינא מרבייה דיהי' ח'ל' אלא ור'ו
דשופטין ללתיינא רבי שמעון ור'ו לא
דרש

ועריפת עגלה ב'. עריפה הוא דוקא במדידה הוא דרדיא בני בבל עגלה ערפה
(סוטה דף מד) ג' מב'ד הגדול שבירושלים ודו יוצאין וכו' ההור קנין נפטור
זקני ירושלים והלכו זקני אותה העיר ומביאין עגלה ערפה והחם לא קתני ג' וקראי נמי
דמדייה בגמרא במדידה כתבי: **בבב** י

בבבול דיני נקמות מישראל, שפעם אחת גזרה מלכות
הרשעה גזרה על ישראל, שכל הסומך יהיה, וכל
הנסמך יהיה, ועיר שסומכין בה תיחרב, ותחומין
שסומכין בהן יעקרו, מה עשה יהודה בן בבאי, הלך
וישב לו בין שני הרים גדולים, ובין שתי עיריות
גדולות, ובין שני החומים שבת, בין אושאל לשפירעם,
ויסמך שם המשה וקנים. ואלו הן, רבי מאיר ורבי
יהודה ורבי שמעון ורבי יוסי ורבי אלעזר בן שמוע,
רב אורי מוסף אף רבי תנחום. פון שהקירו אבניהם
בהן, אמר להן, בני רוצה אמרו לו רבי, מה יהיה
עליך. אמר להן, הריני מושל לפניכם כבן שאין לה
הפוכים. אמרו, לא זו מושם עד שצנעו בו שלש
מאות לנביאות של פרזל, ועשאוהו ככברה. רבי
יהודה בן בבאי אהריני הוה כהדיה, והאי דלא חשיב
להו, משום קבודו דרבי יהודה בן בבאי. ורבי מאיר,
רבי יהודה בן בבאי סמכיה? והא אמר רבא בר בר
חנה אמר רבי יוחנן, כל האומר רבי מאיר אל סמכו
רבי עקיבא אינו אלא טועה. סמכיה רבי עקיבא ולא
יקביל. סמכיה רבי יהודה בן בבאי ויקביל. אמר רבי
יוחנן בן לוי, אין סמכיה בחוצה לארץ. מאי אין
סמכיה, אלימא דלא דייעני דיני נקמות בל בחוצה
לארץ, והא אין סנהדרין נהנהו בין בארץ ובין בחוצה
לארץ. אלא, דלא סמכין בחוצה לארץ, פשישא.

סומכין בחוצה לארץ ונסמכין בארץ, הא אמרין דלא. אלא סומכין בארץ, ונסמכין בחוצה
לארץ. מאי. הא שמעו, דרבי יוחנן הוה מצטער עליה דרב שמן בר אבא דלא תהי גביהו
דלסמכיה רבי שמעון בן זורד חד דעימיה, ובנה רבי יוחנן בן עכביא. ואמרו ליה, רבי יוחנן
בן עכביא' חד דעימיה, ובנה רבי שמעון בן זורד, חד דתהי גביהו, סמכוהו. וחד דלא תהי
גביהו, לא סמכוהו. רבי תינאי ורבי הושעיא, הוה קא משחקי רבי יוחנן למוימכיהו, לא
הוה מסתייעא מילתא, הוה קא מצטער טובא. אמרו ליה, לא נצטער מי, דאנן מרדיב עלי
קאתינן, דאמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יוחנן, מינין שאין נסמכין לבית עלי, שצאמר
לא יהיה זקן בבייתך כל הימים. מאי זקן, אילימא זקן מושם, והכתיב כל מריבת ביתך
ימותו אנשיה. אלא סמכיה. רבי זאבד, רבי אריא, רבי אהרמל למוימכיהו, דאמר רבי אלעזר לעולם הו'
קבל זקנים. פון שמעיה להא דעמי רבי אהרמל את אדם עולה לגזולה אלא אם מן מולחין
לו על כל עונותיו, אמצו ליה אנפשיה. פי סמכוהו לרבי זואב, שרו ליה הכי, לא כחל ולא
שרך ולא פירכוס ועלת חן. פי סמכוהו לרבי אמר ורבי אפי, שרו ליה הכי, כל מן דין כל
מן דין סמוכו לנא לא תסמכו לנא לא מסרמיטין ולא מסרמיטין. ואמרי לה, לא מסרמיטין
ולא מסרמיטין. רבי אבהו, פי הוה אתי ממתרביתא לבי קוסר, נפקי מסרמיטתא דבי קוסר
ומשריין ליה, רבא דעימיה, מרבנא דאופתייה, בוצינא דנורא, ברוך מתייך לשלם: עריפת
עגלה בשלשה: תני רבנן ו'צאון זקנין ושופטין' ו'צאון זקנים, שופטין' שנים, ואין בית דין
שקול, מוספין עליהן עוד אחר, הרי פאן חמישה, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אמר, ו'צאון זקנים'
שנים, ואין בית דין שקול, מוספין עליהם עוד אחר, הרי פאן שלשה. ורבי שמעון, היא

בבבול
סומכין בארץ עביר ליה. והוא, מיבעי ליה למוחרין שבשופטין. ורבי יהודה, מ'צאון זקנין' ו'צאון זקנים, רבי שמעון, אי מ'צאון זקנין', הוה
אמינא זקני השוק, פתב רבנאן ו'צאון זקנין'. ואי פתיב ו'צאון זקנין', הוה אמינא סנהדרין קטנה, פתב רבנאן ו'שופטין' ממוחרין שבשופטין.
ורבי יהודה, גמר ו'צאון זקנין' מ'צאון זקנים, מה תלכו מוחרין שבשופטין, פי פאן מוחרין שבשופטין. אי ליה ליה ליה
כולה מהותם, ו'צאון זקנין' ו'שופטין' למה לא. אלא, ו'צאון זקנין' ו'שופטין' למונינא. ורבי שמעון, ו'צאון זקנים, שנים, ו'צאון זקנים'
שנים, לרבי יהודה, הרי תשעה, לרבי שמעון שבעה, והוא, מיבעי ליה לכתבני ו'צאון זקנין' ו'צאון זקנים, שנים, ו'צאון זקנים' ו'צאון זקנים'
בבבול

1 **מנאי'** דלא כי האי תנא. תימא אי משום דמנאי לא חשיבא מלך וכן גדול הי'
2 אשכחן גבי אין מוספין על העיר רבעינן מלך ונשיא ואוריס תומיסין וכו' תודות
3 ושיר כרתנן בפ"ב דשבעות (דף יד.) וכן גבי מוציאין למלחמת הרשות רבעינן מלך
4 ומשום מלחמה כדאמר בגמ' (דף טו.) ויל דבכל רגליו וכו' לא חשיב כולוהו מילי אלא שבועים
5 וא' לחודיה אבל הוא דרגי בני אב' או אב'
6 איתא דרבי' מלך וכוהו גדול היה למהני
7 בהדיא:
8 **מלמד** שהמקום גורם. ואע"ג דבמעשה שני
9 כתוב נמי מקום ומשכן שני נאכל
10 בכל העיר הכא גבי סנהדרין לא מקרי מקום
11 אלא לשבת הגוים סמוך למחנה שבניה כדאמר
12 באיזה מקום (ובחסין דף נה.) גמירי דסנהדרין
13 בחלקו של יהודה ושבעה בחלק בנימין אבל
14 בית פני אע"ג דהיינו כירושלי' כדאמר בהשוכר
15 את הפועלים (כ"מ דף ג.) והא בעי תומה כגון
16 דדשו לפני מחמת בית פני ובפרק התודה
17 (מנחות דף ע"ח.) אמריתין השוכח את התודה
18 ולהמה חזי' לכת פני לא קיש את הלחם ולא
19 דוקא אבית פני אלא אפי' כירושלים אין פי'
20 מקום וכדאמר פ"ק שבת (דף טו.) מי שנה
21 קודם שחרב הבית גלחה סנהדרין ושבה לה
22 בחנות ומפרש ההם שלא דנו דיני נפשות
23 ואמרין בפרק בתרא דראש השנה (דף ל"א.)
24 עשר גלויות גלחה סנהדרין מלשבת הגוים
25 לחנות ומנחתו לירושלים:
26 **אילימא** דלבר הרשות מי נפקי. ואחר תלמיד
27 של על חזק הערבים שהיו הורדין
28 לביתם כדאמרין' בהתנעקן (לקמן פ"ה) היה
29 הולך בר אחד ואחד לבדו ולא מותרים שמיצאו
30 כולן ביחד: **אל'** יחסר המזג. כדאמר שאם
31 הוצרך אחד מן הן לצאת אם יש בה כ"ג יוצא
32 ואם לאו אינו יוצא והיינו כמזוגה דעל חד תרי
33 ואע"ג דהיינו מוזגה על חד תלת כדאמרין
34 ברש ורסותין (שבת דף ע"ג.) ועם (דף ט"ו)
35 דוקא רבא שהיה רגיל למוזג כן שהוא כמשפט
36 המזוגה על חד תלת אבל שאר בני אדם
37 האהובין יין חזק אין מוזגין אלא על חד תר
38 כדמשמע בשילהי הובב (כ"מ דף ט.) ועם
39 שהיהה מוזגתו משונה דאמר רבא מוזגה דידי
40 מיעד דיעה ואמר נמי כביעד מערבין (עירובין דף
41 נ"ד.) דמאי האי מוזגה למזוגה דרבא ברה דרב
42 יוסף בר חמאי רמי' לא יחסר המזג שלא יחסר
43 בנימצוטיא מ"ג שהיו מתישס אבל א' יחסר מיט'
44 אין לחוש דמשתתרי כ"ח ואין ביד שקול
45 ומוספין עליהם אחד ורבי כאן ט"ג
46 **נמע** רבעי ומעשר שני כו' שאין דמיו דיעין
47 כו'. לא קאי אנטע רבעי וכן מוכח
48 בגמרא דקנין בבביתא איחוד ומעשר שני שאין
49 דמיו דיעין אבל רחל לא קתני והיינו טעמא
50 מתוך שאדם לוחט לאכול פירות נטיעה זו
51 הישירין אפי' ברמי דיעין ומיהו בומן הוה שאין
52 מחללין בשוין לא בעי שלשה:
53 **בשלושה** לקוחות. יש מפרשים שרוצין

בעליל לעיר. במפורסם לכל שקרוב הוא לעיר זו מכל עירות: **בית פני**. מקום
לפנים מן תומת העיר ונכון כירושלים לכל דבריה **מנאי**. י"ב מנרא לסנהדרין חוץ
ללשכת הגזית שהיתה בהר הבית: **יכול תהא המטריא המריא**. לידון בתנאי
אילימא. דנפוק מקצתן ודורו אותן שבחין והמרה על דבריהם מאי איריא מקום
גורם תיפוק לי' דפטור משום דילמא הק'
דבלשבה כוותיה כבירא להו' **שרדן אגן**
הסרה. כתיב ודרשנין באחד דיני ממונות (ר'
ל"א) אל יחסר המזג אם נצרך אחד מן
לצאת אם יש שם עשרים ושלושה כנגד
סנהדרין קטנה יוצא ואם לאו אינו יוצא: **על**
העיר. על ירושלים וערך לקיש התוספת
בשתי תודות ובשיר כדאמרין בשבעות (ר'
ד"א) הקרי'ם. והמקיף החלוד. דרזיל'א
בלע"ז: לקוחות. סותרים בקאים בשמוא: **בת**
אבא מריא. אשת רב פפא כדאמר
בכתובות פ"ג אלו נעוהו (ר' ל"ט.) אמר רב
פפא אמרה ל' בת אבא סוריא כו' והיתה
ועשה לעצמה צנינ'א. מולג קטן ששון כו'
הוב: כשמואל. לקמן בשמעתין: **עשרה**
כהנים כתובין. בפרקן הקדישות שלשה
בפרשת ערכין שהיא ראשונה ושלושה
בפי'ין בהמה וארבעה בקרשות: **אילימא**
משום דכתיב כהן. שלש כהנים בפרקן
בהמה ודיהני פי'ין הקדש והוא דין לשאר
הקדשות: **תמי** בארבעה אלמה תגן
הקדיקות השעה וכוהו. אין משום הכי בעי
קרקעות עשרה משום דפרשה חירוניה היא
וכדשלים פרשת הקרקעות כבר נשלמו
כהנים ותלמוד חתומה מעליהה לכתן תודה
אחוחה לא ממניין דלאו בשמוא כתב אלא
והעריכו הכהן כערכך הכהן וחסב לו הכהן
ויוצא כהן. הקדשות. ודיהני פי'ין בהמה
טמאה שהיא אמעית ומשלהם כי שיתא
כהנים וכו' אביחובא וכו' ומשיל ערכן בה
ניבעי שיתא: **עוד**. לא שייך גבי כלים אלא
באדם ונותן לפי שני כמז שכתוב בפרשה:
האומר

1 **בשלושה** לקוחות. יש מפרשים שרוצין
2 לקנותו יחקה מן שיתן יתרה ופי' קונטרס עיקר דאיש ושתי נישו היכי דמי דוחק לומר רגלוהו
3 שטין בה וזה הוה כי יהיא דכלים (פ"ט מ"ז) דתנו כן בשלשה את הצניזרא ומלמד שלשה את הדרבן כוש
4 אחר הפלוחות ומקוצן בה את הפלוחות ומקוצן בה את הדרות ועוד יש צניזרא אחר דאמר בפ"ק דיומא
5 דף י"ב.) בהן גודל לובש ומתפר כצניזרא
6 משמע שהיו מולג שנתפרן בו אכירי תמיד ורובו הנאל פירש צניזרא עצי נורא:
7 **נמע** רבעי ומעשר שני כו' שאין דמיו דיעין
8 כו'. לא קאי אנטע רבעי וכן מוכח
9 בגמרא דקנין בבביתא איחוד ומעשר שני שאין
10 דמיו דיעין אבל רחל לא קתני והיינו טעמא
11 מתוך שאדם לוחט לאכול פירות נטיעה זו
12 הישירין אפי' ברמי דיעין ומיהו בומן הוה שאין
13 מחללין בשוין לא בעי שלשה:
14 **בשלושה** לקוחות. יש מפרשים שרוצין
15 לקנותו יחקה מן שיתן יתרה ופי' קונטרס עיקר דאיש ושתי נישו היכי דמי דוחק לומר רגלוהו
16 שטין בה וזה הוה כי יהיא דכלים (פ"ט מ"ז) דתנו כן בשלשה את הצניזרא ומלמד שלשה את הדרבן כוש
17 אחר הפלוחות ומקוצן בה את הפלוחות ומקוצן בה את הדרות ועוד יש צניזרא אחר דאמר בפ"ק דיומא
18 דף י"ב.) בהן גודל לובש ומתפר כצניזרא
19 משמע שהיו מולג שנתפרן בו אכירי תמיד ורובו הנאל פירש צניזרא עצי נורא:
20 **נמע** רבעי ומעשר שני כו' שאין דמיו דיעין
21 כו'. לא קאי אנטע רבעי וכן מוכח
22 בגמרא דקנין בבביתא איחוד ומעשר שני שאין
23 דמיו דיעין אבל רחל לא קתני והיינו טעמא
24 מתוך שאדם לוחט לאכול פירות נטיעה זו
25 הישירין אפי' ברמי דיעין ומיהו בומן הוה שאין
26 מחללין בשוין לא בעי שלשה:
27 **בשלושה** לקוחות. יש מפרשים שרוצין

סנהדרין, דיני ממונות בשלושה – פרק ראשון דף עט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קפג
 תוספות

1 **האומר ערך בלי זה עלי נותן דמיו.** כמו שהוא שיה דידע הוא שאין לומר לשון
 2 ערך לכלי ואין ערכו קטוב וגמר ואמר לשם דמיוס דאין אדם מוציא דבריו לטעלה:
 3 **ערבין המפלטלין.** משמע שהערכין מטלטלין: **במתפס** מפלטלין לערב. שאומר
 4 ערבי עליו ותחתי ערך הקטוב לפי שניו והיה לו מטלטלין ואמר הרי אלו לערבי

5 חלה עליון קדושה וכן לפירות צריך ג'
 6 להוציאן מיד הקדשו ר' אבהו ואמר **אמר**
 7 **ערבי עלי.** ואינו פורע ובהו למשכנו
 8 ומצאו לו מטלטלין ויהי קאמר הערכין
 9 דהיינו ערך אדם וכן תחתיו קטוב נגבין
 10 בשלשה שמאין: בשלמא **לאפוקי** מהקדש.

11 כגון דרב גידל ורבי חסדא והוה דבעי שלשה
 12 דביקן דלהו עליו הקדש ולא ניפוע דע שיפרתו
 13 בישוי **אלא לעילוי.** כגון דר' אבהו: **עילוי**
 14 **נמי דילמא מעני.** וקתנו להקדש ביותר
 15 משויה חו' להנפיש. ודיבעי כוון: **מיפוע** הוא
 16 מיפוע: דכחלו מנעמי שישאל משעוה כוון
 17 ולא ישראל: ואימא **חסמא** כהניס והמשה
 18 ישראל. בעינן דקמא ונפשיה שניו לו הוי

19 מיעוט אחר מיעוט שלפשיה הדר אצטרךך
 20 להנפיש ונדחה כון דביקן דאתרביי ליה
 21 ממיעוט אחר מיעוט דאפילו ישראל כי הדר
 22 תבס כון דקא דוקא תבניה ולא מיעוט אחר
 23 מעוט אחר מיעוט דלא מיעוט אלא
 24 רבינו וכן כולס דוד ודוקא דוד הוי מיעוט
 25 אחר מיעוט: ואימא **ביצא** כון. כקרקעת
 26 דבעי נמי תשע וכוון לשמונה: ועבר איחקש
 27 לתקיעות: והתנהלמא אותה וקירא ע"ה

28 **שער העומד** ליגזו. והקדושו ובהו לפרותו
 29 בשווי שערשין משער אדם נפה וקלקלי
 30 חבק: כגון דמי. והוה להו מטלטלין
 31 ובשלשה אין ערביין. ודעבד הרי הוא
 32 כקרקע ואין מעילה בקרקע ובמטות מעילה
 33 דין גמר חטא חטא מתורומם פברק
 34 דתגזיה: פולטיס בשערי. שדערה לאו כנופס
 35 והוה ליה כשאר מטלטלין: העומד ליגזו.

36 שכבר שילח פרע רואי להסתפר: של"ט
 37 פלוגתא דתנאי הוא לתנא קמא דאמר לו
 38 דהו מעילה כון כמחזור דמי ולענין פרייה
 39 נמי בעי עשרה ולרבין שמעון כגון דמאי:
 40 **דבריה** שון כקרקע מתורבן לתקיע: ואינן
 41 **כקרקע** אלא כמטלטלין: ר"ס מחייב
 42 לישבע על השאר שהודא מקצת הטענה
 43 א"ע: דאין שבעין על הקרקעות כהלכין
 44 בשבועת הדיינים (שבועות דף כ"ב) אלא

45 כון דאין צריכין לתקיע דעמודות ליבצה הן
 46 כדמוק ר' יוסי בר תינא לפלוגתיה כבצורר'
 47 דמיין ושבועתו. אלא הים בענבין כל כמח
 48 דשבתקו ויהי מיתבש חפשי אבל שער
 49 אשבורי משבח הלכך כפי ר' מאיר בשער
 50 רובנו סבירא ליה: **קא פסיק ותני** מנתי'
 51 שער טמא כבינ: **לא שגא** שור שרביע אדם
 52 וכל שגא שור שרביע אשה נקבה נפקא

53 לן תרייהו מקראי פברק ארבע מיתות
 54 (לקמן דף ט) שן כסקילה ותנא תומני מרבי
 55 לוח לבי: בשלמא **רובע** נקבה. כתיב הו'
 56 כי' דכתיב ותרגא את האשה ואת בהמה
 57 איחקש בהמה לאשה: דיני נפשות נפקין
 58 למען בעשרים ולשעה: **אלא רובע** ובהי
 59 מנלן דבעי כיו' דכתיב **כל** שוכב ונ' ומאי
 60 נפקא לן בארבע מיתות לרובע זכר: **דאם**
 61 **אינו ענין**. לאדם ובהו דהבמה דהא יתן
 62 אחרניא כתיב (וקרא כ) איש אשר יקח

63 שכבתו ונ': תניחו ענין **לשכב** למביא בהמה עליו ומאפקיה ללשון שוכב לידון כשוכב מה כל על הבהמה והוה ויהי כיו' כדילפינן מואת הבהמה תהרוגו (שם)
 64 דאיתקש בהמה לאדם אף מביא בהמה עליו שניהם כיו':

1 **האומר** ערך בלי זה עלי נותן דמיו. בפ"ק דערבין (דף כ"ב) מאיר דאמר אין
 2 אדם מוציא דבריו לטעלה ולתמה דברקא נפיקין ליה (דף ט"ז) אמר
 3 רב המקדש עברו יצא לחירות מאי טעמא נופיה לא קריש' כון משמע התם דהיינו ולא
 4 כ"ר מ' דליריד' קדוש לרמוי נראה ודאיה דערבין אליבא דר' מאיר קאמר רב וליה לא

5 סבירא ליה וכן משמע התם (ערבין דף ה.)
 6 דפרך לר"מ פשיטא ו' אחא למרמ' דסבר ר'
 7 מאיר מאי פריך פשיטא אלא משמע דלא סבר
 8 כ"ר מאיר אלא קאמר לר"מ נתון דמיו א"ו
 9 איכא ב' לישני דרב בנטיין (דף לח) דב מבקדש
 10 וחד במפקיה.

11 **אדם** מי קדוש. וא"ל ולקומא בעבד קדוש
 12 כדארמין כסמון דמכסין בשער
 13 ואמר להחלוט (שם) המקדש נבטעין ויהי בתם
 14 עברום אין הגוברים שאין להוציאם לחרות
 15 ו"ל דאדם לא משמע ליה דקא אעבד אי נמי
 16 הבא פריך אליבא דרב אלא (שם) המקדש
 17 עבדו יצא לחירות

18 **שער** העומד ליגזו. אף על גב דמעילה ליפנין
 19 מתורומם ולענין תרומה לא אמרין כל
 20 העומד לקצור כקצור דמי ולענין הרי לא
 21 ילפינן מתורומם דתמשל מעל ריבה כדררשינן
 22 דמעילה (דף י"ז) לגבי כהן דבריה:
 23 **אין** מועיל. כאן משמע דאין מעילה מתורבן
 24 ובהדיא אמרי' ליה בסבכת מעילה (דף
 25 י"ד) וקשה לפי שרש"ם דכ"פ המומר את הספעה

26 (ד"ב דף ע"ט. ושם) גבי מקדש דקתיני מועילין
 27 כבוד ופי' כון שהענין נפסיס כבוד ולא יתכן
 28 דהיינו מתורבן אלא שעקר חילואי מן הכור ונתנה
 29 מנחה **בענבים** העומדים ליבצה. תימה
 30 דבפרק נערה (כתובות דף נ"א ושם) פריך גזל ויל
 31 הב ליה תמרי דעל בוריא סוף הן חילוי גבי
 32 לגזו כגון דמי דרביי' לדיקלא קאמנא ומאי
 33 פריך ודא רבא ובהו לית לחי חוק כ"ר אביי ויל
 34 דבני בעל וכן מודה רבא דמי כדמר העומד
 35 לגזו דלא סמכא דעתיה ועוד פ"ה דהתם פריך
 36 משום דבפרק הבונה (ק"ב דף ט"ז) פסיק רב כ"רבי

37 שמעון דאמר אלהי פירות הגוים משלמת
 38 פירות הגוים ואין שמין אותן אבג שגה משמע
 39 דבצורות דמיין:
 40 **אם** אין ענין לשוכב. כן (והבא נמי שם) ר'
 41 מיתות (לקמן דף ע"ה) ליפנין אחריה
 42 ולשכב מה שוכב ענש והודיר כן ותימה ר'
 43 אבהו דפליגי עלה התם כי' מאן לן וכן רבי
 44 שמעון דרדיש מנייה התם (ס' דבני נ' מורוהים
 45 על כישוף משאיתקש עם
 46 בתמה וכן לכן עזאי דגמר מנייה דמכשף
 47 בסקילה בהודא פירקא (דף ס"ז) ויל יאד משום
 48 הקדש הל"ל קרא דלכך כן יתן את שכבתו
 49 בבחמה בני משפחה האשה כראי לכלי שוכב
 50 מיתור לעשכב כדררשינן:

1 **אמר** ערך בלי זה עלי נותן דמיו. כפי' ערכין (דף כ"ב) מאיר דאמר אין
 2 אדם מוציא דבריו לטעלה ולתמה דברקא נפיקין ליה (דף ט"ז) אמר
 3 רב המקדש עברו יצא לחירות מאי טעמא נופיה לא קריש' כון משמע התם דהיינו ולא
 4 כ"ר מ' דליריד' קדוש לרמוי נראה ודאיה דערבין אליבא דר' מאיר קאמר רב וליה לא

5 סבירא ליה וכן משמע התם (ערבין דף ה.)
 6 דפרך לר"מ פשיטא ו' אחא למרמ' דסבר ר'
 7 מאיר מאי פריך פשיטא אלא משמע דלא סבר
 8 כ"ר מאיר אלא קאמר לר"מ נתון דמיו א"ו
 9 איכא ב' לישני דרב בנטיין (דף לח) דב מבקדש
 10 וחד במפקיה.

11 **אדם** מי קדוש. וא"ל ולקומא בעבד קדוש
 12 כדארמין כסמון דמכסין בשער
 13 ואמר להחלוט (שם) המקדש נבטעין ויהי בתם
 14 עברום אין הגוברים שאין להוציאם לחרות
 15 ו"ל דאדם לא משמע ליה דקא אעבד אי נמי
 16 הבא פריך אליבא דרב אלא (שם) המקדש
 17 עבדו יצא לחירות

18 **שער** העומד ליגזו. אף על גב דמעילה ליפנין
 19 מתורומם ולענין תרומה לא אמרין כל
 20 העומד לקצור כקצור דמי ולענין הרי לא
 21 ילפינן מתורומם דתמשל מעל ריבה כדררשינן
 22 דמעילה (דף י"ז) לגבי כהן דבריה:
 23 **אין** מועיל. כאן משמע דאין מעילה מתורבן
 24 ובהדיא אמרי' ליה בסבכת מעילה (דף
 25 י"ד) וקשה לפי שרש"ם דכ"פ המומר את הספעה

קִפְדָּה סנהדרין. דיני ממונות בשלושה – פרק ראשון דף עט עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזוליץ)"
 תוספות

אֵימָא לקטלא און דאטא. תימה דרשומע דאי לקטלא אטא תו לז רשינן מניה
 כמיתא בעלים קן מיתת הורו ותימה האי גבי רובע דריש לעיל מדאיקטש
 זכית משום הורא מיתה כתוב ברייתא דרבתא תרבת אלא אשחא את הבגמא דא גבי
 שוכב דרשינן מדאיקטש איג' דכתיב מיתה בבל חד באפי נפשה ואיש כי יתן שכבתו
 בהימנו מות יומת וכו' וירל דהתם בהמה כתוב
 בתיבה דרשינן בהמה אלא שבל האב כתוב
 שור ברישא וחדר בעלים לאקשיי בעלים לשור
 ולא שור לבעלים אי לא משום מיתתו ולא
 איגטרין לגופיה וא"ת האב התיב אגטרין יומת
 למיתתו דאיך שמינ דרשינן באלו געוהת
 (כתובת לז: ושמ) לפי שמשמע מומתין ביד
 שמינ תנינן ממון ומתפר לזם שאנומי ארם
 כופר יושע ועלי דרזי ראי למיתתו באלו שמינ
 לחוד אלא הליל יומת אבל יומת משמע בביד
 לכך נוקמי ליה למיתת ממש או למיתת
 בעלים קן מיתת השור ודימין נמי נוקמי ליה
 למיתת בעלים קן ומשמע גמי מיתת ביד
 שמינ דאין מקרא יוצא מידי פשוט דרשמע
 דבעלים חיובי מיתה ועלי דרפי ואומא
 לקטלא גמי ווא דאטא לז למעט דרשה
 דמיתתו בעלים קן מיתת השור קא את
 דקדושינן ליה נמי מדאיקטש: **שור** טעי
 בכמה. איש טעי לא קמעביא ליה כדמוכח
 בספן דרשינן אב בהמה אם איש מה כיבד
 משמע דאיך פשיטא ליה איג' דאבתי לא
 מכתב קרא דשפטון העדה והיצלו העדה
 (מבדיר לה) מימי קדש יהוה סנהדרות
 סתמא ומילתא סתורוי דנקט גמי לרתי גפושת
 תקו וא"ת נמאי קמבעיא ליה משור טעי רבני
 מיתה מאי דרשה ויהו וכן קשה בפ"ב דמסכת ע"ז
 (ף דל.) במה עשה משע סבל י? ימי מילוגים
 רשמא מביעי ליה למיסבר קראי כדאשכחן פ"ק
 דימנא (ר.) והשמ) גבי כינזא הליבשי: **מי** גמרי
 שעה מדורות לא ללא. תימה האי אפילו הודע
 מדורות לא ילפינן עלה מביעי לן קרא רורות
 ונרבע ושור הנסקל ירל הדבא אית לן למילף
 טפי משום דכל ידיו קיפלה וליקין לנקין מטיע
 בפרק גמנר קריח (גמז) גניין שבדחייא הוא
 ת"ל ידה גניין שבסקילה ת"ל סקול:

אֵימָא לקטלא בהיבי מיתה לבעליה ועיבדיה מיתה ודימי פשיטא לה מפשטיה
 לגמרי: אי כתב הכי. קושיא היא כלומר איגטרין יומת לחייב מיתתו האמורה
 בתורה סתם דאינו אלא חנק ולא חימום וגו' בעלי איהו: **קטל איהו** כ"פ, וקיל
 לקמן (ד' גב) רוצח בסיהי: **קטל שורו** גימא בסקילה. דהמיה מכולן בתמימה
 הניחיא. וזה דעקרתי ליה לקרא לפשיטא ולא
 בתיבוי. ליה למיתת חנק ממש. ל"ד הנק
 הפור. מסיף ב"פ ד' מיתות (לקמן ג) הלכך
 איבא למפקד קטל איהו בסיהי קטל שורו
 בתנן: אלא ל"מ"ד חנק קל. אימא למיתת
 חנק אטא: משום הויא גופא. משום דחן קשיא
 גופא דלא תימא לא תקחו כופר כתב
 דרמנא וליקטול כתב דרמנא נתן פיוון
 גפשו למימר הדבא דקטל איהו לא חסני
 ליה בממונא כ"ו אבל קטל שורו סגי ליה
 בממונא ואי לא יתיב כופר חיוב חנק: שור
 טעי. בהמה שקרבה לזר בעוד שהשחיבה
 שם דכתבינן אב בהמה אם איש לא יחיה:
 בכמה. דינין נידוך מה איש בכ"ב. דאיך
 פשיטא ר"ז דבכר הקבשל ישראל
 סנהדרותא מתרו ואלכר: פירלס. וזה האי
 ובלע"ז קורין אות' פטורשדי: **אמר** ריש
 ליקוש. האי דאמר ר' אליעזר כל הקודם
 לחורגן זכה והוא שפושט גופו ואמילתא
 דח"ק דאידי ששחיתו קב"ר ר' אליעזר. יש
 להם תרבות. מותר לגדלן לפי שאדם יכול
 למזונן שלא ע"י יוקו הלכך כפי העלום בקרא
 עליון ולא אלו בחכפך אסור להעלים לא לא
 המיתו וזהו אב המיתו סופן מוכיח על
 השתלקן שלא אלו בני תרבות ואן צריכין
 לדון: ר' יוחנן אמר א"ע"ג שלא המיתו. א"ר
 אליעזר כל הקודם לחורגן זכה וחקי ליה
 לח"ק דקאמרת כשהמיתו צריכי כ"ג דינין
 גמי אומא אפילו לא המיתו מתור לחורגן.
 הקודם וכ"ש אם המיתו: וכן להם בעלים.
 כלומר כש הם בעללים חזק עליהם לזו הוו
 אלא כהפכך לפי שלא היה לו לגדלן. וזה.
 משמע שהשחר: וכה בעוקן. השור שלו כיון
 דאין גמי בעלים. וכן הדמיח. אמור רבנן
 דאין צריך לדון בביד הוו לזו כמאן דגמר
 דעיניה וסאידי בהנאה כדקילך שאם שחשו
 לאחר שגמרו דאין אסור בפרק שור שנתן
 (ביק כ"ג) וכו' לשמינ. צדקט עשה. **איבא**
 בעיניהו נחש. דחקי חשיבי ליה בחדי הך
 ובעי כ"ג ור"ע באינן הנאה כותיה ר'
 מנחש כדאמרין בארבעה אבות נוקיין שם
 דף ע"ט) חש מתעד לעולם דהוה הכל: לענין
 בעי. חלק בין חודיים למרובים ועיר נודדת
 בעי סנהריה גדולה בריהין לקמן (ד' טו.)
 חודי נתן כ"ג ובכתיב (ברכ"ב) חודיה ורואת
 את האיש ההוא וגו' אל שערך ביד
 שבעתריך: **למיטרא**. רשבט שלם שהודח
 בדינא דרביב דיינינן ליה כרניא עשיר
 נודדת ומיקרי מרובין דיינינן ליה בסיהי
 ובסנהריה גדולה מעשיה ועי מתיא. בציר
 מעשרה לא מקרי עיר וטפי ממתא נפקא מתורת עיר וזוו לזו ציבור ובציבור לא
 כתבי סיהי הלכך כל א' נידון בפני עצמו ובסקילה.

אֵימָא לִקְטֹלָא הוּא דִּיאָא. אַם כֵּן, לִיְכַתּוּב וְגַם עֲלֵיוֹ,
 וְלִישׁתּוֹק. אִי כִתּב רְחִמָּא כֵּיָ, הִיָּה אַיְמִינָא בַּסְּקִילָה.
 בַּסְּקִילָה, סְלָקָא דְעַתְמָךְ? קִטְל אִיהוּ, בְּסִיפֵי. מָמִזוֹ,
 בַּסְּקִילָה? וְדִלֵּימָא הוּא דְקִתּב רְחִמָּא יוֹמָת, לְאָסוּלִי
 עֵלוּיָהּ, לְאָפּוֹקִי מְסִיפָּה לְחֶנְהּ. הִנְיָחָא לְמָאן דְּאָמַר, חֲנָךְ
 חִמוּר. אֲלָא לְמָאן דְּאָמַר, חֲנָךְ קִיל, מַאי אֵיפָּא לְמִימְרוּ.
 לֹא סְלָקָא דְעַתְמָךְ, דְּכִתִּיב אִם כִּפָּר יוֹשַׁע עָלְיוֹ וְאִי
 סְלָקָא דְעַתְמָךְ כִּרְ קִטְלָא הוּא, וְהַכְּתִיב לֹא תִקְחוּ כִּפָּר
 לְנַפְשְׁךָ רִצְחָה. אֲדַרְבֵּהּ, מְשׁוּם הוּא גּוֹפֵה, קִטְל אִיהוּ, לֹא
 תִסְמָךְ לִיָּה בְּמָמוּנָא, אֲלָא בְּקִטְלָא. קִטְל שׂוֹר, לְפִרְקוֹ
 נָפְשִׁיךָ בְּקָמוּנָא. אֲלָא אִמֵּר חֲקִיָּה, וְכֵן תִּנָּה דָּבֵי חֲקִיָּה,
 אִמְרוּ קָרָא לְמוֹת וַיִּכַּת מִפְּהֶה רִצְחָה הוּא, עַל רִצְחִיתוֹ
 אַתְהּ הוֹרְגָה וְאִי אַתְהּ הוֹרְגָה עַל רִצְחִיתוֹ שׂוֹר. אִיבְעִיָּא
 לְהוּ, שׂוֹר טַעִי, בְּכַמְהָ. מִי גְמַר שְׁעָה מְדוֹרוֹת, אִו
 לֹא. תָּא שְׁמַע, דְּחָנָה רַמְי כִּר יִחְזַקָל אִם בְּהִמָּה אִם
 אִישׁ לֹא יִחְוֶה, מַה אִישׁ בְּעֵשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, אָף בְּהִמָּה
 בְּעֵשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה: הִאָרִי וְהָזָב כו'! אִמֵּר רִישׁ לְקִישׁ,
 וְהוּא שְׁהַמִּיתוּ. אָבֵּל לֹא הַמִּיתוּ, לֹא. אֲלִמָּא סְקִבְר,
 וְשׁ לָהֶן תִּרְבוֹת וְשׁ לָהֶן בְּעֵלָם. רַבִּי יוֹחֲנָן אִמֵּר, אָף
 עַל שֶׁלֹּא הַמִּיתוּ. אֲלִמָּא סְקִבְר, אִין לְהֶם תִּרְבוֹת
 וְאִין בְּעֵלָם. חָנָה רַבִּי אֲלִיעֲזָר אֲוִמְר, כֵּל הַקּוֹדֵם
 וְהוֹרֵן יִזְכֵּה. שְׁלִמָא לְרַבִּי יוֹחֲנָן, לְמָא זִכֵּה, וְכֵה לְעוֹנִי.
 אֲלָא לְרִישׁ לְקִישׁ, לְמָא זִכֵּה, מִיָּן שְׁהַמִּיתוּ. שִׁינְהוּ
 רַבְּנָן בְּמָאן דִּיגְמֵר יַבִּיהוּ, וְאִיסוּרֵי הַנָּהֳא גִינְהוּ. מַאי
 זִכֵּה, וְכֵה לְשָׁמִים. תִּנְיָא כְּזוֹתֵיהּ דְּרִישׁ לְקִישׁ, אָמַר שׂוֹר
 שְׁהַמִּית וְאִדָּה בְּהִמָּה וְחִיהַ שְׁהַמִּיתוּ, בְּעֵשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה.
 רַבִּי אֲלִיעֲזָר אֲוִמְר, שׂוֹר שְׁהַמִּית בְּעֵשְׂרִים וּשְׁלֹשָׁה,
 וְשִׁאָר בְּהִמָּה וְחִיהַ שְׁהַמִּיתוּ כֵּל הַקּוֹדֵם הוֹרְגֵן וְכֵה
 כֵּהָ לְשָׁמִים: רַבִּי עֲקִיבָא אֲוִמְר כו'! רַבִּי עֲקִיבָא חִינְי
 תִּנְיָא קְמָא? אֵיפָּא בִינְיָהוּ, נַחֵשׁ: אִין דִּינָן כו'! הַאי
 שִׁבְט דְּחָיִקָא, בְּמַאי. אֵילִימָא שְׁבִט שְׁחֵלֵל אֵת הַשִּׁבְט,
 אִימֵר, דְּפִלְגֵי רְחִמָּא בִּין יִחִידִים לְמְרִיבִין לְעִינֵי עֲבוֹדָת
 כַּכּוּבִים, בְּדִיאָן מְזוֹת מִי פִלְגֵי. אֲלָא, בְּשִׁבְט שְׁהוֹדֵה.
 לְמִימְרוּ, שְׂאֵרֵי דְרַבִּיָּה דְרַבִּיבִים דִּינִיעִין לִיָּה, אֲפִרְבִּי
 יִאשְׁתֵּי, לֹא כִרְבִי יוֹנָן, דְּתִנְיָא, וְכֵה כָמוֹת עוֹשֵׂי עוֹר
 הַנְּחִתָּה, מְעַשְׂרָה וְעַד מֵאָה, דְּכִי רְבִי יִאשְׁתֵּי. רַבִּי יוֹנָן
 אֲוִמְר, מְמַאָה וְעַד רִבּוֹ שֶׁל שְׁבִט. וְאֲפִילוּ רַבִּי יוֹנָן לֹא
 קְאָמַר אֲלָא רִבּוֹ, אָבֵּל כּוֹלוֹ לֹא. אִמֵּר רַב מְתָנָה, הָכָא
 גְּבוּשָׁא

אֵימָא לקטלא בהיבי מיתה לבעליה ועיבדיה מיתה ודימי פשיטא לה מפשטיה
 לגמרי: אי כתב הכי. קושיא היא כלומר איגטרין יומת לחייב מיתתו האמורה
 בתורה סתם דאינו אלא חנק ולא חימום וגו' בעלי איהו: **קטל איהו** כ"פ, וקיל
 לקמן (ד' גב) רוצח בסיהי: **קטל שורו** גימא בסקילה. דהמיה מכולן בתמימה
 הניחיא. וזה דעקרתי ליה לקרא לפשיטא ולא
 בתיבוי. ליה למיתת חנק ממש. ל"ד הנק
 הפור. מסיף ב"פ ד' מיתות (לקמן ג) הלכך
 איבא למפקד קטל איהו בסיהי קטל שורו
 בתנן: אלא ל"מ"ד חנק קל. אימא למיתת
 חנק אטא: משום הויא גופא. משום דחן קשיא
 גופא דלא תימא לא תקחו כופר כתב
 דרמנא וליקטול כתב דרמנא נתן פיוון
 גפשו למימר הדבא דקטל איהו לא חסני
 ליה בממונא כ"ו אבל קטל שורו סגי ליה
 בממונא ואי לא יתיב כופר חיוב חנק: שור
 טעי. בהמה שקרבה לזר בעוד שהשחיבה
 שם דכתבינן אב בהמה אם איש לא יחיה:
 בכמה. דינין נידוך מה איש בכ"ב. דאיך
 פשיטא ר"ז דבכר הקבשל ישראל
 סנהדרותא מתרו ואלכר: פירלס. וזה האי
 ובלע"ז קורין אות' פטורשדי: **אמר** ריש
 ליקוש. האי דאמר ר' אליעזר כל הקודם
 לחורגן זכה והוא שפושט גופו ואמילתא
 דח"ק דאידי ששחיתו קב"ר ר' אליעזר. יש
 להם תרבות. מותר לגדלן לפי שאדם יכול
 למזונן שלא ע"י יוקו הלכך כפי העלום בקרא
 עליון ולא אלו בחכפך אסור להעלים לא לא
 המיתו וזהו אב המיתו סופן מוכיח על
 השתלקן שלא אלו בני תרבות ואן צריכין
 לדון: ר' יוחנן אמר א"ע"ג שלא המיתו. א"ר
 אליעזר כל הקודם לחורגן זכה וחקי ליה
 לח"ק דקאמרת כשהמיתו צריכי כ"ג דינין
 גמי אומא אפילו לא המיתו מתור לחורגן.
 הקודם וכ"ש אם המיתו: וכן להם בעלים.
 כלומר כש הם בעללים חזק עליהם לזו הוו
 אלא כהפכך לפי שלא היה לו לגדלן. וזה.
 משמע שהשחר: וכה בעוקן. השור שלו כיון
 דאין גמי בעלים. וכן הדמיח. אמור רבנן
 דאין צריך לדון בביד הוו לזו כמאן דגמר
 דעיניה וסאידי בהנאה כדקילך שאם שחשו
 לאחר שגמרו דאין אסור בפרק שור שנתן
 (ביק כ"ג) וכו' לשמינ. צדקט עשה. **איבא**
 בעיניהו נחש. דחקי חשיבי ליה בחדי הך
 ובעי כ"ג ור"ע באינן הנאה כותיה ר'
 מנחש כדאמרין בארבעה אבות נוקיין שם
 דף ע"ט) חש מתעד לעולם דהוה הכל: לענין
 בעי. חלק בין חודיים למרובים ועיר נודדת
 בעי סנהריה גדולה בריהין לקמן (ד' טו.)
 חודי נתן כ"ג ובכתיב (ברכ"ב) חודיה ורואת
 את האיש ההוא וגו' אל שערך ביד
 שבעתריך: **למיטרא**. רשבט שלם שהודח
 בדינא דרביב דיינינן ליה כרניא עשיר
 נודדת ומיקרי מרובין דיינינן ליה בסיהי
 ובסנהריה גדולה מעשיה ועי מתיא. בציר
 מעשרה לא מקרי עיר וטפי ממתא נפקא מתורת עיר וזוו לזו ציבור ובציבור לא
 כתבי סיהי הלכך כל א' נידון בפני עצמו ובסקילה.

וְיָ יוחנן אמר א"ע"ג שלא המיתו. אר"י דמתני' קאי דקסבר (אית) להם תרבות ואין
 גמילתא משעוה פ' ביתר ודריכו להמתת את האדם
 וכן בפרק אלו מציאות (ב"מ דף כד.) אמרי
 המציל מן הארץ מן הרובין ב"ו ובפס' (טו: וש)
 (שמ) כתב הוי אלו מותרים ומשעוה שהוא מן
 נפש ודא מפרש חכמי גמ' (שם) ופס' דברדלס
 היינו אפא ונבעי ודו אפא ונבעי ודו אפעה
 שהוי אפ העצמיני ומתורגמיני מיער אשער
 (שמא"ל א' ז) ובתיב אפעה ושרף משנפץ
 (ישעי' ל) ומיהו יש עדין ברדלס אתר דהא
 ב"ק דברכות (ף ט) חשב אפעה ל' עשה
 ברדלס ל' שנים ואו"ת חשביו לא היה בהדי'
 זכא א"ר ע"כ ל' שאו אית ההוא הדבא הדבא
 דהא נפיש התם דהיינו אפא דהוא אפעה
 ויחבן דהואו דברכות הוא פטיישיש ש'פיה בכאן וכן הודיא דפ"ק דפסחים (ל' טו.) אם
 חולדה וברדלס בדרבין משעוה שיהא היה קטנה כעין חולדה
וְיָ יוחנן אמר א"ע"ג שלא המיתו. אר"י דמתני' קאי דקסבר (אית) להם תרבות ואין
 גמילתא משעוה פ' ביתר ודריכו להמתת את האדם
 וכן בפרק אלו מציאות (ב"מ דף כד.) אמרי
 המציל מן הארץ מן הרובין ב"ו ובפס' (טו: וש)
 (שמ) כתב הוי אלו מותרים ומשעוה שהוא מן
 נפש ודא מפרש חכמי גמ' (שם) ופס' דברדלס
 היינו אפא ונבעי ודו אפא ונבעי ודו אפעה
 שהוי אפ העצמיני ומתורגמיני מיער אשער
 (שמא"ל א' ז) ובתיב אפעה ושרף משנפץ
 (ישעי' ל) ומיהו יש עדין ברדלס אתר דהא
 ב"ק דברכות (ף ט) חשב אפעה ל' עשה
 ברדלס ל' שנים ואו"ת חשביו לא היה בהדי'
 זכא א"ר ע"כ ל' שאו אית ההוא הדבא הדבא
 דהא נפיש התם דהיינו אפא דהוא אפעה
 ויחבן דהואו דברכות הוא פטיישיש ש'פיה בכאן וכן הודיא דפ"ק דפסחים (ל' טו.) אם
 חולדה וברדלס בדרבין משעוה שיהא היה קטנה כעין חולדה

לגמר געשרה נראה דפלוני בקרא דעמס' ה' דכתיב העיר הירצאת אלק תשאיר מאה הירצאת מאה תשאיר עשרה.

בנשיא שבט שחטא. ובאת מכל מיתות ביד. דרב ארא בר אבהו. לקמן:
ובתחילתה של א'. כך רביה ליעולם אם נפלה מחלוקת נוהלה בשבט: קלפי אורים
ותומים. ביש נחלץ (ב"ב דף קכב). מפורש: אע"ג דקטלינן ביחיד. דדינא של שבט
בסקילה אפי' בישא דרביס דיינינן ליה דבעי ע"א ולא בינא דידחד ב"ג:

לשקריי. לביד בשבערין דהיינו סנהדרי
קטנה ואז אתה מוציא כולה אלא בסנהדרי
גדולה: דרבי חמא בר' יוסי. לקמן: אתיא
הורה הורה. בבניא השקר כתיב (דברים יח)
אך הנביא אשר יוד ובוקן ממרא כתיב (שם
יז) והאיש אשר יעשה ברוח מה זקן אינו
נהרג אלא הכהן על פי ב"ד הגדול דכתיב
(שם) וקמת ועלית אף נביא אינו נידון אלא
בבית דין הגדול: והא הורה. וזקן ממרא: כי
כתיבא בקטלא כתיבא. וקטלא דידיה
בעירוש שלביש דבי כתיב וקמת ועלית
בהוראה תלביש שאכן לשאלו מה יורו
וחורו לעירו ותם הורה לעשות בחתולה
נידון כשאר המומתין בכ"ג: דהא לא תני
במגובותי (ב"ב ד) ולא את זקן ממרא: כתיב
דרב מהמיראתי. בבניא בקטלה כתיב
(דברים יז) אשר יוד דרבר דבר וגו'
ובמיראתא קמ' כתיב (שם) ועשית ע"פ הדבר:
ויחידו קמ' מירא ועינבר. קטלי בסנהדרי
גדולה הורה הורה מנביא דהא בקטלא
דתרוביהו כתיב הורה ונימא מה נביא
בסנהדרי גדולה דהא מירנן מהמיראת זקן
אף מיתת זקן בסנהדרי גדולה וניתיב ממנתי'
(ב"ב ד) ולא את חזקן ממרא אלא בב"ד של
ע"א: דבר דבר. דין גיריה שיה דרבר דבר
נודר ליה האי תנא מרביה אבל דין הורה
הורה לא גמיר ליה מרביה וקל וחומר אדם
דן מעצמו ואין אדם דן גיריה שיה מעצמו
אלא אם כן קיבל מרבו הלכה למשת מטי
דאיכא למימר קרא למלחא תאריחא אטא
וכן הלכה ורוחת בשיראל: יביא א"לך.
ומשה במקום שבועים ואחד קא: רביי של
גדול. דינו של בעל שררה כגון נשיא וכן
גדול: והאי א"ל. דרדש דבר גדול ורוב קשה
למה לו תיר קרא: שורו של כהן גדול. אם
גדול איש: מרקא טיבעיא ליה שורו. שמע
מית שורו אחא דמספקא ליה משום דכתיב
(שמות כא) וגם בעפלו יומת כמית בעלים
אלא שאר ממונו פשיטא לן דבשלשה בכל
דיני ממונות: לא דבריו. ואפילו ממונו ליעבי
סנהדרי גדולה ודילמא: הא דקא מדבר קרא
בסנהדרי גדולה משום שאילת אורים
ותומים הוא אתא לאשמעין דנשאלין
לסנהדרין באורים ותומים וכן למלך וכן
למשח מלחמה אבל לא לעולם ולעולם
לענין לצאת למלחמה יוצאין בלא רשות
סנהדרי. גבור. כגון שלו כלפי פניה היה
ובלילה רוח צפונת מנשבת דקיימא לן
(בבבא בתרא ד' בה). ארבע רוחות מנשבות
ככל יום מודותי בבקר רוח דרומית בחצי
היום ומערבית בחתולת לילה וצפנית בחצי
לילה ומזרחית ומה שמהלכת ממזרח לדרום
ומדרום למערב וממערב לצפון ותניא

בנשיא שבט שחטא. עסקינן. מי לא אומר רב ארא בר
אבהו. כל הדיבר הגדול יביאו א"לך. דכריו של גדול.
האי נמי, גדול הוא. עולא אומר רבי אלעזר, בכאן על
עסקי נחלות, ובתחילתה של ארץ ישראל. מה
תחילתה שבועים ואחד, אף כאן שבועים ואחד. או,
מה תחילתה, קלפי, אורים ותומים, וכל ישראל. אף
כאן, קלפי, אורים ותומים, וכל ישראל. אלא,
מחוליקתא פרוב מהנה. רבינא אומר לעולם שבט
שהודיה, ודקא קשיא לך, דרבינא דרביס דיינינן ליה,
אין, אף על גב דקטלינן ביחיד, בי דינא דרביס דיינינן
ליה. מי לא אומר רב חמא ברבי יוסי אומר רבי
אושעיא, והוצאת את האיש והוא או את האשה

החיה' וגו', איש ואשה אתה מוציא לשערך, ואי
אתה מוציא כל העיר פולה לשערך. הכא נמי, איש
ואשה אתה מוציא לשערך, ואי אתה מוציא כל
השבט פולו לשערך: לא את נביא השקר: מנהני
מילי, אומר רבי יוסי ברבי תינא, אתיא הורה הורה'
מזקן ממרא, מה להלן בשבועים ואחד, אף כאן
בשבועים ואחד. והא הורה כי כתיבא. בקטלא הוא
דכתיבא, וקטלא בעשרין ותלתא הוא. אלא אומר ריש לקיש, גבור דבר דבר
להדר זקן ממרא, ולגמר הורה הורה מנביא השקר. גמיר, הורה הורה' לא גמיר:
ולא את פהו גדול: מנהני מילי, אומר רב ארא בר אבהו, אתה קרא לכל הדיבר הגדול יביאו
א"לך. דכריו של גדול. מיתבי, דברך הגדול, דבר קשה. אתה אומר דבר קשה, או אינו
הוא דאמר כי האי תנא, דתניא דבר גדול דכריו של גדול. אתה אומר דכריו של גדול, או
אינו אלא דבר הקשה. משהוא אומר דברך הקשה, הרי דבר קשה אומר. הא מה אני מקיים
דבר גדול, דכריו של גדול. והאי תנא, הרי קרא למה לי. חד, לצנאיה בעלמא. וחד, לעשייה.
וא"לך, אם פן לכתוב או 'דול' 'דול' או 'קשה' 'קשה'. מאי גדול ומאי קשה, שמע משה,
תרתי. בעי רבי אלעזר, שורו של כהן גדול, בכמה. למיתת בעלים דידיה מדימינן ליה, או
דילמא למיתת בעלים דעלקא מדימינן ליה. אומר אבמי, מרקא מבעיא ליה שורו, מכלל דממונו
פשיטא ליה. פשיטא, מהו דתימא, הואיל וכתב 'כל' הדיבר הגדול, כל דכריו של גדול, קא
משמע לן: אין מוציאין כו'. מנהני מילי, אומר רבי אבהו, דאמר קרא 'ולפני אלעזר הכהן
שעמד', 'הוא' זה משה, 'וכל בני ישראל אתו' זה משוח מלחמה, 'כל העדה' זה סנהדרי.
ודילמא, לסנהדרי הוא דקאמר ליה דרמנא דלשילוי באורים ותומים, אלא, כי הא דאמר רב
אחא בר ביצנא אומר רבי שמעון מסידי. כגור דהי תלוי למעלה מפתחו של דור, פיון שהגיע
הצות ללך, רוח צפונת מנשבת בו, והיה מנגן מאליו, מיד היה דוד עומד ועוסק בתורה,
עד שעלה עמוד השחר. פיון שעלה עמוד השחר, נכנסו חכמי ישראל אצלו, אמרו לו, אדונינו
תפלה, עמד ישראל צריכין לפרוקה. אומר לך, לכו והתפרנסו זה מנה, אמרו לו אין תקומין
לילה משהלך ומה שמהלכת ממזרח לדרום
ומדרום למערב וממערב לצפון ותניא

אין הבור מתמלא מחוליותו. פ"ה כגון אם
עקר חוליא מבור עמוק וחור והשליכו
לחובו אין הבור מתמלא ממנה ולא יתכן
דאמרינן כפי הוראה (ברכות דף טז). כשנשל
הקבר ב' מכובים מכמה הוביא מבול לעולם
ותילא הנקב מעש פירין ולמליה מדידה
ומשני אין הבור מתמלא מחוליותו ור"מ דקרקע
שניולין לצנח על שפת הבור קורין חוליא כי
היאית דתני (עירובין דף פג) חוליות הבור
והשלע שהם גבורים עשה וקאמר אין הבור
מתמלא מאותה הוליא ור"ת פירש מחוליותו
היינו מקורו דאין מתמלא הבור מים ממקור
נביעתו וכן מוכח במדרש דאמר אין הבור
מתמלא מחוליותו אלא אם כן ממשיכין לו מים
ממקום אחר

ואחרי
בנשיא שבט שחטא. כל אתון ארבעים שנה שודו ישראל במדבר אף על פי שזופים היו ולא נשבה להם רוח צפונת ביום אל יהיה יום שלא נשבה להם רוח צפונת חצי
היממה דף ע"ב). כל אתון ארבעים שנה שודו ישראל במדבר אף על פי שזופים היו ולא נשבה להם רוח צפונת ביום אל יהיה יום שלא נשבה להם רוח צפונת חצי
היממה אלמא חצות לילה על שבתהה ולעולם ועמיס שהיא מנשבת אף ביום והיא רוח נוחה ופה לרבותי וזוים מאיר בה. והיה יוד עופר עומק בתורה. כדכתיב
חצות לילה אקום (ההלים קט) קומין. פרנסה מעות: ואין הבור מתמלא מחוליותו. עקר חוליא מבור עמוק וחורו והשליכה לחובו אינו מתמלא בכך כלומר אין סיפק
בדינו לפרנס עמיס שבתיכונ: ונמליכן בסנהדרין. נטליכן רשות מהן והיינו מתני:

הוספת

תוספת

ואחר

ואביתר וכו' יודיעו על בניהו

הבית ועל הפתלי למה נקרא שמן בו

ומיתרי ראייה יכדי היכי נבדוהו

ופתלי הם סנהדרין וק"ק דברבי הימים (א"י)

בדחלת לביתו על דוד חשיב בניהו

עם הגבורים של הד המתחוקים

והאי קרא דאחיתופל סוף קמי של דוד

מלכים כימי שלמה וקחשבי וזיד

שהיה לביתו של בניהו ועוד חשיב

מונה בניהו עם הגבורים ושטא

יודיע על אחד אבוי של היודיע

אחיתופל הניח המשכן וכו'

קאי תימה לא וכן תעשו הוא

הבטוקים אמרין דבעי ע"א

דלא כתיב הנהם וכו' קשה דבכ'

דבעל תעורת אלא במלך

וע"ש ס' בן קנטרס וליף

ובמקום שבעים ואחד

ממשה דבעי שבעים

ניבתי וכן תביא בהנמחה

הדבא מלין פ"י משום

משמע דאתא לרבי

ניבטי בעיניו ואח

דאי צריך אלא שרית

לאו אחת היא אמיתא

כן השתא דכתיב

מירא לא נמט ו"ל

תעשו לא קאי

שופטים

אחת מה שבעים

סנהדרות:

אחד

שבידושלים

דברישא ברבייחא

קמי רבי יהודה

קדם שהיכוי

וימי דאחד

בתוספתא

דאחד ממונה

ביד ובכל

כדאמי בני

ונראה דלא

בפ"ק הדיותי

דן וידע אחת

מופלא סבתי

שהיה להם

אירימי מופלא

כדאמי הנהם

אית לכולי

הוראה ופי'

הוראה ופי'

הוראה ופי'

כי ופלא

לאו כשאר

אחי למעטי

שבכל סנהדי

שאני עמי

שהיה לעשות

אחת או ב' פי' אחת

בכדאמי בני

ולא כשאר

דלשתוק

בכדאמי בני

בכדאמי בני

בכדאמי בני

בכדאמי בני

בכדאמי בני

בכדאמי בני

בכדאמי בני

בכדאמי בני

בניהו על היודיע זה סנהדרין. שהיה מופלא שבידי. ואביתר אלו אורים וקודים וכן הוא אומר ובניהו על היודיע על הכרתי ועל הפתלי. והוא למעלה מהם וקודים היה להם ומדמסק בקרא קמא אביתר בחר בניהו שמע מינה אביתר היינו כרתי ופתלי. וספרים דכתיב בהו ואביתר על הכרתי שיבש הוא שאין מקרא על הכל

הנביאים: שבוירין. וחוכנין דברס באמנות: מאי קרא. דכתיב עליו על משול של דוד ומקצו לודו משנתו דכתיב אעירה השחר אני עוררם השחר ולא כשאר מלכים ושהחר עורר ומעורר: וכן תעשו לדורות. מה משכן על פי משה והוא במקום סנהדי

גדולה אף לדורות על פי סנהדי גדולה מיכן ואילך. כלים שעשו אחרי על עבודתו מחובתן מושעה מתחנכים בניהו מתקדשין. אותם. מיעטא הוא: אשר ישירו. להבא במשנה לדורות הבאים נתנו בשרות מדכתיב (ממדר ד) כל כל השחר אשר ישירו: ח"ל או לאו אותם הוא אביתר

לדורות במשיחה ובעקדה דהא כתיב וכן תעשו: דאוקי במשנה. בעצת יתרו ומה שהיה שופט דין על פי הדבור ושקל כסנהדי גדולה שבידושלים: שופרים. לגליריים חובטין במקלות ע"פ השופטים לכל מי שאינו שומע: אחד ממונה על כולו. וכן סנהדי גדולה מצות שבטם לדון את שבטם. ולא ילכו בני שבט או עיר ששט

אחר: לשערי. לביד שבט עיר ועיה. בב"ד אחד. כל בני סנהדרין זו קיימא אבל מנה אלו ותמנו אחרים עושין: במקום אחד. כון בגליל א ביהודה: ויש ריש מעמא דקרא. בהמקבל (ב"מ קטו).

עמד

בניהו על היודיע זה סנהדרין. שהיה מופלא שבידי. ואביתר אלו אורים וקודים וכן הוא אומר ובניהו על היודיע על הכרתי ועל הפתלי. והוא למעלה מהם וקודים היה להם ומדמסק בקרא קמא אביתר בחר בניהו שמע מינה אביתר היינו כרתי ופתלי. וספרים דכתיב בהו ואביתר על הכרתי שיבש הוא שאין מקרא על הכל

הנביאים: שבוירין. וחוכנין דברס באמנות: מאי קרא. דכתיב עליו על משול של דוד ומקצו לודו משנתו דכתיב אעירה השחר אני עוררם השחר ולא כשאר מלכים ושהחר עורר ומעורר: וכן תעשו לדורות. מה משכן על פי משה והוא במקום סנהדי

גדולה אף לדורות על פי סנהדי גדולה מיכן ואילך. כלים שעשו אחרי על עבודתו מחובתן מושעה מתחנכים בניהו מתקדשין. אותם. מיעטא הוא: אשר ישירו. להבא במשנה לדורות הבאים נתנו בשרות מדכתיב (ממדר ד) כל כל השחר אשר ישירו: ח"ל או לאו אותם הוא אביתר

לדורות במשיחה ובעקדה דהא כתיב וכן תעשו: דאוקי במשנה. בעצת יתרו ומה שהיה שופט דין על פי הדבור ושקל כסנהדי גדולה שבידושלים: שופרים. לגליריים חובטין במקלות ע"פ השופטים לכל מי שאינו שומע: אחד ממונה על כולו. וכן סנהדי גדולה מצות שבטם לדון את שבטם. ולא ילכו בני שבט או עיר ששט

אחר: לשערי. לביד שבט עיר ועיה. בב"ד אחד. כל בני סנהדרין זו קיימא אבל מנה אלו ותמנו אחרים עושין: במקום אחד. כון בגליל א ביהודה: ויש ריש מעמא דקרא. בהמקבל (ב"מ קטו).

עמד

בניהו על היודיע זה סנהדרין. שהיה מופלא שבידי. ואביתר אלו אורים וקודים וכן הוא אומר ובניהו על היודיע על הכרתי ועל הפתלי. והוא למעלה מהם וקודים היה להם ומדמסק בקרא קמא אביתר בחר בניהו שמע מינה אביתר היינו כרתי ופתלי. וספרים דכתיב בהו ואביתר על הכרתי שיבש הוא שאין מקרא על הכל

הנביאים: שבוירין. וחוכנין דברס באמנות: מאי קרא. דכתיב עליו על משול של דוד ומקצו לודו משנתו דכתיב אעירה השחר אני עוררם השחר ולא כשאר מלכים ושהחר עורר ומעורר: וכן תעשו לדורות. מה משכן על פי משה והוא במקום סנהדי

גדולה אף לדורות על פי סנהדי גדולה מיכן ואילך. כלים שעשו אחרי על עבודתו מחובתן מושעה מתחנכים בניהו מתקדשין. אותם. מיעטא הוא: אשר ישירו. להבא במשנה לדורות הבאים נתנו בשרות מדכתיב (ממדר ד) כל כל השחר אשר ישירו: ח"ל או לאו אותם הוא אביתר

לדורות במשיחה ובעקדה דהא כתיב וכן תעשו: דאוקי במשנה. בעצת יתרו ומה שהיה שופט דין על פי הדבור ושקל כסנהדי גדולה שבידושלים: שופרים. לגליריים חובטין במקלות ע"פ השופטים לכל מי שאינו שומע: אחד ממונה על כולו. וכן סנהדי גדולה מצות שבטם לדון את שבטם. ולא ילכו בני שבט או עיר ששט

בניהו על היודיע זה סנהדרין. שהיה מופלא שבידי. ואביתר אלו אורים וקודים וכן הוא אומר ובניהו על היודיע על הכרתי ועל הפתלי. והוא למעלה מהם וקודים היה להם ומדמסק בקרא קמא אביתר בחר בניהו שמע מינה אביתר היינו כרתי ופתלי. וספרים דכתיב בהו ואביתר על הכרתי שיבש הוא שאין מקרא על הכל

הנביאים: שבוירין. וחוכנין דברס באמנות: מאי קרא. דכתיב עליו על משול של דוד ומקצו לודו משנתו דכתיב אעירה השחר אני עוררם השחר ולא כשאר מלכים ושהחר עורר ומעורר: וכן תעשו לדורות. מה משכן על פי משה והוא במקום סנהדי

גדולה אף לדורות על פי סנהדי גדולה מיכן ואילך. כלים שעשו אחרי על עבודתו מחובתן מושעה מתחנכים בניהו מתקדשין. אותם. מיעטא הוא: אשר ישירו. להבא במשנה לדורות הבאים נתנו בשרות מדכתיב (ממדר ד) כל כל השחר אשר ישירו: ח"ל או לאו אותם הוא אביתר

לדורות במשיחה ובעקדה דהא כתיב וכן תעשו: דאוקי במשנה. בעצת יתרו ומה שהיה שופט דין על פי הדבור ושקל כסנהדי גדולה שבידושלים: שופרים. לגליריים חובטין במקלות ע"פ השופטים לכל מי שאינו שומע: אחד ממונה על כולו. וכן סנהדי גדולה מצות שבטם לדון את שבטם. ולא ילכו בני שבט או עיר ששט

אחר: לשערי. לביד שבט עיר ועיה. בב"ד אחד. כל בני סנהדרין זו קיימא אבל מנה אלו ותמנו אחרים עושין: במקום אחד. כון בגליל א ביהודה: ויש ריש מעמא דקרא. בהמקבל (ב"מ קטו).

עמד

בניהו על היודיע זה סנהדרין. שהיה מופלא שבידי. ואביתר אלו אורים וקודים וכן הוא אומר ובניהו על היודיע על הכרתי ועל הפתלי. והוא למעלה מהם וקודים היה להם ומדמסק בקרא קמא אביתר בחר בניהו שמע מינה אביתר היינו כרתי ופתלי. וספרים דכתיב בהו ואביתר על הכרתי שיבש הוא שאין מקרא על הכל

הנביאים: שבוירין. וחוכנין דברס באמנות: מאי קרא. דכתיב עליו על משול של דוד ומקצו לודו משנתו דכתיב אעירה השחר אני עוררם השחר ולא כשאר מלכים ושהחר עורר ומעורר: וכן תעשו לדורות. מה משכן על פי משה והוא במקום סנהדי

גדולה אף לדורות על פי סנהדי גדולה מיכן ואילך. כלים שעשו אחרי על עבודתו מחובתן מושעה מתחנכים בניהו מתקדשין. אותם. מיעטא הוא: אשר ישירו. להבא במשנה לדורות הבאים נתנו בשרות מדכתיב (ממדר ד) כל כל השחר אשר ישירו: ח"ל או לאו אותם הוא אביתר

לדורות במשיחה ובעקדה דהא כתיב וכן תעשו: דאוקי במשנה. בעצת יתרו ומה שהיה שופט דין על פי הדבור ושקל כסנהדי גדולה שבידושלים: שופרים. לגליריים חובטין במקלות ע"פ השופטים לכל מי שאינו שומע: אחד ממונה על כולו. וכן סנהדי גדולה מצות שבטם לדון את שבטם. ולא ילכו בני שבט או עיר ששט

אחר: לשערי. לביד שבט עיר ועיה. בב"ד אחד. כל בני סנהדרין זו קיימא אבל מנה אלו ותמנו אחרים עושין: במקום אחד. כון בגליל א ביהודה: ויש ריש מעמא דקרא. בהמקבל (ב"מ קטו).

עמד

בניהו על היודיע זה סנהדרין. שהיה מופלא שבידי. ואביתר אלו אורים וקודים וכן הוא אומר ובניהו על היודיע על הכרתי ועל הפתלי. והוא למעלה מהם וקודים היה להם ומדמסק בקרא קמא אביתר בחר בניהו שמע מינה אביתר היינו כרתי ופתלי. וספרים דכתיב בהו ואביתר על הכרתי שיבש הוא שאין מקרא על הכל

הנביאים: שבוירין. וחוכנין דברס באמנות: מאי קרא. דכתיב עליו על משול של דוד ומקצו לודו משנתו דכתיב אעירה השחר אני עוררם השחר ולא כשאר מלכים ושהחר עורר ומעורר: וכן תעשו לדורות. מה משכן על פי משה והוא במקום סנהדי

גדולה אף לדורות על פי סנהדי גדולה מיכן ואילך. כלים שעשו אחרי על עבודתו מחובתן מושעה מתחנכים בניהו מתקדשין. אותם. מיעטא הוא: אשר ישירו. להבא במשנה לדורות הבאים נתנו בשרות מדכתיב (ממדר ד) כל כל השחר אשר ישירו: ח"ל או לאו אותם הוא אביתר

לדורות במשיחה ובעקדה דהא כתיב וכן תעשו: דאוקי במשנה. בעצת יתרו ומה שהיה שופט דין על פי הדבור ושקל כסנהדי גדולה שבידושלים: שופרים. לגליריים חובטין במקלות ע"פ השופטים לכל מי שאינו שומע: אחד ממונה על כולו. וכן סנהדי גדולה מצות שבטם לדון את שבטם. ולא ילכו בני שבט או עיר ששט

סנהדרין, דיני ממונות בשלושה – פרק ראשון דף רי עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קצא תוספות

עמך משום שבינה. עמך יעמוד מחוץ לאהל ולא יבאו לאהל משום שבינה לשון
 אורח משום שבינה שחשבה שבינה עליהם והצרכו להיות משנה עמון כדכתיב
 (במדבר יא) ואצלתני מן הרחוק אשר עליך וגו' בדומין לך. מיוחדין ומנוקין ממום:
 ורובן, נפקא להו בדומין לך ממשא אתר, דסתהדרותא טקנת שנאמרו ביתרו

1 וילפא גרולה מקטנה: ושנים חלק, ולא נכתב
 2 עליון ליה: מי שעלה בידו חלק בו', ושנים
 3 מאותון שבעים שהלכו לטולו עלה בידו חלק
 4 ושתיירו שני חלקי שהיו חבובין בקלפי
 5 שהיו של אלדד ומרדל שלא הלכו לטול
 6 שנתיראו שלא עלה בידן חלק: ולקחת
 7 חמשת חמשת, כבבורות העודפים על מנין
 8 הלויים: אמר לחן, לכל הבכורות באו טלו
 9 פיתקיבן: שכל הנביאים כולו, אותן שבעים
 10 וקנים נתבאו אותה: שעה ראשונה לבריה
 11 כנוח עליהם הרחוק סביבות האהל ופסקו: על
 12 עסקי שליו. צורך שעה היתה: אל תקרי
 13 שנים: אלא שנים: אולימא דרביב כוה'.
 14 בשאר וקנים ולא יספו ומפרשת ליה ולא
 15 יוסיפו: אלא מעתה קול גדול ולא יתקן.
 16 דעבינה הכי נמי דלא אוסף אלא על בידך.
 17 דלא פסק הוא קול שבינה אינו פסק: אלא
 18 כמסופין: ודברי הכל, דתנן בהו ברוקין
 19 (למקן דף מ). אחד עשר מוכין ואחד עשר
 20 מחויבין וא' אומר אין יודע ויספו הדיינין
 21 שנים והשתא הוה ליה בית דין שקול דאינו
 22 יודע כמאן דליתיה הוא ופשו להו ביד
 23 ומשבת ליה על פי שנים י"א מוכין כ"ד
 24 מחויבין: ובסנהדרין גדולה, לר' יהודה זוגת
 25 ניתה: כמסופין, עושין ביד שקול
 26 כדרישית: פשיטא, דהכי בהדיא תנן (שם)
 27 וכמה מוספין שנים שנים ובין רוח אמר
 28 אינו יודע הוה להו ביד שקול: ואי אמר
 29 טעמא, מריה פנים לחובה מריה פנים
 30 לכות ומרשה חס ומספקא ליה: בני דומין.
 31 דעבי עולת דין בפרה דין ברוקין) שם
 32 לא מנאו לו זכות יום ראשון מלינין אותו
 33 למחרת שמתא ומנאו להם טעמי זכות: בעלי
 34 קומה וריאה, שתהא איתתן שומרת על
 35 הבריות: ובעלי כשפים, להמית מכשפים
 36 הבושתים בכשפיהם להנצל מידו ביד
 37 גלגלות על המכשפים המסיתין ומרחיקין
 38 בכשפיהן כגון הערבים: שפי' המתורגמן.
 39 כשבאין עדי הלוים להעיד בפניהם לא
 40 יצטרכו להעמיד מליצים ביניהם דהוה ליה
 41 עד עמי עה:
 42 ומה

והם כלים מאלהם. פירוש בנאום כל דאין שבינה שורה מתוך עצבות אהל מתוך
 שוחתה: שיוודע לטוהר את השרץ בו, וקשה ליה דהוה נבלל ואי נבלל תל הכל
 לטוהר שרץ שהתורה טמאתו ומפרש ר"ת שיוודע לטוהר מטומאת נבילות שלא יטמא
 במשא בבית דין ואשכחן דנחש ששרץ ורוחש דמיקרי היה בדרשנין בפ' ד' מיתות

1 עמך, עמך, ואתם בתדיריהו, ורבי יהודה, עמך משום
 2 שבינה, ורובן, אמר קרא ונשאו אתך במשאו העם,
 3 אתך ואת בהדיהו, ורבי יהודה, אתך בדומין לך.
 4 ורובן, מ'הקל מעליך ונשאו אתך' נפקא. וילפא
 5 סנהדרין גדולה, כסנהדרין קטנה, תנו רבנן, ונשאו
 6 שני אנשים במחנה, יש אומרים בקלפי ושתיירו
 7 שבשעה שאמר לו תקדוש ברוך הוא למשה אקפה לי
 8 שבעים איש מוכגי ישראל, אמר משה כיצד אעשה,
 9 אברור משה משה מכל שבעי ושבעי, נמצאו שנים יתירים.
 10 אברור משה משה מכל שבעי ושבעי, נמצאו שנים יתירים.
 11 אברור משה משה מכל שבעי ושבעי, נמצאו שנים יתירים.
 12 הריני מביא קנאה בין השבעים, מה עשה, בירר ששה
 13 ששה ותיבאי שבעים ושנים פיתקו, על שבעים פתב
 14 וקו', ושנים היום חלקי, בללו ונתנן בקלפי. אמר להם,
 15 בואו וטלו פיתקיבם. כל מי שעלה בידו וקו', אמר כבר קודשך שמים. מי שעלה בידו חלק,
 16 אמר, הפקום לא חפץ בך, אני מה אעשה לך, פיצא פדבר אתה אומר ו'לקחת חמשת
 17 חמשת שקלים לגולגולת', אמר משה, כיצד אעשה לך? וישאל, אם אומר לו תן לי פדיוןך
 18 וצא, אמר לי כבר פדאני בן לוי. מה עשה, הביא עשרים ושנים אפלים פיתקו, וככתב עליהן
 19 'בן לוי', ועל שלשה ושבעים ומאתים פתב עליהן חמשה שקלים, בללו ונתנן בקלפי. אמר
 20 לך, טלו פיתקיבם. מי שעלה בידו וקו' לוי, אמר לו, כבר פדאך בן לוי. מי שעלה בידו
 21 חמשת שקלים, אמר לו, תן פדיוןך וצא. רבי שמעון אומר, במחנה ושתיירו, בשעה שאמר
 22 לו תקדוש ברוך הוא למשה אקפה לי שבעים איש, אמרו אלדד ומרדל אין אנו ראוין
 23 לאותה גדולה, אמר הקדוש ברוך הוא, הואיל ומועצתם ענינכם, הריני מוסף גדולה על
 24 גדולתכם. ומה גדולה הוסיף להם, שהנביאים כולן נתנבאו ופסקו, והם נתנבאו ולא פסקו.
 25 ומה נבואה נתנבאו, אמרו משה מת, יהושע מבינים את ישראל לארץ. אבא חנין אומר
 26 משום רבי אליעזר, על עסקי שליו הן נתנבאים, עליו שליו עלי שליו. רב נחמן אמר, על
 27 עסקי גוג ומוגוג היו נתנבאין, שנאמר 'מה אמר אלהים, האתה הוא אשר דברתי ביום
 28 קדמונים ביד עבדי נביאי ישראל, הנבאים ביוםם ההם שנים להביא אותך עליהם', אל
 29 חיקרי 'שנים' אלא 'שנים'. ואילו הן שנים נביאים שנתנבאו ופסקו, והן נתנבאו ולא פסקו. מנא
 30 אמר אלדד ומרדל, אמר מר, כל הנביאים כולן נתנבאו ופסקו, והן נתנבאו ולא פסקו. מנא
 31 לן דפסקו, אולימא מדכתביב 'נתנבאו ולא יספו', אלא מעתה קול גדול ולא יספו, הכי נמי
 32 דלא אוסף הוא, אלא, דלא פסק הוא. אלא, הכא פתיב 'נתנבאו ולא יספו', פתיב 'מתנבאים'
 33 עדיין מתנבאים והולכים, בשלמא למאן דאמר משה מת, הוה דכתיב 'נתנבאו ולא יספו' בשלמא

34 אלא למאן דאמר הנך תרתי, מאי אורי ארעא, דתהו ליה פתלמיד המורה הלכה לפני רבו. בשלמא
 35 למאן דאמר הנך תרתי, הריני דכתיב 'מי יתן' אלא למאן דאמר משה מת, מינח תהו ניקח ליה, לא פיימיה קמיה. מאי בשלמא,
 36 אמר ליה, הפל עליהן צרכי ציבור, והן פלון מאיליהן: מניין להביא עוד שלשה: סוף סוף, לרעה על פי שנים, לא משפחת לה.
 37 אי אחד עשר מניין ושנים עשר מתיבין, אפתי חד הוא. אי עשרה מניין ושלשה עשר מתיבין, תלתא הוו. אמר רבי אבהו, אי
 38 אתה מוצא אלא כמסופין ודברי הכל, ובסנהדרין גדולה, ואולימא דרבי יהודה, דאמר שבעים. ואמר רבי אבהו, כמסופין עושין בית
 39 דין שקול לכתחילה. פשיטא, מהו דתימא, האי דקאמר איני יודע, כמאן דאיתיה דמי, ואי אמר מילתא שמענין ליה. קא משמע
 40 לך, דהאי דקאמר איני יודע כמאן דליתיה דמי, ואי אמר טעמא לא שמענין ליה. אמר רב פהנא, סנהדרין שראו כולן לחובה,
 41 פורטין אותו. מאי טעמא, כיון דנימרי הלנת דין למעבד ליה וכתובה, והני תו לא חזי ליה. אמר רבי יתכן, אין משיבין בסנהדרין
 42 אלא בעלי קומה ובעלי חקמה, ובעלי מראה ובעלי זקנה, ובעלי כשפים ויועדים בשבעים לשון, שלא תהא סנהדרין שומעת מפי
 43 המתורגמן. אמר רב יהודה אמר רב, אין משיבין בסנהדרין אלא מי שיוודע לטוהר את השרץ מן התורה. אמר רב, אין אנו ואסתרנו.
 44 ומה

34 אלא למאן דאמר הנך תרתי, מאי אורי ארעא, דתהו ליה פתלמיד המורה הלכה לפני רבו. בשלמא
 35 למאן דאמר הנך תרתי, הריני דכתיב 'מי יתן' אלא למאן דאמר משה מת, מינח תהו ניקח ליה, לא פיימיה קמיה. מאי בשלמא,
 36 אמר ליה, הפל עליהן צרכי ציבור, והן פלון מאיליהן: מניין להביא עוד שלשה: סוף סוף, לרעה על פי שנים, לא משפחת לה.
 37 אי אחד עשר מניין ושנים עשר מתיבין, אפתי חד הוא. אי עשרה מניין ושלשה עשר מתיבין, תלתא הוו. אמר רבי אבהו, אי
 38 אתה מוצא אלא כמסופין ודברי הכל, ובסנהדרין גדולה, ואולימא דרבי יהודה, דאמר שבעים. ואמר רבי אבהו, כמסופין עושין בית
 39 דין שקול לכתחילה. פשיטא, מהו דתימא, האי דקאמר איני יודע, כמאן דאיתיה דמי, ואי אמר מילתא שמענין ליה. קא משמע
 40 לך, דהאי דקאמר איני יודע כמאן דליתיה דמי, ואי אמר טעמא לא שמענין ליה. אמר רב פהנא, סנהדרין שראו כולן לחובה,
 41 פורטין אותו. מאי טעמא, כיון דנימרי הלנת דין למעבד ליה וכתובה, והני תו לא חזי ליה. אמר רבי יתכן, אין משיבין בסנהדרין
 42 אלא בעלי קומה ובעלי חקמה, ובעלי מראה ובעלי זקנה, ובעלי כשפים ויועדים בשבעים לשון, שלא תהא סנהדרין שומעת מפי
 43 המתורגמן. אמר רב יהודה אמר רב, אין משיבין בסנהדרין אלא מי שיוודע לטוהר את השרץ מן התורה. אמר רב, אין אנו ואסתרנו.
 44 ומה

1 קי לא מוקדם אלא לענין מנע קושע על פירוש רבינו תם דלא אשכחן אותה דרשה
2 בתורת כתבים שנתען נשון ומכל הילך על נזון ועד בדחיהא ממשע מקרא בתורת
3 כתיבם שרץ שטומאת משא דבעי למילף שיטמא במשא מקיז הבמהה שאינה שטמא
4 במנע דבעשהה ממשא אפומרין אמר קרא אותם אותם במשא ואין שרצים

5 במשא וכתי מילתא דאתיא בקיז טרח וכתב לה
6 קרא מרז קשה דאיריפלגן מנשח בקיז שביט
7 שטמא במשא נילף במכמהה בקל וחומר דותרת
8 כתיבם דממשא במשא ועוד מה לנשח שק
9 טוהר ומכלמי שרץ למנעו דין לטהר דין השרץ
10 מנגלת עוף טוהר שטמא במשא בבית
11 הליכיעה ואין לה שטמא בחוץ שרץ ונבילה
12 שאין לה שטמא בפנים כדארמין פ' יוצא דופן
13 (נדח דף מב) כה ולא מאתרא אינו דין שאין
14 להם שטמא בחוץ ודכותיה דייק ההם קיז
15 אפיכא:

16 **אלא** רב המנשא. פי הקנטרס אלא אמרי בי
17 רב היינו רב המנשא קושע ובשילוח
18 הערל (בכמות דף פג: ושם) קאמר אמרי בי רב
19 היינו רב הונא אין הלכה קאמר רוחק
20 שם בקנטרס לפרש דרז המנטקין רבא ודק
21 אמרי בי רב היינו רב המנשא היינו היכא דמוכח
22 דלא הוי רב הונא בי דך דקאמר רב הונא אמר
23 דדברי רבי יוסי רבי חנינא דמשע איפוך הוי
24 לימא היכא דמוכח שאנו ועד אף יתכן דרב
25 הונא יאמר רב רב המנשא הוא רב חסדא
26 תלמיד דרב הונא דהא דמוכח סוף פרק אל
27 מציאות (כ"מ לג.) ובריש הדר (עירובין סב:
28 ושם)

29 ורב המנשא תלמיד דרב חסדא דהא כדמוכח
30 בפ"ק דקדושין (דף כה.) גבי סבי דנתיבא דלא
31 אתו לפירקהי דרב חסדא א"ל לרב המנשא ויל
32 עינינו ואומר ר"ת דהבא גרס אימא רב
33 המנשא ולא גרסינן אלא ואפילו גרס אלא ש
34 לישב כדומה לאל תאמר אמר רב הונא אמרי בי
35 רב אלא אמר רב המנשא אמרי בי רב והא
36 דאשכחן בפרק ארבע מיתות (לקמן דף נג.) גבי
37 מצות שבן נזון נטרף דפלגינן אמרי בי רב ארבי
38 הונא רב יהודה וכוכלו אמוראי תלמידי דבי רב
39 יש לומר דאם ידריה והא רביהי דסתם אמרי
40 בי רב הוי משמיה דרב כדמוכח בסוף פ' השואל
41 (כ"מ דף קב: ושם) ובפ' בית בור (כ"ב דף קה)
42 דמערך דלא לאמרי בי רב אע"ז בכמהה
43 דוחקין אשכחן אמרי בי רב משמיה דרב ויהא
44 השתא גיטא דסוף פרק מרובה (כ"ק דף קט)
45 (ושם) דאמר ליה רבא לרב המנשא קפתיתנד
46 לטבי דבי רב כדלמר נגעת לטבי דבי רב שווא
47 רב הונא שאמר בטוב יזור ממנו ואם כן רב
48 הונא היה קראת סבי דבי רב ובקנטרס מפרש
49 ההם בע"א ורבינו שמואל מגיה שם הספרים
50 ושם מפרש שמואל מעצור רב המנשא שלמד
51 לפני רב פפי חלוץ (עירובין דף ע"ג.) גבי סולם
52 המעזיר לא שמיע לך הא דאמר רב אחאבדיה
53 דרב אדא אמר רב המנשא אמר רב ובפרק כיצד

ומה נחש שטמית. אדם ובמהה ומרבה נבילות שטומא מת בעלם הרי
הוא טוהר כשזואה מת שאינו בכלל שמנה שרצים: ולא תמא. ולא תמא. ולא תמא. ולא תמא.
דאין זה תומר אלו הוא ממת ומרבה שטומא שהרי כמו כי יש קוצים שחן ממתין
ומרביץ שטומא והן שורקין: שנים לדבר. שבעים לשון ואחד לשמוע שיהא מבין
שבעים לשון אע"פ שאינו יודע להשיב
שמעון תמיצני. תלמודי היה ולא שמעון
בא לכלל זקנה: שלישית חכמה. סנהדרין
שיח שבה לשון מדברים שבעים לשון
הבמה היא בשלישית אלמא שבעים
לדבר: למידין לפני חכמים. כל היכא
דאיתמר למידין לפני חכמים היינו לוי שזיה
למד לפני רבי: רבי רב. חזון. מוסף שמעון
התימני וחמשותף לא באו לקנה ויחשב
בקרקע ומשיבין תשובות קושיות לקנים
והיינו דנין בהלכה: והא שלחו מתם לדברי
רבי יוסי בר חנינא. ומציא ואני מכלל רבנן
בפי א דני ממונת (לקמן דף יא) אלמא שלחו
מתם לר' יוסי רבי חנינא היא: שלש
שורות. לקמן ענינן להו באחד דיני ממונות
(דף לו.) שאם הוצרכו לסמוך ולחסיף על
הדיינין שומכין מוקף: ועשהה במלנין. עשרה
שאר אדם מטיילין מכל מלאכה ליהות מוזמנין
לביית הכנסת. שחירת ערביית דאמרינן
בבבבבב (דף טו.) וכן שאב הקב"ה לבית
הכנסת ולא מצא שם עשרה מיד כותס
קדימין לן (מגילה דף ט.) כל כרץ שאין בו
עשרה במלנין נידון כבשר הלכך אי ליתנהו
לא הויא לסנהדרין: שני סופרים. ליכתוב
דברי המנכין ודברי המחזיקין וכל שעה
ישבין לפני הדיינין לקמן בפרק היו ברוקין
(דף מ.) ושני חזנין. שמשו ביד הללכות
החיוב ולחוקמן בעלי דינים לדין: ושני בעלי
דינין. שאם לא כן את מי הם נדני: ושני
זופסין. שתייריאה העדים להעיד שקב ושני
זיומני: ושני זופסי זופסין. שמוי יתידיב בעל
דין על פי עדים ויחשבו שנים לחזיקין לפיכך
צריך שנים אחרים בעיד שיתיריאו אלו מהם
אם נבוא לחיוב העדים יכאו אלו השנים
והיינו אותנו: עשרה דברים. ביד התבאין
מחלקין להם והיו להו תלת מילי: רופא.
למול תינוקות: אומן. מקיז דם: כלכל. לכתוב
ספרים: קופח נגבית כפנים ומתחלקת
בשלושה. שטמא מפ' בהשתאפן (כ"ב דף:) בית
דין סבין וחובשין. הוא חשבנין להו לעיל
דאיכא סנהדרי גובין מחלקין הוי להו
חמשא משיאת דבצרי לעיל רופא ואומן
ולכלל ומלמד חד גברא הוי לכלל הני
מתים

ומה נחש שטמית. אדם ובמהה ומרבה נבילות שטומא מת בעלם הרי
הוא טוהר כשזואה מת שאינו בכלל שמנה שרצים: ולא תמא. ולא תמא. ולא תמא. ולא תמא.
דאין זה תומר אלו הוא ממת ומרבה שטומא שהרי כמו כי יש קוצים שחן ממתין
ומרביץ שטומא והן שורקין: שנים לדבר. שבעים לשון ואחד לשמוע שיהא מבין
שבעים לשון אע"פ שאינו יודע להשיב
שמעון תמיצני. תלמודי היה ולא שמעון
בא לכלל זקנה: שלישית חכמה. סנהדרין
שיח שבה לשון מדברים שבעים לשון
הבמה היא בשלישית אלמא שבעים
לדבר: למידין לפני חכמים. כל היכא
דאיתמר למידין לפני חכמים היינו לוי שזיה
למד לפני רבי: רבי רב. חזון. מוסף שמעון
התימני וחמשותף לא באו לקנה ויחשב
בקרקע ומשיבין תשובות קושיות לקנים
והיינו דנין בהלכה: והא שלחו מתם לדברי
רבי יוסי בר חנינא. ומציא ואני מכלל רבנן
בפי א דני ממונת (לקמן דף יא) אלמא שלחו
מתם לר' יוסי רבי חנינא היא: שלש
שורות. לקמן ענינן להו באחד דיני ממונות
(דף לו.) שאם הוצרכו לסמוך ולחסיף על
הדיינין שומכין מוקף: ועשהה במלנין. עשרה
שאר אדם מטיילין מכל מלאכה ליהות מוזמנין
לביית הכנסת. שחירת ערביית דאמרינן
בבבבבב (דף טו.) וכן שאב הקב"ה לבית
הכנסת ולא מצא שם עשרה מיד כותס
קדימין לן (מגילה דף ט.) כל כרץ שאין בו
עשרה במלנין נידון כבשר הלכך אי ליתנהו
לא הויא לסנהדרין: שני סופרים. ליכתוב
דברי המנכין ודברי המחזיקין וכל שעה
ישבין לפני הדיינין לקמן בפרק היו ברוקין
(דף מ.) ושני חזנין. שמשו ביד הללכות
החיוב ולחוקמן בעלי דינים לדין: ושני בעלי
דינין. שאם לא כן את מי הם נדני: ושני
זופסין. שתייריאה העדים להעיד שקב ושני
זיומני: ושני זופסי זופסין. שמוי יתידיב בעל
דין על פי עדים ויחשבו שנים לחזיקין לפיכך
צריך שנים אחרים בעיד שיתיריאו אלו מהם
אם נבוא לחיוב העדים יכאו אלו השנים
והיינו אותנו: עשרה דברים. ביד התבאין
מחלקין להם והיו להו תלת מילי: רופא.
למול תינוקות: אומן. מקיז דם: כלכל. לכתוב
ספרים: קופח נגבית כפנים ומתחלקת
בשלושה. שטמא מפ' בהשתאפן (כ"ב דף:) בית
דין סבין וחובשין. הוא חשבנין להו לעיל
דאיכא סנהדרי גובין מחלקין הוי להו
חמשא משיאת דבצרי לעיל רופא ואומן
ולכלל ומלמד חד גברא הוי לכלל הני
מתים

מחכו. עלה במשרבא רבי יוסי
בר רבי חנינא. חימה דברפך שלשה מינין בניור (דף מב) אשכחן ומצבו עלה במשרבא אורבי יוסי בר רבי חנינא:

סנהדרין. דיני ממונות בשלושה – פרק ראשון דף יח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קצבה תוספות

מאתים ושבעים ושבעה. מאתים ושלשים כרבי נחמיה ועוד מ"ז שאם יתחלקו ב"ד
י"א מנכן ואחד עשר מחייבין ואחד אינו יודע ויספוק מאלו מ"ז עד שבעים
כדאמרין בהוין בדרקן (לקמן דף מ) שמוסיפין שנים על הכ"ג אם יזכורו שניהם
הרי י"ג מנכן ואחד עשר מחייבין וכ"א ואם יחייבוהו חייב דאיכא התייה לרעה על
פי שנים ולא יתקן צריך עור להוסיף שנים
וכן לעולם עד שיהיו שבעים כרבי יהודה
ושבעים ואחד לרבנן. שרי אלפים שש
מאות. היו שהרי שש מאות אלף רגלי:

נמצאו דיני ישראל ו ריבואות וח' אלפים ושש מאות. תימה הא חסרי לוח
טובא דכי נפקת מס' ריבואות ששה מאות לשרי אלפים לא משכחת בטר
הכי ר' אלפים לשרי מאות וחי דברי נפקת (כל) גלי לא משכחת בטר הכי לשרי
חמשים י"ב אלף וכ"ש דלא משכחת בטר הכי שרי עשרות שש ריבואות ו"מ דבבל
היו שרים אפשר דהוו זקנים ויתירם מבני סי
דאמרו ביש נחליף (כ"ב דבאב) דלא ננטו
פחות מבני עשרים ויתירם מבני ששים ובשרי
עשרות אל חשינן אפילו היו מבני עשרים
שדום עצמם הוו מן החשבון וכל אחד שר
על תשעה הווא עשירי ו"מ דחשבון השררות
קחשיב דהתלתן ננטו שרי עשרות והחשובין
סבהם נתמנו לשרי חמשים והחשובין משרי
חמשים נתמנו לשרי מאות ומשרי מאות בידר
החשובים לשרי אלפים.

הדרן עלך דיני ממונות בשלושה

הדרך עלך דיני ממונות

בהן גדול כן פשיטא. כלומר למה לי למיתני
דן ומשני דנן איצטריכא ליה
דס"ד דמתוך גזלתו אין דנן אותו ודן קתני
אנב דנן ופרקי הא נמי פשיטא כלומר כיון
דפשיטא לן דרן פשיטא נמי דנן דאי לא
דנן וברי ולא משני דס"ד דאין דנן אותו
ומתוך שאין דנן אותו הוא אינו דן משום
דאבתי הוה פריך ליה לתני דן לבד ומעה
דיעני דנן אותו ומיהו קשה גבי מלך לתני
לא דנן ודיעני שפיר דאינו דן משום התקושש
ו"ל דלא דמי ודאי גבי כהן כיון דתנא ון
לא הוה ליה למתני דנן בכתם אבל גבי מלך
אין קשיא אמאי קתני לא דן כיון דתנא ליה
מקמי לא דנן ועד אנב דרני כהן גדול ון
ודנן תנא גבי מלך תרווייהו לא דן ולא דנן
דכיבי נמי קתני מעידין אותו גבי כהן גדול ולא
מעידין גבי מלך אע"ג דלא צריכי דבבבל דנן
אותו אלא משום דתנא גבי דן דנן תנא נמי
מעיד ומעידים הוא דלא שקיל וטרי בהישי
כן משום דהא פשיטא דתני בספרא אנב רישא
דכי נמצאתי בפרישת דר"ר טר"יש בשמו ובתום
דחק לדקדק כן דרדאי לעולם בין גבי מלך בין
גבי כהן גדול אי יש חידוש או מרן או מדנן
בין להקשות שום דבר דלמה לן למיתני גבי
כהן גדול דנן אותו וגבי מלך לא דן דכיון דיש
שום חידוש במליצה תני זה אנב זה ותיע
דכיבי פשיטא ליה לחשיט דפרקי הכא פשיטא
כלומר למה לן למתני דן ומשני דנן אותו
איצטריכא ליה ואנב דנן אותו תני דן אפי'
אין להקשות אמאי לא משני דמשום דכיבי תני
דן ודנן אותו משום דאי לא תני שום דבר הוה
סלקא דעתך דאין דנן אותו ומתוך כן אינן
דן משום התקוששו דאדרבה לאידך ניסא אי
הוה

משנה בהן גדול דן, ודינן אותו. מעיד, ומעידין אותו.
חולץ וחולצין לאשתו, ומייבמין את אשתו.
אבל הוא אינו מייבם, מפני שהוא אסור בפאלמנה. מת
לו מת, אינו יוצא אחר המטה, אלא הן נכסין והוא
גולה, הן נגלן והוא נכסה, ויוצא עמהן עד פתח שער
העיר, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, אינו יוצא מן
המקדש, משום שצאמר 'ומן המקדש לא יצא'. וכשהוא
מנחם אחרים, דרך כל העם עוקרין פיה אחר זה,
והממונה ממצעו בינו לבין העם. וכשהוא מותנחם
מאתרים, כל העם אומרם לו 'אינו פפרתך' והוא אומר
להן 'התפרקו מן השמים' וכשמברין אותו, כל העם
מסובין על הארץ והוא מיבם על הספסל. הכולץ, לא
דן ולא דנן אותו, לא מעיד ולא מעידין אותו, לא חולץ
ולא חולצין לאשתו, לא מייבם ולא מייבמין לאשתו.
רבי יהודה אומר, אם רצה לחלוץ או לייבם, זכור לטוב.
אמר לו, אין שומעין לו, ואין נושאין אלקנותו. רבי

הדרן עלך דיני ממונות בשלשה

כהן גדול אינו יוצא אחר המטה. דילמא
אתא למינגנ דתינו דאדורא קרא ומן המקדש
לא יצא שלא יבא ודשית לא יצא כלומר יתרחק מן
הביעור של קדש ליה ליהי טומאת דחאי קרא
בבב"ג אנון כתיב דכתיב לעיל מיניה לאביו
ולאמר לא יטמא: הן נכסין והוא נגלה. כשהן
יצאין ממבוי זה ונכנסין למבוי אחר ונכסין
ממבוי הראשון שאינו רואה אותן הוא נגלה
ונכנס למבוי הראשון והן נכסין ממבוי השני
והוא נגלה ונכנס לתוכו. רבי יהודה, דריש נמי
המקדש דוקא: וכשהוא מנחם. בשורה
כשחורזין מקבור את המת שאין שלו דרך כל
העם ועובר זה אחר זה ומנחמן את האבל
שעומד במעמדה: והממונה. סגן הכהנים
ממצעו לכהן גדול בינו לבין העם שהממונה
בימינו וכל העם בשמאלו והוא באמצע: אני
בפריש. בנו תתכפר אתה ואנחנו תתחך לכל
הראוי לבא עליו: וכשמברין אותו. כדוקימא
לן (במור"ק ד"ב) אבל סעודה ראשונה אסור
לאכול משלו: מסובין על הארץ. מן מצריך
ומתאבלן על צערו והוא מיבם כבבד על
הספסל: נמי דנן אותו ואצטריכא ליה. סלקא
דעתך אמיתא לא ליזיל למיתני קמי בי דינא:
ועובר על עשה. לקמן פריך לא סגי דלא עבר:
והרי הוא כהריום. לקמיה מיתוקמא שפיר:
ההות

לא היה תני שום דבר בב"ג הוה אמיתא מסברא דרן שפיר דאטו משום חשיבותו מנרע גרע ובין דרן אידו נמי דיינין ליה משום התקוששו ולא קשיא מיהו. והא
דנתן כהן גדול בטר פ"ק משום דאידי דתנאי בפ"ק מילי דכ"ג פסקו ושיריה ליה הדר תני ליה מעלות של מלך דחשיב מיניה ואחר כן חזר לעניין להלכות דיעני:
אניו

1 יאנו ירמא לישא לעולם. פירוש ובגן שלא מתי עד שנגמר דינו ובגן דליבא משהו
2 שעבר וליבא משום מלחמה ומדעת שעבר מחזיר הרצח לברוי הכל ומשהו
3 מלחמה פלוגתא דר' יהודה ורבנן פרק ברהר דהריות (דף ט'^א)

4 מעיד מעיד דרמיה והתעלמת וכו'. ואם תאמר ולקמח בעדות החדש ודאי בגן גדול
5 וזהו אבסורא אין חכמה וכו' תבונה לבגן ד' כדאמר רבא יורבא מרבנן פרק
6 שבעת העדות (דף ט'^ב) והא דאמרין דרוחין (שעה) שביבול כבוד הבריות הני מילי ממעיד
7 אבא בנתיבא דאבסורא לא ברחמיש' וייל מנדא משמע לכל דבר בין באיסורא בין בממונא
8 דומיא דמלך לא מעיד דמדיה (אפי' בממונ'^א) דאי באיסורא אין חכמה וכו':

9 והא אין מושבין מלך בסנהדרין. תימה
10 לפרוח ממתינותו דהגן מלך לא דן ועד מאי קמיל' מתניתין היא מלך לא דן וכו'
11 וייל דהא דאין מלך דן הימ לבדו משום דאב דנין אותו דקיי רבין ביה בתקשיש וקישו רבא
12 עם אחרים שפיר מצי דן דאין הדין נגמר על פיו לבד כן טראה למחרין ואי' מימ הא דן את
13 בגו דמתסמא בבן מלך קאי שמעיה עבשוי וייל דוראי היה יודע שפיר דלדון לא בא אבל קשה
14 ליה דאפילו שפיר דרום נמי לא ובהכי ניתא ולא פרוח ממתינ דהגן מלך דף. והא' תגן מלך
15 לא דן ולא דנין אותו וכו'. ואי' ולקוי מתניתין דהגן מלך לא דן ועד אותו במלכי ישראל
16 ומתניתין דהני מעיד

17 למלך דמשמע דדין אותו במלכי בית דוד דאמר לקמן (דף ט'^ב) דין דנין אותו וייל ברובא מתניתין מסתמא איירי במלכי ישראל דומיא
18 דמלך לא דן ואין אותו. מעיד כן מלך. מן מלך. הדינא הוא. אלא, מעיד בפני
19 המלך. והא אין מושבין מלך בסנהדרין. משום יקרא דכתבן גדול, אחא ויחיב, מקבלי ינהלי לטהרותיה,
20 קאי הוא ואיולי. ומעיינינא ליה אגן ברנינה. גופא, אן מושבין מלך בסנהדרין, ולא מלך וכנהן גדול בעיבור
21 שנה. מלך בסנהדרין, דכתיב 'לא תענה על ריב, 'לא תענה על רב'. לא מלך וכנהן גדול בעיבור שנה,
22 מלך, משום אפסניא. כהן גדול, משום צינה. אמר רב פפא, שמע מינה, שתא בתר ירחא איולי, איני,
23 והא הנך שלשה רועי בקר, דהון קרימי ושמיניהו רבנן דקאמרי. חד אמר, אם כפרו וקשיש כפרא יגיג,
24 דין הוא אדר. ואם לאו, לית דין אדר. וחד אמר, אם תור בצפר בתלן ימות, ובסתרא בטול תאינהו
25 דימודן, ישלח משיביה, דין הוא אדר. ואם לאו, לית דין אדר. וחד אמר, אם קידום תקף לחדא, לית
26 יפח בלועזן נפיק לקבליה, דין הוא אדר. ואם לאו, לית דין אדר. ועבריה רבנן לכהיא שתא. ותספרא,
27 רבנן ארעונותא סמוד. אלא, רבנן אחושבניהו סמוד, ורועי בקר אסתיעי הוא דאסתיעא מוקיתיהו:
28 חולץ וחולצין כו'. קא פסיק ותני, לא שגאן מן בשלמא מן הנישואין, הוי עשה ולא תעשה,
29 ויני

30 חום דניסן באדר אלא מנהא אדר באדר השנה רבנן אחושבניהו סמוד. ובלא"ה מעברין ליה והכא אסתיעי משיטעא מילתייהו בלומר איתימי לזו מול חשיבותא
31 דאיקלע בעיבור במלחתייהו ומיחו רוב העברים שתא בתר ירחא אולא: קא פסיק ותני. הוא איני מייבם כל שנא נפלה לו ביימנו כן מן השואאן בן מן האירוסין בשלמא
32 וכן השואאן איבא עשה ולא תעשה באיסורא בתולה יקח (ויקרא בא) ולא בעולה דהיינו עשה אלמנה לא יקח (שם) הרי לאו:
33 חרות

1 החורין כהן גדול. בשוגג גולה לעיר מקלט ואינו יוצא משם לעולם דכיון דאין כהן
2 גדול במקדש כשחזא גולה למיתא מי שוב וכן כהן גדול שחרג את תבש בשוגג
3 במיתא מי ישוב הא ליכא כהן גדול. הרי הוא כהדיז. לידון בשלשה דבר גדול
4 מפשע. אם עבר עבירה שיש בה מיתת בית דין הוא דבעי סנהדרין גדולה אבל
5 מלוקט לא. הרי שהיה מקרא אבדיה. כהן
6 וזהו האבידה בבית הקבורא וא שיהיה זה
7 זקן ואינה לפי כבודו שאם היה שלו לא
8 מחזיר אותו: או שהיתה מלאכה שלו מרובה
9 משל הכהן. כגון נזק ומגולתו שאם ילך
10 ויחזירני יפסיד בבטלותו יותר מרמיה. לכך
11 נאמר והתעלמת. אלא כבוד הבריות דוחה
12 לבו דלא תוכל להתעלם והני יולתא הוא
13 לגבי גדול ליתו לאסורוי דהך ויך:
14 אמר רב יוסף. הא דקתינ מעיד למלך קאמר
15 שהיה כהן בעל דין כהן גדול וירע לו
16 עדות. והא לא נען אותו. מאי סהדות? כנה
17 כן מלך הדינא הוא. חודר קשישן לזכותא
18 דאיבא זולתא לכהן: ג' בפני המלך. שהמלך
19 יושב ודן בסנהדרין: אין מושבין מלך
20 בסנהדרין. לקמן מפוש טעמא: משום יקרא
21 דכהן גדול. ידיע בסהדותא לבריה. אתי.
22 מלך יתיב עד יתיקבל סהדותא מלך
23 ואילי מעיינינא אגן בריתא. לא תענה על רב.
24 איך רשאי לטלות את דברי ממונא
25 שבדינין ואי אמר מלך כובה חו לא מצע
26 איך למחוי ליה זכותא: משום אפסניא.
27 מולק ממונן לחילתויין כן וכו' לשנה נתנו לו
28 שיהו כל השנים מעוברות: כהן גדול. אינו
29 רוצה שתעברנה כנה מפני הצניע שברך
30 לטבול ולקדש ביום הכפרים חמש סבילות
31 ועשרה קדושים ואם תעברנה שנה ראי תשרי
32 מברושן וצניח מרושון יהיה בתשרי: אמר
33 רב פפא ש"פ. מהא דקתינ ולא כהן גדול
34 בעיבור שנה. שתא בתר ירחא אולא. אחר
35 ירחים היראים להיות אם לא תעברנה חולץ
36 קור וחום של שנה וצניח הראייה מברושן
37 הריא בתשרי כשמתעברת: אם כביר ולקיש
38 בריא יגיג דין הוא אדר. אם לא יחם
39 בקרקע וצמח זרע הכביר והאפליה יחד
40 חושין שמרוע בראש חודשו והשטרין
41 שחורע עכשיו דין הוא אדר ואם לאו לית
42 דין אדר אלא שבת: אם תור בצפר בתלן
43 ימות. אם בכרך יור קוץ דהוה עשירה
44 השור קרוב למות מחמת הצניח: ובסתרא
45 בפול תאינא ידיון. ובגריהם יגורל כס
46 החום עד שיהא השור מיצל בצל התאנה
47 מחמת החום: וישלח משיביה. ויפשת עורו
48 כלומר תיקן בתאנה משבת החום: אם
49 קידום תקף לחדא יחא יפח בלועזן נפיק
50 לקבליה. אם כרב תשח כח החורף כל כך
51 כשכשיא רוח מזרחי חושק מאז ודיא
52 מביא צינה ואתה מושב בפך וירצא
53 לקראתה ונפיתחך קשה מן הרוח ומחמתה
54 דין הוא אדר. ואם לאו. שערין שי צינה
55 חוקה לית דין אדר אלא שבת. ועבריה רבנן.
56 ועשוהו כשבת שקטש אדר השני אחרי
57 אלמא שתא בתר עיבורא איולי ולא נהגא
58 מילתייהו

9 והתורה כהן גדול או כהן גדול שהיה את הנפש אינו
10 יוצא משם לעולם, ואימא לא לגילי, קא משמע לן.
11 ואימא, הכי נמי. אמר קרא, 'לגום שמה כל רוצח'
12 אפילו כהן גדול במשפט: עובר על עשה ועל לא
13 תעשה: לא סני דלא עבר? הכי קאמר, אם עבר על
14 עשה ועל לא תעשה, הני הוא פקדיהו לכל דבריו.
15 פשישא, סלקא דעתך אמינא, הואיל והגן, אין דיין
16 לא את השבת ולא את נביא השקר ולא את כהן
17 גדול אהבה' כל הדבר הגדול וביא אלו', דבריו
18 אדא בר אהבה' כל הדבר הגדול וביא אלו', דבריו
19 של גדול. הכי נמי. כל דבריו של גדול, קא משמע לן.
20 ואימא, הכי נמי. מי פתיב, דבריו גדול. הדבר הגדול
21 פתיב, דבר גדול ממש: מעיד ומעידין אותו: מעיד,
22 והתניא, והתעלמת' פעמים שאתה מתעלם ופעמים
23 שאי אתה מתעלם. הא פינד, כהן והוא פתיב
24 הקברות, וכן ואינה לפי כבודו, או שהיתה מלאכה
25 שלו מרובה משל הכהן, לקן נאמר והתעלמת'. אמר
26 רב יוסף, מעיד, למלך. והתנא, לן ולא דיין אותו,
27 לא מעיד ולא מעידין אותו. אלא אמר רבי יקרא,
28 מעיד לבן מלך. מן מלך. הדינא הוא. אלא, מעיד בפני
29 המלך. והא אין מושבין מלך בסנהדרין. משום יקרא
30 דכתבן גדול, אחא ויחיב, מקבלי ינהלי לטהרותיה,
31 קאי הוא ואיולי. ומעיינינא ליה אגן ברנינה. גופא, אן
32 מושבין מלך בסנהדרין, ולא מלך וכנהן גדול בעיבור
33 שנה. מלך בסנהדרין, דכתיב 'לא תענה על ריב,
34 'לא תענה על רב'. לא מלך וכנהן גדול בעיבור שנה,
35 מלך, משום אפסניא. כהן גדול, משום צינה. אמר
36 רב פפא, שמע מינה, שתא בתר ירחא איולי, איני,
37 והא הנך שלשה רועי בקר, דהון קרימי ושמיניהו רבנן דקאמרי. חד אמר, אם כפרו וקשיש כפרא יגיג,
38 דין הוא אדר. ואם לאו, לית דין אדר. וחד אמר, אם תור בצפר בתלן ימות, ובסתרא בטול תאינהו
39 דימודן, ישלח משיביה, דין הוא אדר. ואם לאו, לית דין אדר. וחד אמר, אם קידום תקף לחדא, לית
40 יפח בלועזן נפיק לקבליה, דין הוא אדר. ואם לאו, לית דין אדר. ועבריה רבנן לכהיא שתא. ותספרא,
41 רבנן ארעונותא סמוד. אלא, רבנן אחושבניהו סמוד, ורועי בקר אסתיעי הוא דאסתיעא מוקיתיהו:
42 חולץ וחולצין כו'. קא פסיק ותני, לא שגאן מן בשלמא מן הנישואין, הוי עשה ולא תעשה,
43 ויני

30 חום דניסן באדר אלא מנהא אדר באדר השנה רבנן אחושבניהו סמוד. ובלא"ה מעברין ליה והכא אסתיעי משיטעא מילתייהו בלומר איתימי לזו מול חשיבותא
31 דאיקלע בעיבור במלחתייהו ומיחו רוב העברים שתא בתר ירחא אולא: קא פסיק ותני. הוא איני מייבם כל שנא נפלה לו ביימנו כן מן השואאן בן מן האירוסין בשלמא
32 וכן השואאן איבא עשה ולא תעשה באיסורא בתולה יקח (ויקרא בא) ולא בעולה דהיינו עשה אלמנה לא יקח (שם) הרי לאו:
33 חרות

30 חום דניסן באדר אלא מנהא אדר באדר השנה רבנן אחושבניהו סמוד. ובלא"ה מעברין ליה והכא אסתיעי משיטעא מילתייהו בלומר איתימי לזו מול חשיבותא
31 דאיקלע בעיבור במלחתייהו ומיחו רוב העברים שתא בתר ירחא אולא: קא פסיק ותני. הוא איני מייבם כל שנא נפלה לו ביימנו כן מן השואאן בן מן האירוסין בשלמא
32 וכן השואאן איבא עשה ולא תעשה באיסורא בתולה יקח (ויקרא בא) ולא בעולה דהיינו עשה אלמנה לא יקח (שם) הרי לאו:
33 חרות

40 האירוסין, ולא שגאן מן הנישואין. הוי עשה ולא תעשה, ויני
41 חום דניסן באדר אלא מנהא אדר באדר השנה רבנן אחושבניהו סמוד. ובלא"ה מעברין ליה והכא אסתיעי משיטעא מילתייהו בלומר איתימי לזו מול חשיבותא
42 דאיקלע בעיבור במלחתייהו ומיחו רוב העברים שתא בתר ירחא אולא: קא פסיק ותני. הוא איני מייבם כל שנא נפלה לו ביימנו כן מן השואאן בן מן האירוסין בשלמא
43 וכן השואאן איבא עשה ולא תעשה באיסורא בתולה יקח (ויקרא בא) ולא בעולה דהיינו עשה אלמנה לא יקח (שם) הרי לאו:
44 חרות

אמר רבי יוסי: פליגי בה תרין אמוראי, חד אמר: טמא, וחד אמר: טהור. מאן דאמר: טמא – פרפי יהודה, ומאן דאמר: טהור – פרפי יהושע בן פתורה.

אמר ליה רב אבדוקמה דמן נהויתה: ויאותה! דרבי יהודה מורייןא – דבי נשיאה תנת.

*

שמא יעני ויאמרו בו. תני רבי ישמעאל: קוין – לא יתרום, מפני השד.

תני: הגזברין – היו מפספסין בקילקין.

תני:

[דהי"ד ע"א]

מדברין היו עמו משעה שהוא נכנס עד שעה שהוא יוצא.

וימלא פומיה מווי! אמר רבי תנחומא: מפני הפרכה.

*

רבי שמואל בר נחמן בשם רבי יונתן: בתורה ובנביאים ובכתובים מצאנו, שאדם צריך לצאת ידי הבריות בדרך שהוא צריך לצאת ידי המקום.

בתורה מניין? דכתיב (במדבר לב): והייתם נקים מה' ומישראל.

בנביאים מניין? דכתיב (יהושע כב, כב): אל אלהים ה' וגו' וישראל הוא ידע.

בכתובים מניין? דכתיב (משלי ג): ומצא חן ושכל טוב בעיני אלהים ואדם.

גמליאל זוגא שאל לרבי יוסי בר רבי בון: אינהו תמחור שבכולם? אמר ליה: והייתם נקים מה' ומישראל.

הלכה ג'

מתני' של בית רבן גמליאל היה נכנס ושקלו בין אצבעותיו, וזרקו לפני התורם, והתורם מתפווין ודחפו לתוך הקופה.

אין התורם תורם עד שהוא אומר להם: "אתרום"? והן אומרים לו: "תרום, תרום, תרום" שלש פעמים.

תרום את הראשונה וחיפה בקטבליאות. השנייה וחיפה בקטבליאות. השלישית לא תיה מחפה. ולמה היה מחפה? שמא ישכח ויתרום מן הדבר התרום.

תרום את הראשונה – לשם ארין וישראל. והשנייה – לשם פרקים המוקפין לה. והשלישית – לשם בכל ולשם מדי ולשם

מדינות הרחוקות.

גמרא של בית רבן גמליאל וכו'. אילו היו שני בריים ותרם מאחד מהן על חברו, שמה לא פטר

החבר? הנחת רוח היא להם שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלחן תחילה

תני: שמת את הפטבליאות – נעשו פולן שיריים.

תני: שלישית – היא היתה עשירה שבבולן, שהיו בה איצטלי אסטריות של זהוב, ודרכנות של זהוב.

תני: תרם את הראשונה – לשם ארץ ישראל ולשם כל ישראל. שנייה – לשם פרכים המוקפים ולשם כל ישראל. והשלישית – לשם בבל ומדי, ולשם מדינות הרחוקות, ולשם כל ישראל.

תני: נטל מן הראשונה, אף על פי שיש בראשונה – נטל מן השנייה. נטל מן השנייה, אף על פי שיש בשנייה – נטל מן השלישית.

[דף י"ד ע"ב]

שלמה שלישית – הוזר לשנייה. שלמה שנייה – הוזר לראשונה. שלמו שלשתן – הוזר ושלם.

רבי מאיר אומר: הוזר לשיריים, שהיה רבי מאיר אומר: מועלים בשיריים שמה יצטרכו להן בסוף.

*

וכן היה רבי פנחס בן יאיר אומר: זריזות – מביאה לידי נקיות. נקיות – מביאה לידי טהרה. טהרה

– מביאה לידי קדושה. קדושה – מביאה לידי ענוה. ענוה – מביאה לידי יראת ה'.

מביאה לידי תמידות. תמידות – מביאה לידי רוח הקודש. רוח הקודש – מביאה לידי תחיית המתים.

תחיית המתים – מביאה לידי אליהו זכור לטוב.

זריזות מביאה לידי נקיות, דכתיב (ויקרא טו, כ): **וכלה מפפר.**

נקיות מביאה לידי טהרה, דכתיב (ויקרא יב, ח): **וכפר עליה הכהן וטהרה.**

טהרה מביאה לידי קדושה, דכתיב (ויקרא טו, ט): **וטהרו וקדשו.**

קדושה מביאה לידי ענוה, דכתיב (ישעיה נב, טו): **כי כה אמר ה' ונשא שכנ עד וקדוש שמו מרום**

וקדוש אשכון ואת דבא ושפל רוח.

ענוה מביאה לידי יראת ה', דכתיב (משלי כב, ד): **עקב ענוה יראת ה'.**

יראת ה' מביאה לידי תמידות, דכתיב (תהלים קג, יז): **וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו.**

תמידות מביאה לידי רוח הקודש, דכתיב (תהלים פט, כ): **אז דברת בחוזן לחסידך.**

רוח הקודש מביאה לידי תחיית המתים, דכתיב (יחזקאל לו, יד): **ונתתי רוחי בכם וחייתם.**

תנחית המתים מביאה לידי אליהו זכור לטוב, דכתיב (מלאכי ג, כג): הנה אנכי שלח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא.

תנא בשם רבי מאיר: כל מי שקבוע בארץ ישראל, ומדבר בלשון הקודש, ואוכל פירותיו במהרה, וקורא קריאת שמע בבוקר ובערב – יהא מבושר שגון עולם הבא הוא.

הדרן עלך פירק בשלשה פירקים

פירק רביעי

הלכה א'

מתני' התרומה מה היו עושין בה?

לוקחין בה תמידין ומוספין, ונספיהם. העומר, ושתי לחם, ולחם הפנים, וכל

[דף ט"ו ע"א]

קרבתות הציבור.

שומרי ספיהון בשביעית – נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.

רבי יוסי אומר: אף הרוצה – מתנדב שומר הנם.

אמרו לו: אף אתה אומר שאין באין אלא

משל ציבור.

גמרא מה ראה זמן עצי בתינים והעם להימנות? אלא בשעה שעלו ישראל מן הגולה ולא מצאו עצים בלשכה, ועמדו אלו ונתנדבו עצים משל עצמן, ומכרום לצבור, וקרכו מהן קרבתות ציבור, והתנו עמהן נביאים שביניהן שאפילו לשכה מליאה עצים – ועמדו אלו ונתנדבו עצים משל עצמן – שלא יהא קרבן מתקרב אלא משלחן תחילה.

אמר רבי אחא: דרבי יוסה היא! דרבי יוסה אומר: אף הרוצה – מתנדב שומר הנם.

רבי יוסי בשם רבי אילא: דברי הכל היא.

מה פליגי? בגופו של קרבן. אבל במכשירי קרבן – כל עמא מודיי: שהוא משתנה קרבן ויחיד לקרבן ציבור.

תני: אשה שעשתה בתנות לבנה – כשירה, וכלבד שתמסרנה לציבור.

אמר רבי אחא: דרבי יוסי היא. דרבי יוסי אומר: אף הרוצה – מתנדב שומר הנם.

רבי יוסי בשם רבי אילא: דברי הכל היא.

מה פליגינן? בגופו של קרבן, אבל במכשירי קרבן – כל עפא מודיי: שהוא משתנה קרבן יחיד לקרבן ציבור.

מתניתא פליגא על רב אחא², אותן תימים נזהגין בשעת קרבן ושלא בשעת קרבן. רבי יוסי אומר: אינן נזהגין אלא בשעת קרבן בלבד.

ועוד מן הדא, דתנא: אמר רבי אליעזר בי רבי צדוק: אנו היינו מבני סנאה בן בגומיון, וכל תשעה באב להיות בשבת, ודהינו אותו למוצאי שבת, והיינו מתעניין ולא משלימין.

*

העומר ושתי לחם ולחם הפנים וכל קרבנות הציבור. מתניתא דרבי ישמעאל! דרבי ישמעאל אומר: אין העומר בא מן הסוריא.

[דף ט"ז ע"ב]

תמן תנינן: כל קרבנות היחיד והציבור – באין מן הארץ ומן הוצה לארץ, מן החדש ומן הישן, הויז מן העומר ושתי לחם – שאין באין אלא מן החדש ומן הארץ.

רב הונה בשם רבי ירמיה: דרבי ישמעאל היא! דרבי ישמעאל אומר: אין העומר בא מן הסוריא.

תמן תנינן: עשר קדושות הן, ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות. ומה היא קדושתה? שמביאין ממנה העומר והביכורים ושתי לחם, מה שאין מביאין מן מכל הארצות.

רבי תיא בשם רבי ירמיה: דרבי ישמעאל היא! דרבי ישמעאל אומר: אין העומר בא מן הסוריא.

תמן תנינן: רבי ישמעאל אומר: מה דריש – רשות, אף קציר – רשות, יצא קציר העומר – שהוא מצוה. רבי ישמעאל בדיעתיה דרבי ישמעאל דאמר: אין העומר בא מן הסוריא, בדיעתיה דאמר: יצא קציר העומר שהוא מצוה.

מאן תנא: שומרי ספיהין בשביעית – נטלין שְכָרָן מתרומת הלשכה? רבי ישמעאל היא!

אמר רבי יוסה: דברי הכל היא, לא מצאו בסוריא – מביאין אותן מספיהין שבארץ ישראל.

ההן עומר, מהו שיוצע בתחילה? רב תיא בר אדא בעי קומי רבי מנא: לא נמצא פקומין על השיריים

שאין נאכלין? אמר ליה: נעשה בחמשה דברים שהן באין בטומאה ואין נאכלין בטומאה.

*

ביצד הוא עושה? נטיל מעות מן השולחני ונתן לקוצרין ולשומרין עד שלא יקרב העומר, ומביא מעות מתרומת הלשכה ומחללין עליו.

ומבות בן? רבי אחא בשם רבי בא: כל מה שיתן – הן הן דמיו משעה הראשונה.

² כן הוא גירסת הגר"א. ובגמרא שלפנינו הגירסא: פליגא על רבי יוסי.

תנא: אף בפתחי אבנים כן. כיצד הוא עושה? נוטל מעות משולחני ונותן להוצבין ולסתתין עד שלא תינתן על גבי הדימום. ומשניתן על הדימום – מביא מעות מתרומת הלשכה ומחללין עליה. ומטבת כזו? בי רבי בון בשם שמואל: כל מה שיתן – הן הן דמיה משעיה הראשונה.

[דף ט"ז ע"א]

הלכה ב'

מתני' פרה, ושעיר המשתלח, ולשון של זהורית – באין מתרומת הלשכה.

כבש פרה, וכבש שעיר המשתלח, ולשון שביין קרניו, ואמת הפנים, וחומת העיר ומגדלותיה, וכל צרכי העיר – באין משערי הלשכה.

אבא שאול אומר: כבש פרה – פהנים גדולים עושין משל עצמן.

מותר שגרי לשכה – מה היו עושין בה? לוקחין בהן יינות, שמנים וסלתות, והשכר – להקדש; דברי רבי ושמואל. רבי עקיבה אומר: אין משתכרין בשל הקדש, אף לא משל עניים.

מותר התרומה – מה היו עושין בה? רקועי זהב צפוי לבית קודש הקדשים.

רבי ושמואל אומר: מותר הפירות – קיץ המזבחה. מותר תרומה – לכלי שרת.

רבי עקיבה אומר: מותר תרומה – לקיץ המזבחה. מותר נסכים – לכלי שרת.

רבי חנינה סגן הכהנים אומר: מותר נסכים – קיץ המזבחה. מותר התרומה – לכלי שרת. זה וזה לא היו מודים בפירות.

גמרא כבש פרה כו'. רבי ושמואל פר נחמן בשם רבי יונתן: ג' לשונות הן, של שעיר – בסלע. של מצורע – בשקל. של פרה – בשתי סלעים.

רבי חוניה דברת חזרוני, רבי בא בר זבדא בשם רבי שמעון בן חלפתא: של פרה – בשתי סלעים ומחצה.

ואית דמפקין לישנא: בעשרה זוז.

רבי יהודא בשם רבי שמואל: תלמידי חכמים המלמדין את הפהנים הלכות שהיטה, הלכות קבלה, הלכות זריקה – נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.

רבי יצחק בר רדיפה בשם רבי אימי: מבקרי מומי קדשים – נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.

רבי אהא רבי תנחום בר חייה בשם רבי שמלאי: מגיחי ספר העזרה – נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.

גידל בר בנימין בשם רבי אסי: שני דייני גזילות – נוטלין שכרן מתרומת הלשכה.

שמואל אומר: נשים

[דף ט"ז ע"ב]

האורגות בפרוכת - נומלין שְכָרן מתרומת הלשפה.

רב הונא אָמר: מתרומת בְּדָק הבית.

מה פְּלִיג? שְמוּאֵל עֶבֶד לַיהוָה פְּקָרְבָן, רב הונא עֶבֶד לַיהוָה פְּבַנְיָן.

אָמר רבי הוֹקֵיָה: תִּנְא רַבִּי יְהוּדָה (ירושלמי) גְּדַנְדָּוֹת: הַסְמֵרֵת וְכָל קַרְבָּנֹת הַצִּיבּוֹר - בְּאִין מתרומת הלשפה.

מוֹזַבַּח הַזֶּהָב וְכָל פְּלֵי שְׂרֵת - בְּאִין מִמּוֹתֵר נִסְכִּים.

מוֹזַבַּח הָעוֹלָה וְהַחֵיבֶל וְהַעֲזָרוֹת - בְּאִין מִשִּׁירֵי הַלְשָׁפָה.

חוּץ לַעֲזָרוֹת - בְּאִין מִלְשַׁפֶּת בְּדָק הַבַּיִת.

וְהָא תַנִּי: אֲבֵי הַמּוֹזַבַּח, הַחֵיבֶל, וְהַעֲזָרוֹת - מוֹעֲלִין בְּהֵן. וְכִי יֵשׁ מְעִלָּה בְּשִׁירִים? אֵלָּא, פְּרַבִּי מֵאִיר,

דְּרַבִּי מֵאִיר אָמר: מוֹעֲלִין בְּשִׁירִים.

אָמר רבי הַיָּא: פְּלוֹם אָמר רבי מֵאִיר אֵלָּא בְּתוֹךְ שְׁנֵתוֹ, וְהֵכָא חוּץ לְשֵׁנֵתוֹ אֲנִין קַיִמִין.

אָמר רבי הוֹקֵיָה: תִּנְא רַבִּי יְהוּדָה גְּרוּגָרוֹת: הַשְּׁלֶחֶן, וְהַמְּנֹרָה, וְהַמּוֹזַבְּחֹת, וְהַפְּרוֹכֶת - מְעַבְבִּים אֶת

הַקַּרְבָּנֹת; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְהַכְּמִים אוֹמְרִים: אִין לֹד מְעַבֵּב אֶת הַקַּרְבָּן אֵלָּא הַפִּיּוֹר וְחֵפֶן בְּלֶבֶד.

וְלֹא בֵּן אָמר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יוֹסִי בֶּן הַנִּינְיָה תַּרְיֵהוּן אָמְרִין: כֹּל הֵן דְּכָתִיב נִכְח - מְעַבְבוּ צֹלַע - אִינִין

מְעַבֵּב.

וְאָמר רַבִּי שְמוּאֵל בַּר נַחֲמָן בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָתָן: וְאִפִּילוּ צֹלַע - מְעַבֵּב.

וְאָמר רַבִּי אִילָא בְּשֵׁם

רַבִּי שְמוּאֵל בַּר נַחֲמָן: וְאִפִּילוּ שִׁמְיָה - מְעַבֵּב.

אָמר רַבִּי הַנִּינְיָא: בְּאִין - בְּעִבּוּדֹת שְׂבָפְנִים, בְּאִין - בְּעִבּוּדֹת שְׂבָחוּץ.

אָמר רַבִּי הַנִּינְיָא: שְׁחִיצֵת גְּדוּלָּה הֵיטָה בְּכֵנִי בְּהַנִּים גְּדוּלִים, שְׁוִיתֵר מִשְׁשִׁים פְּכָרֵי זֶהָב הֵיךְ מוֹצִיאִין בָּהּ,

שְׁתֵּיהּ בְּכֶשֶׁה שֶׁל פְּרָה עוֹמֵד, וְלֹא הֵיטָה אֶחָד מֵהֶן מוֹצִיא פָּרְתוֹ בְּכֶשֶׁשׁ שֶׁל חֲבִירוֹ, אֵלָּא סוֹתְרוֹ וּבוֹנָה

אוֹתוֹ מִשְׁלוֹ.

הַתִּיב רַבִּי עוֹלָא קוּמֵי רַבִּי מְנָא: וְהָא תַנִּי שְׁמַעוֹן הַצִּדִּיק: שְׁתֵּי פְרוֹת גְּעָשָׂה, לֹא בְּכֶשֶׁשׁ שְׁחוֹצִיא אֶת

זוֹ הוֹצִיא אֶת זוֹ. אֵית לֹד לְמִימֵר שְׁמַעוֹן הַצִּדִּיק שְׁחִין הֵיטָה?

מֵאִי פְדוּן? עַל שֵׁם מְעִלָּה הִיא בְּפָרָה, מִלְּסוּל הִיא בְּפָרָה.

תַנִּי: זִיזִין וְכֹתִלִים - הֵיךְ יוֹצִיאִין מִבְּאֵן וּמִבְּאֵן, כְּדִי שְׁלֹא יִצְאוּ וְיִצְעוּ הַכְּהֵנִים וַיִּטְמְאוּ.

רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר: אִין מִשְׁתַּכְּרִין כּו',

[דף י"ז ע"א]

אָלָא אַם רַצְהּ, יְהִיָּה הַהֶפְסֵד שְׁלֹו וְהַשְּׁכַר לְהַקְדֵּשׁ מוֹתֵר.

פְּהָדָא בַר זְמִינָא אֵיתְפַּקֵּד גְּבִיָּה מְדַל דִּיתְמִינ, אָתָּא וְשָׂאל לְרַבִּי מְנָא, אָמַר לֵיהּ: אִינן בְּעִית דִּי הַהֶפְסֵדָה דִּינָךְ, וְאַגְרָה דְתַרְוִיכּוֹן – שְׂרִי.

רַבִּי הֵיידָה בַר אֲדָא אֵיתְפַּקֵּד גְּבִיָּה מְדַל דִּיתְמִינ, וְעָבִיד בָּן.

*

מוֹתֵר פִּירוֹת בּוֹ. מִתְנִיתָא דְרַבִּי יִשְׁמַעְיָאֵל הֵיאָ:

דְרַבִּי הֵיידָה בַר יוֹסֵף פֶּתֵר מִתְנִיתָא: מוֹתֵר פִּירוֹת – שְׁכַר לְהַקְדֵּשׁ. מוֹתֵר נְסֻכִים – זֹו סָאָה רְבִיעִית.

רַבִּי יוֹחָנָן פֶּתֵר מִתְנִיתָא: מוֹתֵר פִּירוֹת – זֹו סָאָה רְבִיעִית, מוֹתֵר נְסֻכִים – לְבִירוּצִים.

וְלִית לֵיהּ לְרַבִּי הֵיידָה בַר יוֹסֵף לְבִירוּצִים? אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה: מַה דְנָפַל לְסָאָה רְבִיעִית – נָפַל לְבִירוּצִים.

עַל דְעָתִיָּה דְרַבִּי הֵיידָה בַר יוֹסֵף נִיחָא, אִינן מוֹשֶׁתְכָרִין בְּשַׁל הַקְדֵּשׁ, אָפּ לֹא בְשַׁל עֲנִיִים, לְפִיכָךְ: זֶה וְזֶה לֹא הֵיּוּ מוֹדִין בְּפִירוֹת.

עַל דְעָתִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן קִשְׁיָא, וְהָא תְנִינָן: עֲמָדוּ מִשְׁלֵשׁ – יִסְפַּק מֵאַרְבַּע, וְתְנִינָן: זֶה וְזֶה לֹא הֵיּוּ מוֹדִים בְּפִירוֹת, לֹא הֵיּוּ מוֹדִים בְּפִירוֹת בְּקוֹץ לְמוֹזְבֵת, אֲבָל מוֹדִין הֵיּוּ בְכָלִי שְׂרֵת.

עַד בְּדוֹן בִּירוּצִי

[דף י"ז ע"ב]

צִיבּוֹר, וְאַפִּילוּ בִירוּצִי יְהוּדָה? וְלֹא נִמְצָאוּ כְּלֵי שְׂרֵת בְּאִינן מִשַׁל יְהוּדָה, פְּהָדָא דְתְנִינָן: אִשָּׁה שְׁעִשְׁתָּה בְתוֹנֵת לְבָנָה – בְּשֵׁרָה וּבְלֵבֵד שְׁתַּמְסַרְנָה לְצִיבּוֹר.

עַד בְּדוֹן בִּירוּצִי לַח, וְאַפִּילוּ בִירוּצִי יְבִישׁ? כִּהֵיָּא דְתְנִינָן תַּמּוּן: תְּנַסְכִים שְׁקֵדְשׁוּ בְכָלִי וְנִמְצָא תְזַבַּח – פְּסוּל, אִם יֵשׁ זָבַח אַחֵר – יִקְרְבוּ עִמּוֹ, וְאִם (לֹא) לָנוּ – יִפְסְלוּ בְלִינָה.

הַלְכָה ג'

מוֹתֵנִי' מוֹתֵר תְּמִירוֹת מַה הֵיּוּ עוֹשִׂין בָּהּ? מִפְּרִישִׁין מִמֶּנָּה שְׁכַר הָאוּמוֹנִין, וּמְחַלְלִין אוֹתָהּ עַל שְׁכַר

מְעוֹת הָאוּמוֹנִין, וְנוֹתְנִין אוֹתָהּ לְאוּמוֹנִין בְּשִׁכְרָן, וְהוֹרִין וְלוֹקְחִין אוֹתָהּ מִתְרוּמָה תְּדִשָּׁה.

אִם בָּא חֲדָשׁ בְּמִנּוֹ – לוֹקְחִין אוֹתָהּ מִתְרוּמָה תְּדִשָּׁה, וְאִם לֹא – מִן הַיִּשְׁנָה.

גְּמָרָא וְלֹא נִמְצָא הַקְדֵּשׁ מִתְחַלֵּל עַל הַהַקְדֵּשׁ? בִּיצֵד הוּא עוֹשֶׂה? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר בִּיסְנָא: מִבִּיא

מְעוֹת וּמְחַלְלֵן עַל תְּבִינָן,

וּמִבִּיא מְטוֹרֵת וּמְחַלְלֵן עֲלֶיהָ, וְנוֹתְנִים אוֹתָהּ לְאוּמוֹנִין בְּשִׁכְרָן.

אותן המעות מה יעשה בהן? רבי אומר: אומר אני: ינתנו לבית גרמו ולבית אבטינם שהיו בקיאיזן בפיתום הקטורת ובמעשה להם הפנים.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: והן – שיהיו חייבין להן מעות משעיה ראשונה.

רבי חייא בר בא

[דף י"ח ע"א]

בעי: לא היו חייבין להן מעות משעיה הראשונה? אתא רבי בא בשם רבי חייא בשם רבי יוסי: מקייצין בהן את המזבת.

רבי בא בר בהן בעי קומי רבי יוסה: מחלפא שיטתיה דרבי חייא בר בא! תמן – צריכה ליה, וכה – פשיטא ליה! הא דצריכה ליה – בכלי שרת. הא דפשיטא ליה – בקוץ למזבת.

דאיתפלגון, פיתמה בחולין – רבי יוסי בי רבי חנינה אומר: פסולה, רבי יהושע בן לוי אומר: בשירתה. מה טעמא דרבי יוסי בי רבי חנינה? קודש היא – שתהא תווייתה פקודש.

מה טעמא דרבי יהושע בן לוי? קודש היא – שתהא באה מתרומת הלשכת.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אתיא דרבי יוסי בן חנינה – בשמואל, ודרבי יהושע בן לוי – פרבי יוחנן. דתנינן: המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות ציבור, רבי יוחנן אומר: קטורת.

אמר רבי הושעיה: תיפתר, באומן משל בית אבטינם שהיה נטול בשכרו קטורת.

ודרבי יוסי בי רבי חנינה – בשמואל, דאמר רב הונא בשם שמואל: מכתשת – עשו אותה בכלי שרת לקדש.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: אמרה רבי הונא קומי רבי יוסי, דבר שקדש בכלי שרת נפדה? אומר ליה: ולא דשמואל היא? דשמואל אומר: קל היא במותר!

דאיתפלגון, הותרו תמימים – שמואל אומר: נפדין בתמימים. ורבי יוחנן אומר: נפדין בפסולי המוקדשים.

הותרו שעירים – על דעתיה דשמואל, אם עולה – נפדית, לא כל שכן הטאת! על דעתיה דרבי יוחנן, אמר רבי זעירא: ורעו.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: מקייצין בהן את המזבת.

וקשיא יש הטאת שקריבה עולה?

אמר רבי יוסה: שנייא היא, שאין קרבנות ציבור נקבעין אלא בשחיטה.

אמר רבי חייא: תנאי בית דין הוא על המותר – שיקרבו עולות.

[דף י"ח ע"ב]

הלכה ד'

מתני' המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויין לקרבנות הציבור – ינתנו לאומנין בשכרו; דברי רבי עקיבא. אמר לו בן עזאי: אינה היא המידה, אלא מפרישין מהן שכר האומנין, ומחלקין אותן על מעות האומנין, ונותנין אותן לאומנין בשכרו, וחוזרין ולוקחים אותן מתרומה חדשה.

המקדיש נכסיו והיה בהן בהמה ראויה על גבי מזבח זכרים ונקבות – רבי אליעזר אומר: זכרים – ימכרו לצרכי עולות, ונקבות – ימכרו לצורכי זבחי שלמים, ודמיהן יפלו עם שאר נכסיו לבדק הבית. רבי יהושע אומר: זכרים עצמן – יקרבו עולות, ונקבות – ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ויביא בדמיהן עולות, ושאר נכסים יפלו לבדק הבית.

אמר רבי עקיבא: רואה אני את דברי רבי אליעזר מדברי רבי יהושע, שרבי אליעזר השווה את מדותיו, ורבי יהושע חלק.

אמר רבי פפייס: שמעתי את דברי שניהן, המקדיש בפירוש – בדברי רבי אליעזר, והמקדיש סתם – בדברי רבי יהושע.

המקדיש נכסיו והיו בהן דברים ראויים לגבי מזבח, וינות, ושמונים, ועופות – רבי אליעזר אומר: ימכרו לצרכי אותו המין ויביא בדמיהן עולות, ושאר נכסים – יפלו לבדק הבית.

[דף י"ט ע"א]

גמרא המקדיש זכו' לקרבנות ציבור. רבי יוחנן אומר: קמורת.

אמר רבי הושעיה: תיפתר באומן משל בית אבמינס שהיה נוטל בשכרו קמורת.

מה טעמא דבן עזאי? שאין התקדש מתחיל על המלאכה, אלא על המעות.

תמן תנינן: יש בקדשי בדם הבית, שפתם הקדושות – לבדק הבית. הקדש בדם הבית – חל על הכל, ומועלין בגידוליהו, ואין בהן הנזיה לבתנים.

אמר רבי הנגיה: דרבי ליעזר היא דתנינן: המקדיש נכסיו והיתה בהן בהמה ראויה על גבי מזבח זכרים ונקבות, רבי ליעזר אומר: זכרים – ימכרו לצרכי עולות, ונקבות – ימכרו לצרכי זבחי שלמים, ודמיהן – יפלו עם שאר נכסים לבדק הבית.

אמר רבי יוחנן: טעמא דרבי ליעזר (ויקרא כז) **ואיש כי יקדיש את ביתו קודש לה'** כמה אנו קיימין?

אם בבית דירה, כבר פתיב (עו); **ואם המקדיש יגאל את ביתו!** אלא פי אנו קיימין: במקדיש נכסיו, מיפן – שפתם הקדושות לבדק הבית.

אמר רבי זעירא, רב הונא בשם רב: במה פליגינן? במקדיש נכסיו, אבל במקדיש עדרו – כל עמא מודיי: שהוא למזבח.

רבי בא רב הונא בשם רב: מה פליגינן? במקדיש עדרו, אבל במקדיש נכסיו – כל עמא מודיי: שהוא לבדק הבית.

על דעתיה דרבי זעירא – נחא, וקשיא על דרבי בא, בהמה לא למזבח היא? למזבח היא! ולמה סתם האיך הנה? שהוא באומר: "לא יהיה אלא לבדק הבית!"

רבי יוחנן אמר: לא שנייא, היא המקדיש נכסיו, היא המקדיש עדרו – היא הפחלוקת.

רבי אבא בשם רבי אבהו, בשם רבי אחא, רב הונא בשם רב, רבי אבהו בשם רבי יוחנן: קדשי בדק הבית שפודאן תמימין – יצאו לחולין.

מתניתא אמרה, בן, ולדן ונחלבן – מותר לאחר פדיונן.

רבי חזקיה בשם רב הסדא: תיפותר, שפדאן תמימין והוממו.

רבי יוסה בשם רב הסדא: מתניתא אמרה, בן, ולדן ונחלבן – אסור

[דף י"ט ע"ב]

לאחר פדיונן.

רבי חזקיה בשם רבי יוסה: קדשי בדק הבית שפדאן תמימין – יצאו לחולין. אין תימר: לא יצאו לחולין, היאד קדשי מזבח חליו על קדשי בדק הבית?

בעלי מומין – קדושת המזבח חלה עליהן. ליידה מילה?³ לגיזה ולעבודה.

הפריש נקיבה לעולתו ולפסחו ולאשמו – עושה תמורה.

רבי שמעון אומר: לעולתו – עושה תמורה. לפסחו ולאשמו – אינו עושה תמורה.

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: לעולתו ולפסחו ולאשמו – אינו עושה תמורה.

אמר רבי יוחנן: מעמא דרבי שמעון, שכן מצינו: נקיבה בעוף – פשיורה לבא עולה.

ואמר רבי יוחנן: מעמא דרבי שמעון בן יהודה, אם מין במינו – הוא חלוק עליו, כל שכן מין בשאינו מינו.

איזהו מין במינו שהוא חלוק עליו? פתדא דתני: אשם בן שנה וכהיא בן שתים, בן שתים וכהיא בן שלש – לא יצא. רבי שמעון אומר: כל עצמן אינן קדושים.

³ פירוש: לאיזה ענין.

אמר רבי יוחנן: רבי שמעון ורבי יהושע שניהם אמרו דבר אחד, כמה דרבי יהושע אמר: נקיבה לעולה – לא קידשה אלא הקדש דמים, פן רבי שמעון אמר: נקיבה לעולה – לא קידשה אלא הקדש דמים. אין תימר: קדשה קדושת הגוף – ירעו.

אמר רבי: אין אני רואה את דברי רבי שמעון בפסח, (שקא הקדש) שהפותר פסח – בא שלמים ולימא: אין אני רואה דברי רבי שמעון באשם, (שקא הקדש) שהפותר אשם – בא עולה; אמר רבי אבין: אם הקדיש פסח, בא שלמים – גופו קרב שלמים. אם הקדיש אשם, בא עולה –

[דף כ' ע"א]

אין גופו קרב עולה.

מהו כדון? התיין אמר: הקדש דמים הקדיש. והתיין אמר: הקדש גופו הקדיש.

*

רבי זעירא בשם רבי שמעון בן לקיש: טעמא דרבי יהושע, דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אלהם איש איש מבית ישראל וגו' אשר יקריב לה' לעלה – הכל קרב לעולה. לרצונכם תמים זכר. מניין אפילו נקיבות? תלמוד לומר: בבקר – לרבות את הנקיבות. רבי יצחק בי רבי אליעזר שאל: כתיב: זכר, ואת אמרת: בבקר – לרבות את הנקיבות? ודכוותה, כתיב: תמים, ואת אמרת: בבקר – לרבות בעלי מומין.

מה ביניהון? רב אמר: שבטא דכדפדא ביניהון.

*

רבי אליעזר אומר ימכרו בו' המינו. רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש: טעמא דרבי אליעזר (שם) דבר אל אהרן ואל בניו וגו' אשר יקריבו לה' לעלה – הכל קרב עולה. לרצונכם תמים זכר. יכול אפילו עופות? תלמוד לומר: בבקר – ולא עופות.

רבי ירמיה ורבי בון בר חיה הווין יתיבון ואמרי: תפון אמר רבי יוחנן: טעמא דרבי שמעון, שפן נקיבה שבעוף – בשירה לבא עולה. וכא אמר הכין?

אמר רבי יוסי: קיימתייה ביהא דאמר רבי שמואל בשם רבי זעירא: פל שאינה יכולה ליקרב לא היא ולא דמיה – לא קדשה אלא הקדש דמים. ואת אמרת יאות! להקריבו אין את יכול, דכתיב בבקר – ולא עופות. לפדותו אין את יכול, שאין לעוף פדיון. לפום בן צריך מימר: לא קדשה אלא קדושת דמים.

חברייא בשם רבי יוחנן: רבי אייבו בר נגרי אמר קומי רבי אילא בשם רבי יוחנן:

[דף כ' ע"ב]

טעמא דהיין תנניא, ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' (ויקרא כז) מה תלמוד לומר 'טמאה?' אלא, אפילו טמאה באותו השם.

וקשיא, גדא פתיב (ש) והעמיד והעריד!

רבי זעירא בשם רבי אליעזר לא אמר בן, אלא, (ש) ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' – כל שאינה ראויה לקרב לא כאן ולא במקום אחר – אינה עושה תמורה. וצאת

נקיבה שבעוף לעולה, אף על פי שאינה ראויה לקרב כאן, ראויה לקרב במקום אחר.

רבי אבון ורבי בון בעון קומי רבי זעירא: הרי הרובע והתרבע שאינן ראויין לקרב לא כאן ולא במקום אחר – והרי הן עושין תמורה!

אמר לון: אף אני לא אמרתי אלא טמאה ממש.

וקשיא, גדא פתיב (ש) והעמיד והעריד.

הלכה ה'

מתני' אחת לשלשים יום משערין את הלשפה. כל המקבל עליו לספק סלתות מארבע, עמדו משלש – יספק מארבע. משלש ועמדו מארבע – יספק מארבע; שיד הקדש על העליונה.

אם התליעה סולת – התליעה לו. ואם הקמיין יין – הקמיין לו. אינו מקבל מעותיו, עד שיהא הפונבן מרצה.

גמרא תני בשם רבי שמעון: מייד היו מקבלין את מעותיהן, והכהנים וריוזין הן.

הדרן עלך פירק התרומה

[דף כ"א ע"א]

פירק המישי

הלכה א'

מתני' אלו הן הממונים שהיו במקדש: יוחנן בן פנחס – על החותמות. אהיה – על הנסכים. מתתיה בן שמואל – על הפייסות. פתהיה – על הקינין.

פתהיה – זהו מרדכי. ולמה נקרא שמו פתהיה? שהיה פותח דברים ודורשו, וידע בשבעים לשון.

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: אִלֵּם לֹא יִתְּרֵם? מִפְּנֵי שְׂאִין יְכוּל לְבָרֵךְ. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ סוּמָא לֹא יִתְּרֵם? מִפְּנֵי שְׂאִין יְכוּל לְבוֹר אֶת הַיָּפֶה מִן הָרַע. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ 'שְׂכוֹר לֹא יִתְּרֵם'? מִפְּנֵי שְׂאִין בּו דַּעַת. אִף עַל פִּי שְׂאֵמְרוּ: שְׂכוֹר - מְקַחוּ מְקַח, וּמְמַכְרוּ מִמְכָּר, מִתְּנִיתוּ מִתְּנֵה, וְנִדְרוּ נִדָּר, הִקְדָּשׁוּ הִקְדָּשׁ, עָבַר עֲבָרָה שְׁחִיב עָלֶיהָ חֻטְאָת - מְחִיבִין אוֹתוֹ. סְקִילָה - מְחִיבִין אוֹתוֹ. כָּלְלוּ שֶׁל דְּבָר: שְׂכוֹר - הָרִי הוּא כִּפְקַח לְכָל דְּבָר, אֶלָּא שְׂפִטוֹר מִתְּפִלָּה. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ: בְּעַל קָרִי לֹא יִתְּרֵם? מִפְּנֵי שְׂאִינוּ יְכוּל לְבָרֵךְ. מִפְּנֵי מַה אָמְרוּ 'עֵרֵם לֹא יִתְּרֵם'? מִפְּנֵי שְׂאִינוּ יְכוּל לְבָרֵךְ. אֲבָל מְכֹסָה אֶת עֲצָמוּ בְּתַבָּן וּבְקַשׁ וּבְכָל דְּבָר, וּמְבָרֵךְ:

ב. הֲיָה הוֹלֵךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר עֲנִי, מֵאִמְתִּי מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן? מִשְׁהַפְרִישׁוֹן. הַפְרִישׁוֹן, אִם עֲתִיד לְקִרוֹת לָהֶם שֵׁם - אִין בְּהֵן קִדְּשָׁה עַד שִׁיקְרָא לָהֶם שֵׁם. וְאִם אִין עֲתִיד לְקִרוֹת לָהֶם שֵׁם, כִּיּוֹן שְׁהַפְרִישׁוֹן - נִתְקַדְּשׁוּ:

ג. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מוֹדֵד אָדָם אֶת טַבְּלוֹ וּמְכַנְּסוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִתְּרֵם בַּמִּדָּה וּבַמִּשְׁקָל. שׁוֹקֵל אָדָם אֶת טַבְּלוֹ וּמְכַנְּסוֹ לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, וּבִלְבָד שְׁלֹא יִתְּרֵם בַּמִּשְׁקָל. רַבִּי יוֹסִי בַר יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא בַּמִּדָּה, וְלֹא בַּמְדוּד, וְלֹא בַּמִּשְׁקָל, וְלֹא בַּשְּׂקוּל, וְלֹא בַּמִּנְיָן, וְלֹא בַּמְנוּי. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֵׂה שֶׁהֵינּוּ מְלַקְטִים תְּאֵנִים אַחַר אֲבִיךָ, וְאָמַר לָנוּ: הֵיוּ מוֹנִין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֵעָזָר: מַעֲשֵׂה בְּזָקֵן אֶחָד בְּעֶרְדְּסִקִּית שֶׁהָיָה שׁוֹקֵל אֶת כָּלְלָתוֹ מִלְּאָה, וְחֹזֵר וְשׁוֹקֵלָהּ רִיקְנִית, וְהָיָה רַבִּי מֵאִיר מְשַׁבְּחוֹ:

ד. הַתּוֹרֵם אֶת הַכִּלְפָּלָה, וְנִמְצְאוּ פְרוֹת בְּצַדִּי כִלְפָּלָה - הָרִי אֵלּוֹ תְרוּמָה, מִפְּנֵי שְׁבִלְבוֹ לְתֵרֵם עַל הַכֵּל:

ה. הֲיָה לְפָנָיו תְּאֵנִים וְרְמוֹנִים - אִין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְהִיּוֹת יוֹשֵׁב וּמַעֲשֵׂר בֵּין בְּדָקָה בֵּין בְּגֹסֶה, אֶלָּא: תּוֹרֵם כְּדִרְכּוֹ בְּכִינוּי:

ו. הַתּוֹרֵם אֶת הַגֶּרֶן - צָרִיךְ שִׁיכּוֹן אֶת לְבוֹ עַל מַה שְׁבַקְשִׁין, עַל מַה שְׁבַתְּבֹן, עַל מַה שְׁבַצְדִּין. הַתּוֹרֵם אֶת הַגֶּת - צָרִיךְ שִׁיכּוֹן אֶת לְבוֹ עַל מַה שְׁבַחְרַצְנִין וְעַל מַה שְׁבִזְגִין. הַתּוֹרֵם אֶת הַבוֹר - צָרִיךְ שִׁיכּוֹן אֶת לְבוֹ עַל מַה שְׁבַגְפֵת. אִם לֹא כֵּן - תְּנֵאֵי בֵּית דִּין הוּא שְׁתָּרוֹם עַל הַכֵּל:

ז. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: כָּל בֵּית הַגֵּרָנוֹת תְּפוּסָה אַחַת. כִּיצַד? גַּת אֶחָד לְשִׁתֵּי בּוֹרוֹת, שְׁתֵּי גַתוֹת לְבוֹר אַחַת, שְׁתֵּי גַתוֹת לְשִׁתֵּי בּוֹרוֹת, בְּזִמְן שְׁכֵלֵם תְּפוּסָה אַחַת - תּוֹרְמִין וּמַעֲשִׂין מִן זֶה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶן - תּוֹרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל הַטְּמֵא שָׁבוּ. אִין כָּלֵם תְּפוּסָה אַחַת - אִין תּוֹרְמִין וּמַעֲשִׂין מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶם - לֹא יִתְּרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל הַטְּמֵא שָׁבוּ. וְכֵן הֲיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל בֵּית הַבַּד קוֹרָה אַחַת. כִּיצַד? קוֹרָה אַחַת לְשִׁתֵּי בּוֹרוֹת, שְׁתֵּי קוֹרוֹת לְבוֹר אַחַת, שְׁתֵּי קוֹרוֹת לְשִׁתֵּי בּוֹרוֹת, בְּזִמְן שְׁכֵלֵם תְּפוּסָה אַחַת - תּוֹרְמִין וּמַעֲשִׂין מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אַחַת מֵהֶם - תּוֹרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל הַטְּמֵא שָׁבוּ. אִין כָּלֵם תְּפוּסָה אַחַת - אִין תּוֹרְמִין וּמַעֲשִׂין מִזֶּה עַל זֶה. נִטְמָא אֶחָד מֵהֶם - לֹא יִתְּרֵם מִן הַטְּהוֹר שָׁבוּ עַל הַטְּמֵא שָׁבוּ:

ח. הֲיָה מְלַקֵּט כִּפֵּי יָרֵק וּמְנִיחַ בַּגְּנָה - תּוֹרֵם מֵאַחַת עַל הַכֵּל. הֵבִיא מִיֵּן אַחַר בִּינְיָהִם - תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. הֵבִיא מִמִּינִים הַרְבֵּה בְּקַפְּהָ, כְּרוּב מְלַמְעֵלָה וְכְרוּב מְלַמְטָה וּמִיֵּן אֶחָד בְּאֻמְצַע - לֹא יִתְּרֵם מִן הָעֲלִיּוֹן לְתַחְתּוֹן אֶלָּא אִם כֵּן הִקְפָּ:

ט. חֲמִשָּׁה צְבוּרִין בַּגֶּרֶן - תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֵּל. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: אִימְתִּי? בְּזִמְן שְׁעַקֵּר הַגֶּרֶן קָיִם, אִין עַקֵּר הַגֶּרֶן קָיִם - תּוֹרֵם מִכָּל אֶחָד וְאֶחָד. הַכְּנִיס פְּרוּתָיו לְתוֹךְ בֵּיתוֹ, אִף עַל פִּי שֶׁהֵן מְפֹזְרִין - תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל הַכֵּל. שְׁתֵּי מַגְוֵרוֹת בְּעֲלֵיהָ אַחַת - תּוֹרֵם מֵאֶחָד עַל

הכל. שקי תבואה ועגולי דבלה ודוגיות! של גרוגרות, כלם בהקפה אחת - תורמין ומעשרין מזה על זה:

י. מאימתי תורמין את הגרן? משתעקר האלה? צבר מקצת הגרן - תורם מן הצבור על שאינו צבור:

יא. מאימתי תורמין את הגת? משהלכו בה שתי וערב. מאימתי מטמאין? בית שמאי אומרים: משנטל מעשר ראשון, בית הלל אומרים: משנטל מעשר שני. אמר רבי יהודה: הלכה כדברי בית שמאי, אלא שנהגו הרבים כדברי בית הלל. וחכמים אומרים: מוציאין תרומה ומעשרות ומטמאין את הגת מיד:

יב. מאימתי תורמין את הזיתים? משיטעינו. ורבי שמעון אומר: משיטחנו. רבי יוסי בר יהודה אומר: מביא זיתים בקפה ונותן לתוף המל, ומהלך בהן שתי וערב. אמרו לו: אינו דומה ענבים לזיתים! ענבים - רכות ונותקות את ינן, זיתים - קשים ואינן נותקין את שמנן:

יג. אין תורמין שמן על הזיתים הנכתשין, ולא יין על ענבים הנדרכות. אם תרם - תרומתו תרומה ויחזור ויתרם. הראשונה - מדמעת בפני עצמה, וחיבין עליה חמש. אבל לא שניה. וצריך להוציא עליהן תרומה ומעשרות. חזר ועשה זיתים ראשונים שמן, וענבים ראשונים יין - תרומה, ואין צריך לתרם שניה, וצריך לקרות לה שם. רבי יוסי אומר: בית שמאי אומרים: תורמין, ובית הלל אומרים אין תורמין. ומודים: שאם תרם - שצריך לתרם שניה:

יד. התורם זיתים על זיתים העתידין להכתש, ענבים על ענבים העתידין לדרך - תרומה ויחזור ויתרם. הראשונה - מדמעת, שניה - אין מדמעת. הראשונה - חיבין עליה חמש, שניה - אין חיבין עליה חמש. התורם זיתים שמן על זיתים לאכילה - הרי זה תורם לפי השמן הראוין לעשות; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: תורמין לפי האוכלין הראוין לעשות חוץ מגרעיניהן. מודים בקלסקין³ - שתורמין לפי אוכלין חוץ מגרעיניהן:

טו. התורם ענבים לעשותן צמוקין, תאנים לעשותן גרוגרות, רמונים ועתיד לעשותן כרי - תרומה ואין צריך לתרם שניה. רבי אליעזר אומר, בית הלל אומרים: אין צריך לתרם שניה, ובית שמאי אומרים: אין צריך לתרם שניה. אמרו בית שמאי לבית הלל: הרי הוא אומר (במדבר יח, כז): "וכמלאה מן הזקב". לא תרם זה מן הזקב! אמרו להם בית הלל: הרי הוא אומר (ויקרא כז, ל): "וכל מעשרו וגו'". אם אומר אתה: 'צריך לתרם שניה' - אף הוא לא קים קדש לה:

טז. תורמין מן הערמה על הכרי, אבל לא מן הכרי על הערמה:

יז. המכניס שבלין לתוף ביתו לעשותם מלילות - הרי זה תורם שבלין. בן לוי שנתמנו לו שבלין - עושה אותן גרן. ענבים עושה אותן יין. זיתים עושה אותן שמן. כשם שתורמת ראשית מן הגרן ומן הזקב - כך תרומת מעשר מן הגרן ומן הזקב:

יח. רבי אליעזר אומר: תורמין מן הטהור על הטמא. אמר רבי אליעזר: מעשה שנפלה דלקה בכפר טוונא, ותרמו מן הטהור על הטמא. אמרו לו: משם ראיה? אלא שתרמו מהן עליהן. רבי אליעזר אמר משום רבי אליעזר: תורמין מן הטהור על

¹ תביות

² משתעקר התבואה שמהפכים אותה עם תרחת כדי לצבורה בכרי. תרגום תבואה - עללא (הסדי דוד). ב'מנתת בכורים' פ'רש: מוין.

³ מין זיתים שאינם עושים שמן.

זייתי שָׁמֶן עַל הַגְּלוֹפְסִין⁴. תּוֹרְמִין יִין צְלוּל עַל שְׁאִינוּ צְלוּל, וְלֹא שְׁאִינוּ צְלוּל עַל הַצְּלוּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף שְׁאִינוּ צְלוּל עַל הַצְּלוּל, וּבִלְבָד שְׂיִתְרוֹם מִן הַיְּפָה:

ד. תּוֹרְמִין יִין שְׁאִינוּ מְבַשֵּׁל עַל הַמְּבַשֵּׁל, וְלֹא הַמְּבַשֵּׁל עַל שְׁאִינוּ מְבַשֵּׁל. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִף הַמְּבַשֵּׁל עַל שְׁאִינוּ מְבַשֵּׁל. וְכֵן הָיָה רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: יִין מְבַשֵּׁל - אִין בּוּ מִשּׁוֹם גְּלוּי וְאִין בּוּ מִשּׁוֹם יִין נָסֵךְ:

ה. יֶרֶק שֶׁדָּרְכוּ לְהִשְׁתַּמֵּר יוֹם אֶחָד - תּוֹרְמִין עֲלֵיו יוֹם אֶחָד. שְׁנֵי יָמִים - תּוֹרְמִין עֲלֵיו שְׁנֵי יָמִים. שְׁלֹשָׁה יָמִים - תּוֹרְמִין עֲלֵיו שְׁלֹשָׁה יָמִים. הַקְּשׂוּאִין, וְהַדְּלוּעִין, וְהַטְּרַכְסָמִין, וְהַתְּרָדִין שֶׁדָּרְכָן לְהִשְׁתַּמֵּר יוֹם אֶחָד - תּוֹרְמִין עֲלֵיהֶן יוֹם אֶחָד. הַחֲזוּרִין, וְהַכְּרִישִׁין, וְהַלְּפָת, וְהַכְּרוּב, שֶׁדָּרְכָן לְהִשְׁתַּמֵּר שְׁנֵי יָמִים - תּוֹרְמִין עֲלֵיהֶן שְׁנֵי יָמִים. הַקְּפֻלוֹטוֹת וְהַמְּלַפְפוֹת שֶׁדָּרְכָן לְהִשְׁתַּמֵּר שְׁלֹשָׁה יָמִים - תּוֹרְמִין עֲלֵיהֶן שְׁלֹשָׁה יָמִים. זֶה הַכֶּלֶל: כָּל שְׁנִשְׁמֵר - תּוֹרְמִין עֲלָיו. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: לֹא יִתְרֵם מִן הַתְּחִיתִים שֶׁלְקַט בְּשַׁחֲרִית עַל תְּחִיתִים שֶׁלְקַט בֵּין הָעֶרְבִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִין לָךְ מֵר בְּקִשּׁוֹת אֲלֵא הַפְּנִימִי שְׁבָה, הָרִי זֶה מוֹסִיף עַל חִיצוֹן שְׁבָה וְתוֹרֵם:

ו. הַתּוֹרֵם אֶת הַבּוֹר וְנִמְצָא מְגֵלָה, אֲבִטְיִח וְנִמְצָא נֶקוֹר - תְּרוּמָה וְיַחְזוֹר וְיִתְרֵם. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשּׁוֹם אֲבִיו: תּוֹרְמִין יִין עַל חֲמִץ, וְאִין תּוֹרְמִין חֲמִץ עַל יִין אֲלֵא לְפִי חֲשָׁבוֹן:

ז. הַתּוֹרֵם חֲבִית שֶׁל יִין וְנִמְצָאת שֶׁל חֲמִץ, אִם יָדוּעַ שֶׁהִיְתָה שֶׁל חֲמִץ עַד שֶׁלֹּא תְּרָמָה - אִינָה תְּרוּמָה. וְאִם מִשְׁתַּרְמָה הַחֲמִיצָה - הָרִי זֶה תְּרוּמָה. סֶפֶק - תְּרוּמָה וְיַחְזוֹר וְיִתְרֵם; דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי. שְׂרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: יִין וְחֲמִץ - שְׁנֵי מֵינִין. וְחֲכָמִים אוֹמְרִים: מִין אֶחָד:

הַטָּמֵא אִף בְּלַח. כִּיצַד? מִי שֶׁכָּבַשׁ זֵיתִים בְּטַמְאָה וּמִבְּקַשׁ לְתַרְמֵן בְּטַהֲרָה - מִבִּיא מִשְׁפָּךְ שְׁאִין בְּפִיו כְּבִיצָה, וּמַנִּיחוֹ עַל פִּי חֲבִית, וּמִבִּיא זֵיתִים וְנוֹתֵן לְתוֹכוֹ וְתוֹרֵם, וְנִמְצָא תוֹרֵם מִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא וּמִן הַמְּקַף. אָמְרוּ לוֹ: אִין קְרוּי לַח אֲלֵא יִין וְשָׁמֶן בְּלָבָד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: הַתּוֹרֵם מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַה נִּשְׁתַּנָּה זֶה מִן הַתּוֹרֵם מִן הָרַע עַל הַיְּפָה?!

יט. מִפְּרִישֵׁין תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּמֵא, וּמִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּהוֹר, וּמִן הַטָּהוֹר עַל הַטָּמֵא. אֲבָל לֹא מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּהוֹר. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: אִין מִפְּרִישֵׁין מִן הַטָּמֵא עַל הַטָּמֵא אֲלֵא בְּדַמַּי בְּלָבָד. אָמְרוּ לוֹ: הָרִי אוֹמֵר (בַּמְּדָר יח, כח): "וְנִתְתַם מִמֶּנּוּ אֶת תְּרוּמַת ה' לְאֶהֱרֹן הַכֹּהֵן":

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק רַבִּיעִי

א. הַתּוֹרֵם וְהַמַּעֲשֵׂר בְּשֶׁבֶת, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - מַעֲשְׂרוֹתָיו מַעֲשְׂרוֹת. וְהַמְּטָבִיל כָּלִים בְּשֶׁבֶת, בֵּין בְּשׁוּגַג בֵּין בְּמִזִּיד - עֲלוּ לוֹ יְדֵי טְבִילָה:

ב. תּוֹרְמִין חֲטִין עַל הַפֶּת לְפִי הַחֲשָׁבוֹן, אֲבָל לֹא הַפֶּת עַל חֲטִין. תּוֹרְמִין תְּאֲנִים עַל הַגְּרוּגְרוֹת בְּמִנִּין, וְגְרוּגְרוֹת עַל תְּאֲנִים בְּמִדָּה, אֲבָל לֹא תְּאֲנִים עַל הַגְּרוּגְרוֹת בְּמִדָּה, וְלֹא גְרוּגְרוֹת עַל תְּאֲנִים בְּמִנִּין. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: סְלִי תְּאֲנִים וְסְלִי גְרוּגְרוֹת פְּלֵן שְׁוִין - תּוֹרְמִין וּמַעֲשְׂרֵין מִזֶּה עַל זֶה. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי: אֲבָא הִיָּה נוֹטֵל עֶשְׂרֵה גְרוּגְרוֹת מִן הַמְּקַצֶּה עַל תְּשֻׁעִים תְּאֲנִים שֶׁכֶּלְפֶּלָה:

ג. תּוֹרְמִין גְּלוֹפְסִין⁴ עַל זֵיתֵי שָׁמֶן, וְלֹא זֵיתֵי שָׁמֶן עַל הַגְּלוֹפְסִין. [רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִף

⁴ זֵיתִים גְּדוּלוֹת הַטּוֹבוֹת לְאִכְלָה אֲבָל אִינֵן

⁵ הַנֶּרֶ"א מוֹחֵק זֹאת.

ח. הִיָּה בְּלִבּוֹ לְתַרְם חֲמִץ עַל חֲמִץ, וּמָה שֶׁבִּידוּ יֵינן - הֵיֵינן תְּרוּמָה. וַיִּחְזֹר וַיִּתְרַם אֶת הַחֲמִץ. הִיָּה בּוֹדֵק אֶת הַחֲבִית לְהִיּוֹת מִפְּרִישׁ עֲלֶיהָ וְהוֹלֵךְ, וְנִמְצְאָתָא שֶׁל חֲמִץ, עַד שֶׁלְּשָׁה יָמִים - וְדָאִי, מִכָּאֵן וְאֵילָף - סִפֵּק. אָבֵל יֵינן מִגָּתוֹ - מִפְּרִישֵׁינן עֲלֶיהָ בְּחֻזְקָתָא שֶׁהוּא יֵינן כָּל אַרְבָּעִים יוֹם:

ט. הָאוֹמֵר תְּרוּמַת הַכָּרִי הַזֶּה בְּצִפּוֹנוֹ - מִחֲצִיּוֹ כִּלְפֵי צִפּוֹן מִדְּמַע; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עוֹשֶׂה אוֹתוֹ כִּמְזִין קוֹ. רַבִּין שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: נוֹטֵל אֶת הַתְּרוּמָה בְּצִפּוֹן צִפּוֹנוֹ:

י. הַמְקַדִּים תְּרוּמָה לְבַכּוֹרִים, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן לְתְרוּמָה, וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי לְרֵאשׁוֹן, אֵף עַל פִּי שְׁעוֹבֵר בְּלֹא תַעֲשֶׂה - מָה שֶׁעָשָׂה עֲשׂוֹי. רֵאשׁוֹן - לֹא יֵאכֵל עַד שֶׁיִּצְאָ שֶׁם שְׁנֵי עֲלָיו. שְׁנִי - לֹא יֵאכֵל עַד שֶׁיִּצְאָ עֲלָיו רֵאשׁוֹן. וְאֵינן בַּכּוֹרִים מַעֲפֶכֶת אֶת הַתְּרוּמָה. כִּיּוֹצֵא בּוֹ: הָעוֹשֶׂה עֶסֶה מִן הַטָּבֵל, בֵּין שֶׁהַקְּדִים חָלָה לְתְרוּמָה, בֵּין שֶׁהַקְּדִים תְּרוּמָה לְחָלָה - מָה שֶׁעָשָׂה עֲשׂוֹי. חָלָה - לֹא תֵאכֵל עַד שִׁיּוֹצִיא עֲלֶיהָ תְּרוּמָה. וְתְרוּמָה - לֹא תֵאכֵל עַד שִׁיּוֹצִיא עֲלֶיהָ חָלָה:

יא. הִיָּה הוֹלֵךְ לְהַפְּרִישׁ תְּרוּמָה, בִּשְׁעַת הַפְּרִשְׁתוֹ אָמַר: 'הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן' - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן. הִיָּה הוֹלֵךְ לְהַפְּרִישׁ מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, בִּשְׁעַת הַפְּרִשְׁתוֹ אָמַר: 'הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר שְׁנִי' - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר שְׁנִי. הִיָּה הוֹלֵךְ לְהַפְּרִישׁ מַעֲשֵׂר⁶, בִּשְׁעַת הַפְּרִשְׁתוֹ אָמַר: 'הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי' - הָרִי זֶה מַעֲשֵׂר עֲנִי. נִתְכַּוֵּן לֹאמֵר מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְאוֹמֵר: 'מַעֲשֵׂר עֲנִי'. מַעֲשֵׂר עֲנִי, וְאוֹמֵר: 'מַעֲשֵׂר שְׁנִי' - לֹא אָמַר כְּלוֹם. מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, וְאוֹמֵר: 'מַעֲשֵׂר שְׁנִי' - לֹא אָמַר כְּלוֹם. וְהַיְהוּדָה אוֹמֵר: אִם לְשׁוֹם מַעֲשֵׂר עֲנִי מִתְכַּוֵּן - לֹא אָמַר כְּלוֹם, אִי מִשֶּׁם שְׁנִי - דְּבָרֵי קַיִמִין:

יב. גוֹי שִׁתְּרַם - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. גוֹי שֶׁהַפְּרִישׁ בְּכוֹר, פֶּטֶר חֲמוֹר וְחָלָה - מוֹדִיעֵינן אוֹתוֹ שְׂאִינוֹ חֵיב. עוֹבְדִין בּוֹ וְגוֹזְזִין אוֹתוֹ, וְאַחַר כֵּךְ מְקַבְּלִין הֵימָנוּ. פֶּטֶר חֲמוֹר וְחָלָה - נִאֶכְלֵת לְזָרִים. בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? עַל הַגֵּרָן. אָבֵל הַכֹּנִיס פְּרוּתָיו לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - פְּרוּתָיו מְקַלְקְלִין. [יִשְׂרָאֵל הַחֲשׂוֹד שֶׁמְכַנִּיס פְּרוּתָיו לְתוֹךְ בֵּיתוֹ - פְּרוּתָיו מְקַלְקְלִין. הַכּוֹתֵי - כְּנָכְרִי; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּין שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: הַכּוֹתֵי - כִּיִּשְׂרָאֵל⁸]:

יג. הוֹצִיא תְּרוּמָה מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵג בְּהֵן טָבֵל וְתְרוּמָה; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּין שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינן נוֹהֵג בְּהָ אֵלָא תְּרוּמָה בְּלִבְדָּה. הוֹצִיא מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵג בּוֹ טָבֵל וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּין שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינן צָרִיף לְהַפְּרִישׁ אֵלָא תְּרוּמָה בְּלִבְדָּה. הוֹצִיא לָהֶם מַעֲשֵׂר שְׁנִי מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ - נוֹהֵגִין בּוֹ טָבֵל וּבְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּין שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵינן צָרִיף לְהַפְּרִישׁ אֵלָא תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר שְׁנִי. יִשְׂרָאֵל הַחֲשׂוֹד וְהוֹצִיא מַעֲשֵׂר שְׁנִי מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ וְאָמַר: 'פְּדוּי הָאֵר' - נֶאֱמַן. 'פְּדוּי הוּא וּפְדוּ לְכֶם' - אֵינן נֶאֱמַן. 'פְּדָאוּהוּ לִי, וּפְדָאוּהוּ לְכֶם' - דְּבָרֵי קַיִמִין. וְהַכּוֹתֵי - כְּגוֹי; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּין שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כּוֹתֵי - כִּיִּשְׂרָאֵל.

יד. כּוֹתֵי שִׁתְּרַם וְנִתְּנָה לְכַהֵן - תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: תְּרוּמָה וַיִּחְזֹר וַיִּתְרַם. אָמַר לּוֹ: מָה נִשְׁתַּנָּה זֶה מִנְּכָרֵי שִׁתְּרַם וְנִתְּנָה לְפָנָי בְּהַמָּתוֹ? אָמַר לָהֶם: הַפְּרָשָׁה הִיא זֹו, שְׁזוֹ - נִתְּרָמָה בְּקַדְשָׁה, וְזוֹ - לֹא נִתְּרָמָה בְּקַדְשָׁה:

⁷ מוֹדִיעֵינן אוֹתוֹ שְׂאִינוֹ חֵיב וְאַחַר כֵּךְ מְקַבְּלִין מִמֶּנּוּ פֶּטֶר חֲמוֹר עוֹבְדִין בּוֹ וְגוֹזְזִין אוֹתוֹ וְחָלָתוֹ

נִאֶכְלֵת.

⁸ הַגֵּרָא לֹא גָרַם לָהּ.

⁶ מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן.

הוסיף עֲשָׂרָה – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאֵם נִתְּכֹן לְהוֹסִיף אֶחָד – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה:

ו. נִתְּכֹן לְתָרֵם אֶחָד מֵעֲשָׂרָה, וְעֵלָה בְּיָדוֹ מֵעֲשָׂרִים, מִשְׁלָשִׁים, וּמְאַרְבָּעִים, וּמְחַמְשִׁים, וּמִשְׁשִׁים – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. נִתְּכֹן לְתָרֵם אֶחָד מִשְׁשִׁים, וְעֵלָה בְּיָדוֹ מִחַמְשִׁים, מְאַרְבָּעִים, מִשְׁלָשִׁים, מֵעֲשָׂרִים, מֵעֲשָׂרָה – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאֵם אָמַר: 'הֲרִינִי תוֹרֵם' – תוֹרֵם וּמְחַשֵּׁב וְתוֹרֵם. תָּרֵם וְעֵלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשְׁשִׁים – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה וְאֵין צְרִיךְ לְהוֹסִיף. מִשְׁשִׁים וְאֶחָד – צְרִיךְ לְהוֹסִיף. רַבִּי אוֹמַר: רַבּוּ שֶׁל אֶחָד כְּמוֹהוּ.

עַד כַּמָּה מוֹסִיף? אֶפְלוּ אֶחָד עַל אֶחָד. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: כְּמוֹ שְׁלָמוּד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמַר: תּוֹסֵפֶת תְּרוּמָה – נִטְלָת מִן הַטְּהוֹר עַל הַטָּמֵא, וְאֵינָה מְדַמַּעַת, וְאֵין חִיבִין עֲלֶיהָ חֲמֵשׁ. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְנֵן שְׁנַתְּכֹנֵן לְתָרֵם אֶחָד מִשְׁשִׁים, וְעֵלָה בְּיָדוֹ מִשְׁשִׁים וְאֶחָד. אֲבָל אִם אָמַר: 'הֲרִינִי תוֹרֵם' – זֶה הִיא תְּרוּמָה וְדָאִית:

ז. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמַר: כָּל תְּרוּמָה שְׂאֵין מִקְפָּדִין עֲלֶיהָ, כְּגוֹן תְּרוּמַת הַכְּרִיסִין, וְהַכְּלִיסִין, וְהַחְרוּבִין, וְתְרוּמַת טְמָאָה – אֵין צְרִיךְ לְהוֹסִיף, וְנִטְלָת אֶחָד מִשְׁשִׁים. אֵלוּ נִטְלִין אֶחָד מִשְׁשִׁים: גְּדוּלֵי תְּרוּמָה, וְעִרוּבֵי תְּרוּמָה, וְתְרוּמָה שְׁנַטְמַאת בְּשַׁגְּגָה וּבִאֲנָס, וְתְרוּמַת הַקֶּדֶשׁ, וְתְרוּמַת חוּצָה לְאַרְץ, הַקֶּצֶחַ, וְהַפְּלִיסִין, וְהַחְרוּבִין, וְגִמְזוּיּוֹת, וְתוֹרֵמִסִין, וְשַׁעוּרִין אֲדוּמִיוֹת, וְתְרוּמַת עֲצִיץ, וְתְרוּמַת אֶפְטוּרופּוּס:

ח. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִנֵּין לְתְרוּמָה שֶׁהִיא אֶחָד מִחַמְשִׁים? שְׁנֵאָמַר (בְּמִדְבָר לֵא, ל'): "וּמִמַּחְצַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אֶחָז מִן הַחַמְשִׁים" וְגו'. אֶחָז אֶחָז; אֵף מִמָּה שְׂאֶחָזְתִּי לָךְ מִמְּקוֹם אַחֵר – הֲרִי הוּא כְּזוֹ, מָה זֶה – אֶחָד מִחַמְשִׁים, אֵף זֶה – אֶחָד מִחַמְשִׁים. מִנֵּין שְׂאֵם תָּרֵם וְעֵלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשְׁשִׁים – שְׁתְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה? שְׁנֵאָמַר (חֻזְקָאֵל מַה, יג): "זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ שְׁשִׁית הָאֶפֶה מִחֶמֶר הַחֲטִיִּם וְשְׁשִׁיתֶם הָאֶפֶה מִחֶמֶר"

טו. הֵיטָה לּוֹ עֲרָמָה מוֹרַחַת, רִצָּה לְעֲשׂוֹתָהּ תְּרוּמָה עַל מְקוֹם אַחֵר – עוֹשָׂה. נִטְלָה תְּרוּמָתָהּ, אִם רִצָּה לְעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מֵעֶשֶׂר רִאשׁוֹן עַל מְקוֹם אַחֵר – עוֹשָׂה. נִטְלָה מֵעֶשֶׂר רִאשׁוֹן, רִצָּה לְעֲשׂוֹת אוֹתוֹ מֵעֶשֶׂר שְׁנֵי עַל מְקוֹם אַחֵר – עוֹשָׂה. נִטְלָה מֵעֶשֶׂר רִאשׁוֹן, רִצָּה לְעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מֵעֶשֶׂר עֲנִי עַל מְקוֹם אַחֵר – עוֹשָׂה. וְאֵם אָמַר: 'הֲרִינִי תוֹרֵם וּמְחַשֵּׁב אִם תִּעֲלָה בְּיָדִי אֶחָד מִשְׁשִׁים – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה. וְאֵם לֹא – אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה', תָּרֵם וְעֵלָה בְּיָדוֹ אֶחָד מִשְׁשִׁים – תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, אֲלֵא שְׁתוֹרֵם בְּמִדָּה:

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פְּרָק חֲמִישִׁי

א. הִיא לּוֹקֵט דְּלַעַת לְהִיּוֹת מִפְּרִישׁ עֲלֶיהָ וְהוֹלֵךְ, וְהִיא רוּשֵׁם וְאוֹמַר: 'עַד כָּאֵן תְּרוּמָה'; דְּבָרֵי רַבִּי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמַר: תוֹרֵם וּמְחַשֵּׁב כְּמוֹ שְׁלָמוּד:

ב. הִיא צְרִיךְ לְהַפְּרִישׁ כְּעֶשֶׂר וּכְחֵמֵשׁ עֲשָׂרָה חֲבִיּוֹת שֶׁל יֵין – מֵעֵלָה אֵת הָרִאשׁוֹנָה, וְאוֹמַר: 'זֶה תְּרוּמָה'. אֵת הַשְּׁנֵינִי, וְאוֹמַר: 'הֲרִי זֶה תְּרוּמָה'; דְּבָרֵי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל. רַבִּי אוֹמַר: מֵעֵלָה כָּלֵן לְגַב הַבוֹר, וְאוֹמַר: 'הֲרִי זֶה תְּרוּמָה':

ג. מִי שֶׁהָיוּ פְּרוּתָיו בְּמַגוּרָה, וְנוֹתֵן סָאָה לְבֵן לְוִי וְסָאָה לְעֲנִי – מִפְּרִישׁ שְׁמוֹנֶה סָאִין וְאוֹכְלֵן, בֵּין שֶׁהֵיטָה אוֹתָהּ שְׁעָה קִימַת, בֵּין שֶׁלֹּא הֵיטָה אוֹתָהּ שְׁעָה קִימַת – מִפְּרִישׁ עֲלֶיהָ וְאוֹכְלֵן; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: אִם הֵיטָה אוֹתָהּ שְׁעָה קִימַת – מִפְּרִישׁ עֲלֶיהָ תְּרוּמָה וְהוֹלֵךְ, וְאֵם לֹא – אֵין מִפְּרִישׁ אֲלֵא לְפִי חֲשָׁבוֹן:

ד. שַׁעוּר תְּרוּמָה – בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: עֵין יָפָה – מִשְׁלָשִׁים, וְהַבִּינּוּנִית – מְאַרְבָּעִים, וְהַרְעָה – מִחַמְשִׁים. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: עֵין יָפָה – אֶחָד מְאַרְבָּעִים, בִּינּוּנִית – מִחַמְשִׁים, וְהַרְעָה – מִשְׁשִׁים.

ה. הָאוֹמַר לְשִׁלּוּחוֹ: 'צֵא תוֹרֵם' – תוֹרֵם בְּבִינּוּנִית, אֶחָד מִחַמְשִׁים. פַּחַת עֲשָׂרָה אוֹ

השעורים". רבי ישמעאל אומר: מחצה חלין ומחצה תרומה, ובלבד שיהיה חלין מרובה על התרומה. בית שמאי אומרים: אחד משלשים מערי הלויים:

ט. רבי יוסי אומר: תשלומי תרומה, חמשה, וחמש חמשה - הרי הן כתרומה לחיב עליהן מיתה, קרן וחמש, לאוסרן בפחות ממאה, לעלותו במאה ואחד. תרומה - עולה במאה ואחד. רבי שמעון אומר: במאה מקל וחמר, מה תחלתה במאה ואחד - קל וחמר בסופה. ומה מצינו תרומת מעשר - באחד ומאה, אף תרומה - באחד ומאה. אמרו לו: לא, אם אמרת בתרומת מעשר - שנטלה קדש מקדש ולא נקרא שם אסור עליה, תאמר בזו - שנטלה קדש מחול ונקרא שם אסור עליה?!

י. עולה וכלאי הכרם - עולין באחד ומאתים. רבי שמעון אומר: מאתים. תרומה, עולה וכלאי הכרם, ספקן - מתר. ספק נאכלו, ספק נגנבו, ספק אבדו, ספק נפלו לחלין - ספקן מתר. ואם היה טבל ומעשר ראשון ומעשר שני - הרי זה אסור, שלא התירו ספק מדמע - אלא לדבר שאין לו מתירין:

יא. רבי יהודה אומר: רמונין מתוקין - אוסרין כל שהן. כיצד? נפל אחד מהן לתוך הרבוא - כלן אוסרין. נפל מרבוא לתוך רבוא אחרת - כלן אוסרין. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: נפל אחד מהן לתוך הרבוא - כלן אוסרין. נפל מרבוא לתוך שלשה, משלשה למקום אחר - מתר, מפני שהן ספק דמוע. אמר רבי יהודה בן בכא: אני אחד מן בעלי הוראה, שאם יבאו לידי חליפות תרדין, אומר אני: שיעלה באחד ומאה. ולא עוד: אלא שבית דין צריכין למנות על כלן, שיעלו באחד ומאה:

יב. נתפצעו אגוזים, נתפרדו רמונין, נתפתחו חביות, נתחתכו דלועין, נתפרסו

כפרות - יעלו באחד ומאתים. נפלו ואחר כך נתחתכו, בין בשוגג בין במזיד - הרי אלו לא יעלו; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בין בשוגג בין במזיד - יעלו. רבי יוסי אומר: בשוגג - יעלו. במזיד - לא יעלו. וכן היה רבי יוסי אומר: תרומה סתומה שנתערבה בפתוחות, ופתוחה בסתומות -- הרי אלו יעלו. שלא אמרו אלא סתומה שבסתומות. נמצאת אומר, שרבי אליעזר אומר: בידוע - לא תעלה, בשאין ידוע - תעלה. רבי יהושע אומר: בין בידוע בין בשאין ידוע - לא תעלה. רבי עקיבא אומר: בידוע - לא תעלה. שאין ידוע - תעלה:

יג. ליטרא קציעות שדרסה על פי חבית, ואין ידוע באיזה חבית דרסה. דרסה על פי כנרת, ואין ידוע באיזו כנרת דרסה. דרסה בעגול דבלה, ואין ידוע באיזה עגול דרסה - רבי אליעזר אומר: רואין את העליונות כאלו הן פרודות, אם יש שם מאה ואחד לטרות - תעלה. ואם לאו - לא תעלה. רבי יהושע אומר: אם יש שם מאה פומין - יעלו. ואם לאו, הפומין - אוסרין, והשולים - מתרין; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, רבי אליעזר אומר: אם יש שם מאה פומין - תעלה, ואם לאו, הפומין - אוסרין, והשולים - מתרין. רבי יהושע אומר: אף על פי שיש שם שלש מאות פומין - לא תעלה. דרסה בעגול ואין ידוע היכן דרסה - הכל מודים שתעלה:

יד. סאה תרומה שנפלה על פי המגורה - רואין אותה כאלו היא חטין על פי שעורין לקפאה⁹. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במשפתר - תעלה באחד ומאה:

טו. תרומת מעשר של דמאי שחזרה למקומה - מדמעת. למקום אחר - אינה מדמעת; דברי רבי אליעזר. וחקמים אומרים: בין למקומה בין למקום אחר -

⁹ ובנסהת הספרים: לקולפה.

לֵה מַתִּירִין, וְלֹא נִתְּנוּ לֵה חֻכְמִים שְׁעוֹר!
אָמַר לָהֶם: שְׁבִיעִית - אֵינָה אוֹסֶרֶת כָּל
שְׁהוּא אֵלָא לְבַעוֹר, אֲבָל לְאֲכִילָה אֵינָה
אוֹסֶרֶת אֵלָא בְּנוֹתָן טַעַם:

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק שִׁישִׁי

א. סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְפָחוֹת מִמָּאָה חֲלִין
- הָרִי אֵלוֹ מְדַמְעִין. אֵין חֲיָבִין עֲלֵיהֶן קָרָן
וְחֻמְשׁ, וְאֵין מְשַׁלְּמִין מֵהֶן קָרָן וְחֻמְשׁ
מִמְקוֹם אַחַר אֵלָא לְפִי חֻשְׁבוֹן:

ב. סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְמָאָה וְהִגְבִּיהָה,
אִם הָיָו שֶׁל טָבֵל - עוֹשִׂים אוֹתָן תְּרוּמַת
מַעְשֵׂר עַל מְקוֹם אַחַר, אוֹ קוֹרָא שֵׁם
לְתְּרוּמַת מַעְשֵׂר שְׁבָהָן. אִם הָיָו שֶׁל מַעְשֵׂר
טָבֵל - עוֹשֶׂה אוֹתָן תְּרוּמַת מַעְשֵׂר עַל מְקוֹם
אַחַר. אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְּרוּמַת מַעְשֵׂר שְׁבָהָן,
אִם הָיָו שֶׁל מַעְשֵׂר שְׁנִי - מְחַלְלִין עַל הַמַּעוֹת
בְּדַמֵי תְּרוּמָה חוּץ מְדַמֵי תְּרוּמָה שְׁבָהָן. אִם
הָיָו שֶׁל חֲדָשׁ - יִמְתִּין עַד שְׁיָבֵא הַפֶּסַח
וְיִתְּנֶנּוּ לְכַהֵן:

ג. סָאָה תְּרוּמָה שְׁנִפְלָה לְפָחוֹת מִמָּאָה
וְנִדְמְעוּ, אִם הָיָו שֶׁל טָבֵל - מְפָרִישׁ עֲלֵיהָ
תְּרוּמָה מִמְקוֹם אַחַר, אוֹ קוֹרָא שֵׁם לְתְּרוּמַת
מַעְשֵׂר שְׁבָהָ. [הַיְתָה שֶׁל מַעְשֵׂר טָבֵל -
עוֹשֶׂה תְּרוּמָה וּמַעְשֵׂרוֹת עַל מְקוֹם אַחַר, אוֹ
קוֹרָא שֵׁם לְתְּרוּמַת מַעְשֵׂר שְׁבָהָ¹¹]. וְאִם הָיָו
שֶׁל מַעְשֵׂר שְׁנִי - מְחַלְלִין עַל הַמַּעוֹת בְּדַמֵי
תְּרוּמָה חוּץ מְדַמֵי תְּרוּמָה שְׁבָהָן. אִם הָיָו
שֶׁל חֲדָשׁ - יִמְתִּין עַד שְׁיָבֵא הַפֶּסַח וְיִתְּנֶנּוּ
לְכַהֵן:

ד. סָאָה תְּרוּמָה טְמֵאָה שְׁנִפְלָה לְמָאָה
שְׁבִיעִית - הָרִי אֵלוֹ יַעֲלוּ. פָּחוֹת מִכֵּן -
יִרְקָבוּ¹²:

מְדַמְעַת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: בֵּין לְמִקְוָה
בֵּין לְמִקְוָה אַחַר - אֵינָה מְדַמְעַת:

טז. כֶּשֶׁם שֶׁהַתְּרוּמוֹת עוֹלוֹת מִתּוֹךְ הַחֲלִין
בְּאַחַד וּמָאָה, בֵּין בְּלוּל בֵּין שְׂאִינוּ בְּלוּל,
כִּךְ טְמֵאָה תַעֲלֶה מִתּוֹךְ הַטְּהוּרָה בֵּין בְּלוּל
בֵּין שְׂאִינוּ בְּלוּל. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: בְּכֻלּוֹ -
לֹא תַעֲלֶה, בְּשְׂאִינוּ בְּלוּל - תַעֲלֶה. נִפְלָה
לְתּוֹךְ הַחֲלִין טְמֵאִים - הַכֹּל מוֹדִים
שֶׁתַעֲלֶה:

יז. קִשּׁוֹת שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה שְׁנִתְעַרְבָה
בְּמָאָה קִשּׁוֹת שֶׁל חֲלִין טְהוּרִין, וְכֵן פְּרוּסוֹת
שֶׁל לֶחֶם הַפְּנִים טְמֵאָה שְׁנִתְעַרְבוּ בְּמָאָה
פְּרוּסוֹת שֶׁל חֲלִין טְהוּרִין - הָרִי אֵלוֹ יַעֲלוּ.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא יַעֲלוּ. אִם נִגְעוּ
פְּרוּסוֹת זוֹ בְּזוֹ - טְמֵאוּ זוֹ בְּזוֹ. וְאִם הָיָה
אֲכָל פְּסוּל שְׁנִפְסַל בְּטָבוּל יוֹם - הַכֹּל
מוֹדִים שְׁיַעֲלוּ:

יח. הַטָּבֵל שְׁנִתְעַרַב בְּחֲלִין - הָרִי זֶה אוֹסֵר
כָּל שֶׁהוּא. אִם יֵשׁ לוֹ פְּרָנְסָה מִמְקוֹם אַחַר -
מוֹצִיא לְפִי חֻשְׁבוֹן. וְאִם לֹא - רַבִּי אֶלְעִזָּר
בֶּן עֲרֵךְ אוֹמֵר: קוֹרָא שֵׁם לְתְּרוּמַת מַעְשֵׂר
שְׁבוּ וְעוֹלָה בְּאַחַד וּמָאָה. וְכֵן מַעְשֵׂר טָבֵל
שְׁנִתְעַרַב בְּחֲלִין - הָרִי הוּא אוֹסֵר כָּל שֶׁהוּא,
אִם יֵשׁ לוֹ פְּרָנְסָה מִמְקוֹם אַחַר - מוֹצִיא לְפִי
חֻשְׁבוֹן. וְאִם לֹא - רַבִּי אֶלְעִזָּר בֶּן עֲרֵךְ
אוֹמֵר: קוֹרָא שֵׁם לְתְּרוּמַת מַעְשֵׂר שְׁבוּ
וְעוֹלָה בְּאַחַד וּמָאָה¹⁰. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר:
כָּל דְּבָר שִׁישׁ לוֹ מַתִּירִין, כְּגוֹן: טָבֵל
וּמַעְשֵׂר שְׁנִי, וְהַקֹּדֶשׁ, וְהַחֲדָשׁ - לֹא נִתְּנוּ
חֻכְמִים שְׁעוֹר. וְכָל דְּבָר שִׁישׁ לוֹ מַתִּירִין,
כְּגוֹן: עֲרֵלָה וְכֻלְאֵי הַכֶּרֶם - נִתְּנוּ חֻכְמִים
לָהֶם שְׁעוֹר. אָמְרוּ לוֹ: וְהֵלֵא שְׁבִיעִית אֵין

¹⁰ נִסְחַת הַסְּפָרִים כָּאן: וְאִם הָיָה טָבֵל מַעְשֵׂר

וְרֵאשׁוֹן וּמַעְשֵׂר שְׁנִי - הָרִי זֶה אִסוּר, שְׂאֵא

הַתִּירוּ סִפְּק מְדַמְעֵי אֵלָא לְדַבְּרֵי שִׁישׁ לוֹ מַתִּירִין.

אֲבָל הַגֵּרָא מוֹחֵק אֵת נִסְחַת הַסְּפָרִים מִכָּאן,

מִפְּנֵי שְׁמִקְוָמָה לְמַעֲלָה.

¹¹ הַגֵּרָא מוֹחֵק אֲבָל בְּכַתֵּב יוֹד נִמְצָא עִם הַנֶּהֱחָה

שְׁהַכְּנִסָה בְּפָנִים.

¹² בְּנ"ל.

ה. סָאָה תְרוּמָה טְמֵאָה שְׁנִפְלָה לְמֵאָה סָאָה תְרוּמָה טְהוֹרָה - בֵּית שְׁמַאי אוֹסְרִין, וּבֵית הַלֵּל מְתִירִין. אָמְרוּ בֵּית הַלֵּל לְבֵית שְׁמַאי: טְהוֹרָה - אֲסוּרָה לְזָרִים, וּטְמֵאָה - אֲסוּרָה לְכֹהֲנִים. מַה טְהוֹרָה - עוֹלָה, אֵף טְמֵאָה - תְּעֵלָה. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְטְהוֹרָה - שְׁהִיא עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְהֵאָכִיל לְזָרִים, תֵּאמְרוּ בְטְמֵאָה שְׁאִין עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְאָכֹל לְכֹהֲנִים [אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: הֲרִי טְמֵאָה שְׁנִפְלָה לְתוֹךְ הַחֲלִין תּוֹכִיחַ, שְׁאִין עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְהֵאָכִיל לְזָרִים, וְהֲרִי הִיא עוֹלָה¹³]. אָמְרוּ לָהֶם בֵּית שְׁמַאי: אִם אָמַרְתֶּם בְּחֲלִין שְׁהֵתְרוּ הֵתֵר מְרַבָּה, תֵּאמְרוּ בְתְרוּמָה שְׁהֵתְרָה הֵתֵר מֵעֵט? ! אָמְרוּ לָהֶם בֵּית הַלֵּל: וְכִי בְמָה הַחֲמִירָה תּוֹרָה, בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לְזָרִים אוּ בְאוֹכְלֵי תְרוּמָה לְכֹהֲנִים? בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לְזָרִים. טְהוֹר שְׁאָכַל אֶת הַטְּהוֹר, וְטְהוֹר שְׁאָכַל אֶת הַטְּמֵא, וְטְמֵא שְׁאָכַל אֶת הַטְּהוֹר, וְטְמֵא שְׁאָכַל אֶת הַטְּמֵא - כֻּלָּם בְּמִיתָה. וּבְאוֹכְלֵי תְרוּמָה לְכֹהֲנִים, טְהוֹר שְׁאָכַל אֶת הַטְּהוֹר - כְּמִצְוֹתָיו, טְהוֹר שְׁאָכַל אֶת הַטְּמֵא - בְּעֵשָׂה, וְטְמֵא שְׁאָכַל אֶת הַטְּהוֹר וְטְמֵא שְׁאָכַל אֶת הַטְּמֵא - בְּלֹא תְעֵשָׂה. וְהִלָּא דְבָרִים קָל וְחִמּוּר: וּמָה אִם בְּמָקוֹם שְׁהַחֲמִירָה תּוֹרָה בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לְזָרִים - הֲרִי הוּא עוֹלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְהֵאָכֹל לְזָרִים, מָקוֹם שְׁהַקְלָה תּוֹרָה בְּאוֹכְלֵי תְרוּמָה לְכֹהֲנִים - אֵינּוּ דִין שְׁתַּעֲלָה מִתּוֹךְ הַחֲלִין לְהֵאָכִיל לְכֹהֲנִים? ! לְאַחַר שְׁהוֹדוּ, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: תְּרוּם וְתִרְקַב. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אֲבָדָה בְּמַעֲוֹטָה:

ו. סָאָה תְרוּמָה שְׁנִפְלָה לְמֵאָה, וְלֹא הִסְפִּיק לְהִגְבִּיחָה עַד שְׁנִפְלָה אַחֲרַת - הֲרִי זוֹ אֲסוּרָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּמָה דְבָרִים אָמּוּרִים? בְּזִמְן שְׁלֹא יָדַע בַּהּ וְאַחַר כֵּךְ נִפְלָה, אָכַל אִם יָדַע בַּהּ וְאַחַר כֵּךְ נִפְלָה אַחֲרַת - הֲרִי זוֹ מִתְּרַת שְׁפָכָר הִיא לָהּ לְהַעֲלוֹת:

ז. הַקְּמַחִין וְהַסְּלִתוֹת - מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה; דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אִין מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה. לּוֹג מִים שְׁנִפְּלָ לְתוֹךְ תְּשַׁעִים וְתִשְׁעָה יַיִן, וְאַחַר כֵּךְ נִפְּלָ לּוֹג שְׁמֵן - מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה; דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אִין מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה¹⁴:

ח. סָאָה עָרְלָה שְׁנִפְלָה לְמֵאֲתִים, יָדַע בַּהּ, וְאַחַר כֵּךְ נִפְּלָה אַחֲרַת - הֲרִי זוֹ מִתְּרַת. עַד שְׁיִרְבֵּה אֲסוּר עַל הַמִּתְּר:

ט. סָאָה תְרוּמָה שְׁנִפְלָה לְמֵאָה, וְאַחַר כֵּךְ נִפְּלוּ לְתוֹכָהּ חֲלִין כָּל שֶׁהֵן - הֲרִי זוֹ מִתְּרַת. סָאָה תְרוּמָה שְׁנִפְלָה לְמֵאָה וְהִגְבִּיחָה - אִין מוֹצִיאִין זוּנִין שְׁבָה. לּוֹג יַיִן צָלוּל שְׁנִפְּלוּ לְתוֹךְ מֵאָה לְגִין עֲכוּרִין - אִין מוֹצִיאִין שְׁמֵרִים שְׁבָהֵן. לּוֹג יַיִן עֲכוּר שְׁנִפְּלָ לְפָחוֹת מִמֵּאָה לְגִין צָלוּלִין - אִין מוֹצִיאִין שְׁמֵרִים שְׁבוּ:

י. שְׁאוּר שְׁבָלָל לוֹ בְּשְׁאוּר אַחַר וְהַחֲמִיץ בּוֹ אֶת הַעֵסָה, אִם אִין בְּאֲסוּר נוֹתֵן טַעַם - מִתְּר. הַקְּמַחִין וְהַסְּלִתוֹת - מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה; דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אִין מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה. לּוֹג מִים שְׁנִפְּלָ לְתוֹךְ תְּשַׁעִים וְתִשְׁעָה יַיִן, וְאַחַר כֵּךְ נִפְּלָ לּוֹג שְׁמֵן - מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה; דְּבָרֵי רַבִּי נַחֲמִיָּה. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: אִין מַעֲלִין זֶה אֶת זֶה. חֲטִיץ בְּשַׁעוּרִים - יְבוּר. טַחֲנָן - בְּנוֹתֵן טַעַם. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: גְּרִיס שֶׁל פּוּל וְגָרִיס שֶׁל טַפְסִיחַ - הֲרִי אֵלוֹ מִין אַחַד. וְכֵן הִיָּה רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: שְׁתֵּי קָפוֹת אַחַת שֶׁל חֲלִין וְאַחַת שֶׁל תְּרוּמָה, וְנִפְּלָה סָאָה שֶׁל תְּרוּמָה לְתוֹךְ אַחַת מֵהֶן, וְאִין יָדוּעַ לְאַיְזָה מֵהֶן נִפְּלָה - שְׁתֵּיֶהן מִתְּרוֹת:

יא. שְׁתֵּי קָפוֹת בְּשְׁתֵּי עֲלִיוֹת, שְׁתֵּי מְגוּרוֹת בְּעֲלִיָּה אַחַת - הֲרִי אֵלוֹ יַעֲלוּ. וְשְׁתֵּי מְגוּרוֹת בְּשְׁתֵּי עֲלִיוֹת - לֹא יַעֲלוּ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֲפֹלוּ הֵן בְּשְׁתֵּי עֲוִרוֹת - מַעֲלוֹת זוֹ אֶת זוֹ.

¹⁴ הַגְּרָא לֹא גָרַם לָהּ בְּאוֹ, וְהִבְיָאָה לְקַפּוֹן.

וְהַכְּנַסְנָהוּ בְּמָקוֹם שְׁצִיין.

¹³ הַגְּרָא לִ"ג.

בזו מאָה, ובזו אין מאָה - הריני אומר: לתוף מאָה נפלה. אחת מדומעת ואחת שאינה מדומעת - הריני אומר: לתוף מדומעת נפלה:

יב. שתי קפות, בזו ארבעים סָאָה, ובזו אין ארבעים סָאָה, נפלה סָאָה לתוף אחת מהן וידוע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה שניה ואין ידוע לאיזה מקום נפלה - הריני יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלה הראשונה - שם נפלה שניה'. נפלה סָאָה תרומה לתוף אחת מהן ואין ידוע לאיזהו מהן נפלה, ואחר כך נפלה שניה ואין ידוע לאיזהו מהן נפלה - אינו יכול לתלות ולומר: 'למקום שנפלה שניה - שם נפלה ראשונה':

יג. שתי סאין, אחת של חלין ואחת של תרומה, אבדה אחת מהן ונפלה אחת מהן - הרי זו מתרת.

יד. שתי קפות, אחת של תרומה טמאה ואחת של תרומה טהורה, נפלה סָאָה תרומה טמאה לתוף אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה - הריני אומר: לתוף תרומה טמאה נפלה. וחלין טהורין לא יאכלו בטְהָרָה, עד שיתחשבו שאין בכל עֶסָה ועֶסָה כביצה. אחת של תרומה טהורה ואחת של חלין טהורין, נפלה סָאָה תרומה טמאה לתוף אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה - שתייהן אסורות. אם יש בהם לעלות זו את זו - מעלות זו את זו, ולא יאכלום בטְהָרָה, עד שיתחשבו שאין בכל עֶסָה ועֶסָה כביצה:

טו. היו לפניו שתי קפות אחת של תרומה ואחת של חלין, ולפניהן שתי סאין, אחת של תרומה ואחת של חלין, ונפלו משתייהן לתוף שתייהן, ואין ידוע אם מזו לתוף זו ואם מזו לתוף זו, הריני אומר: תרומה לתוף תרומה נפלה, חלין לתוף חלין נפלו. אם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני - הרי זה אסור, שלא התירו ספק מדמע אלא שאין לו מתירין:

טז. הפריש תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני, ואין ידוע איזהו - הרי זה מודד את התרומה, את הראשונה ואת השנייה:

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק שְׁבִיעִי

א. אחד האוכל, ואחד השותה, ואחד הסף. רבי שמעון אומר: הסף שמן של תרומה, שוגג - משלם את הקרן ואינו משלם את החמש. האוכל תרומה נקורה, והשותה יין מגלה - משלם קרן וחמש. נזיר ששותה יין של תרומה, שוגג - משלם קרן וחמש. אכל תרומה ביום הכפורים - משלם קרן וחמש. יין וחמץ - משלם קרן וחמש:

ב. האוכל תרומה טמאה במזיד - משלם דמי עצים לכהן. אבא שאול אומר: כל דבר שיש בו שוה פרוטה - חייב. אמרו לו: לא אמרו שוה פרוטה אלא בהקדש בלבד:

ג. אכל וחזר ואכל, אם יש מתחלת אכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין, ואם לאו - אין מצטרפין. שתה, חזר ושתה, חזר ושתה, אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין, ואם לאו - אין מצטרפין. אכילה ושתיה - אין מצטרפין. כשם שאכילה בכזית - כך שתיה ברביעית. אכל כזית אפלו מחמשת המינין - הרי אלו מצטרפין. אכל כחצי זית, ונודע לו, וחזר ואכל כחצי זית אחר ממין אחר - הרי אלו אין מצטרפין:

ד. כשם שאין נותנין תרומה אלא לכהן חב - כך אין משלמין קרן וחמש אלא לכהן חב. האוכל תרומת עם הארץ - משלם קרן וחמש לכהן חב, וחביר נוטל דמים ומפיס את עם הארץ:

ה. תרומת חביר ותרומת עם הארץ שנתערבו - כופין את עם הארץ למכור את חלקו:

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלָם

ו. האוכל תרומה טמאה - משלם מן החלין הטהורים. שלם מן החלין הטמאין, סומכוס אומר: בשוגג - תשלומיו תשלומין. במזיד - אין תשלומיו תשלומין. וחקמים אומרים: בין בשוגג בין במזיד - תשלומיו תשלומין, ויחזור וישלם מן הטהורין:

ז. ישראל שנפלו לו תרומה מבית אבי אמו ואכלה, וכן בעל הבית שגבה בחובו, וכן לאשה בכתבתה - משלם קרן וחמש לכהן חֵבֵר, וחֵבֵר נותן להם דמים:

ח. הגונב תרומת הקדש ולא אכלה - משלם את הקרן ואין משלם את החמש, וכפל אין בה, שנאמר (שמות כב, ח): "ישלם שנים לרעהו" - ולא להקדש. אבל אכלה - משלם שני חומשים וקרן אחד, קרן וחמש מן החלין והן נעשין תרומה, קרן - לגזבר, וחמש - לבעלים. בקרן - מועלין בו, בחמש זה - אין מועלין. חמש שני - מדמי תרומה ונותן לגזבר. רבי מאיר מחיב בקפה שניה בחלה, רבי יוסי פוטר. וחקמים אומרים: מדמע - פטור מן החלה. ספק מדמע - נאכל משום דמע וחיב בחלה:

ט. רבי אליעזר אומר: משלמין ממין על שאינו מינו, ובלבד שישלם מן היפה על הרע. כיצד? אכל שעורים ושלם חטים, גרוגרות ושלם תמרים - תבא לו ברכה. רבי עקיבה אומר: אין משלמים רק ממין על מינו. רבי אליעזר אומר: כשם שמשלמין מן החדש על הישן - כך משלמין ממין על שאינו מינו:

י. האוכל את הטבל - משלם מן הלקט ומן השכחה ומן הפאה, מן התבואה שלא הביאה שלישי; דברי רבי אליעזר. רבי עקיבא אומר: אין משלמין דבר שלא בא לעונת המעשרות. אמר רבי נתן: הנה רבי אלעזר אומר: ימתין עד שיצא שבת, ויצא חוץ לחצר ויגמר:

יא. רבי יהושע אומר: דם שעל הכפר - גורר את מקומו ואוכל את השאר. נמצא בין שניו - מפספס ואינו חושש:

יב. האוכל את הנמלה ואת הכנה שבתבואה - חיב. את הזיו שבעדשים, ואת היתושין שבכליסין, ואת התולעים שבתמרים ושבגרוגרות - פטור. פרוש וחרו - חיב. את התולעים שבעקרי אילנות, ואת הקפה שבירק - חיב. יבחושין שבפין ושבחמץ - הרי אלו מתרין. רבי יהודה אומר: המסנגים את היין ואת החמץ, המכרף על החמה - הרי זה דרך אחרת:

יג. הציר, והחמץ, והמוריס, והשמן, והדבש - מתרין משום גלוי. ורבי שמעון אוסר. אמר רבי שמעון: אני ראיתי ששתה נחש ציר בצידון. אמרו: נחש שוטה היה, ואין מביאין ראיה מן השוטים:

יד. משמרת - אסורה משום גלוי. רבי נחמיה אומר: אם היתה תחתונה מכסה, אף על פי שעליונה מגלה - הרי זו מתרת, מפני שארס של נחש דומה לספוג ועומד במקומו:

טו. עסה שלשה במים מגלין, אפלו היא של תרומה - תשרף, ואין צריך לומר של חלין. רבי נחמיה אומר: אפאה - הרי זו מתרת, מפני שארס של נחש כלה באור:

טז. מי פבושין, ומי שלקות, מי תורמוסין - אין בהם משום גלוי. מים ששרה בהן כבושין, שלקות ותורמוסין, אם יש בהם נותן טעם - מתרים, ואם לאו - אסורים. מים שהדיח בהן עובטין ודרמסקניות לחולה - אין בהם משום גלוי. מים שנתגלו וחממן - אסורין משום גלוי. מים חמין, כל זמן שמעלין הכל - אין בהם משום גלוי:

יז. מים מגלין - לא ישפכם ברשות הרבים, ולא יגבל בהן את השיט, ולא ישקה מהן נכרי, ולא בהמת אחרים. אבל משקה הוא

בְּהֵמַת עֲצָמוֹ. מִים מְגֻלִין – לֹא יִרְבֵּץ בָּהֶן אֶת הַבַּיִת, וְלֹא יִרְחֹץ בָּהֶן פָּנָיו וְיָדָיו וְרַגְלָיו. אַחֲרַיִם אוֹמְרִים: לֹא אֶמְרוּ אֲלֵא בְזִמְן שֵׁישׁ בּוֹ סְרִיטָה. וְכַמָּה הֵן בְּקַרְקָעוֹת? אַרְבַּעַיִם סָאָה. אַחֲרַיִם אוֹמְרִים: מֵאֲתַיִם, בֵּין מְכַסִּין בֵּין מְפֹזְרִין. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: כַּדֵּי שֶׁתְּהֵא חֲבִית שֶׁל שֵׁיטִין מִתְמַלָּא:

יח. מַעֲיָן, כָּל זְמַן שֶׁהוּא מוֹשֵׁף – אֵין בּוֹ מִשׁוֹם גְּלוּי. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֲלֵאל בְּרַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה: מַעֲשֵׂה שֶׁהֵלֵךְ רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אֶצֶל רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי לְבַיִת שְׁעָרִים, וּמִצָּא גְבִי שְׂאִין בּוֹ שְׁלֹשָׁה לוּגִין, וְשָׁחָה וְשָׁתָה מִמֶּנּוּ. יֵינן, בֵּין בְּכָלִים בֵּין בְּקַרְקַע – אָסוּר. יֵינן תּוֹסֵס, כָּל זְמַן שֶׁהוּא תּוֹסֵס – אֵין בּוֹ מִשׁוֹם גְּלוּי. וְכַמָּה תּוֹסֵס? שְׁלֹשָׁה יָמִים:

יט. מַעֲשֵׂה וְנִמְצָא נֶחֱשׁ מֵת בְּבוֹר יֵינן, וּבֵאֵר וְשָׂאֵלוּ אֶת רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּבָא, וְהֵתִיר לָהֶם אֶת הַבוֹר:

כ. לִגְיָן שֶׁהֵנִיחוּ בְשֶׁדָּה תְּכָה – הָרִי זֶה אָסוּר. בְּדָקֹן וְהֵנִיחוּ – הָרִי זֶה מֵתָר. לִגְיָן וְתִיקָן – הָרִי זֶה אָסוּר. בְּדָק וְהֵנִיחַ – הָרִי זֶה מֵתָר. נִתְּנוּ בְבוֹר, אֶפְלוֹ עֲמוּק מֵאָה אַמָּה – הָרִי זֶה אָסוּר. נִתְּנוּ בְּמַגְדֵּל אֶפְלוֹ גְבוּהַ מֵאָה אַמָּה – הָרִי זֶה אָסוּר. בְּטַרְקָלִין אֶפְלוֹ מִצִּיר מְסִיד – הָרִי זֶה אָסוּר. מְכַסִּין וְלֹא פּוֹקֵקִין. וְאִם הָיָה פֶּקֶק, אִמְץ – אָסוּר, וְאִם לֹא – מֵתָר. כַּמָּה יֵהָא בְּנֻקָּב? כַּדֵּי שֶׁתְּכַנְסַס בּוֹ אֶצְבַּע קִטְנָה שֶׁל קָטָן. נְקוּרֵי רֵטֵב, וְקָלַח שֶׁל כְּרוֹב, וְכָל דָּבָר שֵׁישׁ בּוֹ לַחָה – אָסוּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסִּיא אוֹמֵר: יִזְרַק אֶת הַנְּקוּר וְאוֹכַל אֶת הַשָּׂאָר. פְּטָרִיּוֹת – אָסוּרוֹת מִפְּנֵי סִכַּנְתָּ נֶפְשׁוֹת. נִקֵּר בְּתֵאנָה וְנַעֲשִׂית גְּרוּגְרָת, בְּתֵמָרָה וְנַעֲשִׂית יִבְשָׁה – שֶׁתִּיֵּהֶן מִתְרוֹת. רָאָה צְפוּר שֶׁנִּקְרָה בְּתֵאנָה, וְעַכְבָּר מְנַקֵּר בְּאֲבֵטִיחַ – שְׁנִיֵּהֶן אָסוּרִין, שְׂאֵנִי אוֹמֵר: שְׂמָא נְקוּרִין הִיוּ. אֲבֵטִיחַ שֶׁנִּקְרָ וְאֶכְלוּ מִמֶּנּוּ עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם, הַשָּׂאָר – הָרִי זֶה אָסוּר. וְכֵן חֲבִית שֶׁנִּתְגַּלְתָּה וְשָׁתוּ הַיִּמְמָה עֲשָׂרָה בְּנֵי אָדָם, הַשָּׂאָר – הָרִי זֶה אָסוּר:

כא. אֵין מְרַבִּין תְּרוּמוֹת טְהוּרוֹת תְּלוּיוֹת זוּ בְּזוֹ. אֲכַל מְרַבִּין תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמָאת בְּוֹלַד הַטְּמָאָה, עִם תְּרוּמָה שֶׁנִּטְמָאת בְּאֵב הַטְּמָאָה, אִף עַל פִּי שְׁמוּסִיפִין טְמָאָה עַל טְמָאָתָה. תְּלוּיָה שְׂאֵמֵר: 'טְהוּרָה הִיא'; 'טְמָאָה הִיא' – הָרִי זֶה טְמָאָה. אִם אָמַר: 'הָרִינִי מִנִּיחָה עַד שֶׁאֲשַׁאֵל עֲלֶיהָ' – הָרִי זֶה טְהוּרָה. נוֹלַד לוֹ סֶפֶק טְמָאָה, וּבֵין בִּידוֹ וּבֵין עַל גְּבִי שֶׁלַחַן – נוֹטְלָה וּמִנִּיחָה בְּמָקוֹם הַמְצָנָע:

כב. חֲבִית שֶׁנִּשְׁבְּרָה בְּגַת הַעֲלִיּוּנָה וְהִתְחַתְּוּנָה – טְמָאָה. הַכֹּל מוֹדִים: שֶׁתֵּרַד וְתִטְמָא, וְאֵל יִטְמָאָנָה בִּיד:

כג. סִיעָה שֶׁל בְּנֵי אָדָם, שְׂאֵמֵרוּ לָהֶם נְכָרִים: 'תְּנוּ לָנוּ אֶחָד מִכֶּם וְנִהְרְגֶהוּ, וְאִם לֹא, הָרִי אֲנוּ הוֹרְגִין אֶת כָּלֶן' – יִהְרְגוּ בְּלֶן וְאֵל יִמְסְרוּ לָהֶם נֶפֶשׁ אַחַת מִיִּשְׂרָאֵל. אֲכַל אִם יִחְדוּהוּ לָהֶם כְּגוֹן שֶׁיִּחְדּוּ לְשִׁבְעַ בֶּן בְּכָרִי – יִתְנוּהוּ לָהֶם וְאֵל יִהְרְגוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁהוּא מִבְּחוּץ וְהֵן מִבְּפָנִים, אֲכַל בְּזִמְן שֶׁהוּא מִבְּפָנִים וְהֵם מִבְּפָנִים, הוֹאִיל וְהוּא נִהְרַג וְהֵן נִהְרְגִין – יִתְנוּהוּ לָהֶן וְאֵל יִהְרְגוּ בְּלֶן. וְכֵן הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹאֵל ב כ, כב): "וְתִבּוּא הָאִשָּׁה אֵל כָּל הָעָם בְּחֻכְמָתָה" וְגו', אָמְרָה לָהֶם: הוֹאִיל וְהוּא נִהְרַג וְאִתְּם נִהְרְגִין, תְּנוּהוּ לָהֶם וְאֵל תְּהַרְגוּ כָּלְכֶם. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: כֶּף אָמְרָה לָהֶם: כָּל הַמּוֹרַד בְּמַלְכוּת בֵּית דָּוִד – חֵיב מִיתָה:

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק שְׁמִינִי

א. הַזּוֹרַע חֲטִיִּם שֶׁל תְּרוּמָה, עַד שֶׁלֹּא הִבִּיא שְׁלִישׁ – יוֹפֵף, מִשֶּׁהִבִּיא שְׁלִישׁ – יָקִים; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּשׁוּגַג, עַד שֶׁלֹּא הִבִּיא – יוֹפֵף, מִשֶּׁהִבִּיא שְׁלִישׁ – יָקִים. בְּמִזִּיד, זֶה וְזֶה – יָקִים:

ב. הַזּוֹרַע תּוֹסֶפֶת שֶׁל תְּרוּמָה, וְסָאָה עוֹלָה מִתּוֹךְ מֵאָה, גְּדוּלִיֵּהֶן – חֲלִין. גְּדוּלֵי תְּרוּמָה – אֵין חֵיבִין עֲלֵיהֶן קָרָן וְחֻמְשׁ, וְאֵין מְשַׁלְּמִין מֵהֶן. הֶקְדֵּשׁ – חֵיבִין עֲלֵיהֶן קָרָן:

וּחְמַשׁ עַל מְקוֹם אַחַר אֵלָא לְפִי הַשְּׁבוֹן, וְחִיבִין בַּחֲלָה. הַיְדִים וְהַטְּבוּל יוֹם - אֵין פּוֹסְלִין בְּהֶן, וְאֵין פּוֹסְלִין בַּחֲלִין. הַדֶּשׁ, כִּי צִד יַעֲשֶׂה? מְבִיא קַפִּיפָה וְתוֹלָה בְּצִאָר בְּהַמָּה, וְנוֹתֵן לְתוֹכָה חֲלִין מֵאוֹתוֹ הַמֵּין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: נוֹתֵן לְתוֹכָה כְּרִשְׁיִין וְהֵן יָפוֹת לָהּ מֵהַפֶּל:

ג. מֵאָה לְגִינִין שֶׁל תְּרוּמָה וְאֶחָד שֶׁל חֲלִין - כֶּלֶן מִתְרִין. בְּדָבָר שֶׁזָּרְעוּ כָּלָה. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁאֵין זָרְעוּ כָּלָה - לֹא יַעֲלֶה. אֶפְלוּ אֶחָד שֶׁל תְּרוּמָה וּמֵאָה שֶׁל חֲלִין - לֹא יַעֲלֶה, שְׂאֵין קָרָקַע עוֹלָה בְּאֶחָד וּמֵאָה. תֵּלֶשׁ - יַעֲלֶה, וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִתְכּוֹן וְיִתְלַשׁ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אִף יִתְכּוֹן וְיִתְלַשׁ וְיַעֲלֶה בְּאֶחָד וּמֵאָה:

ד. בְּצִלִּים שֶׁל לִיטְרָא, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁנֻטְעָה, וְהָרִי בַּהּ כַּעֲשֵׂר לְטְרִין - חֵיבֵית בְּתְרוּמָה, בְּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן, וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנִי, וּמְפָרִישׁ מִמְּקוֹם אַחַר תְּרוּמוֹת וּמַעֲשֻׁרוֹת, וּבְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁבָה - עוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְּרוּמָה וּמַעֲשֻׁרוֹת עַל מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן שְׁנֻטְעָה. לִיטְרָא מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁנֻטְעָה, וְהָרִי בַּהּ כַּעֲשֵׂר לְטְרִין - חֵיבֵית בְּתְרוּמָה וּבְמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן. וּבְמַעֲשֵׂר שְׁנִי - חוֹזֵר וּפּוֹדֶה אֶת מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁנֻטְעָה:

ה. הַמְּנַכֵּשׁ עִם הַגּוֹי בַּחֲסִית, אִף עַל פִּי שְׁפּוֹרוֹתָיו טָבַל - אוֹכֵל מִהֵן עָרָאִי. עִם הַכּוֹתִי - לֹא יֹאכֵל. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּמוֹצָאֵי שְׁבִיעִית עִם יִשְׂרָאֵל - מִתָּר:

ו. רַבִּי נֶחֱם בֶר יוֹסֵף אוֹמֵר: שְׁתִּילִי בְּצִלִּים, עַד שֶׁלֶשׁ שָׁנִים - אֶסְוִרִין, מִכָּאֵן וְאֵילָף - מִתְרִין:

ז. הַמְּפָרִישׁ חֲבִילֵי תֵלְתָן שֶׁל מַעֲשֵׂר - הָרִי זֶה פּוֹדֶה אֶת הָעֵץ וְאֶת הַזֶּרַע. תֵּלְתָן שְׁנֻפְלָה בְּבוֹר שֶׁל מִים - רַבִּי מֵאִיר אוֹסֵר, וְרַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזֵמַן שֶׁשָּׁקְעָה, אֲבָל לֹא שָׁקְעָה - הָרִי זֶה מִתְרֵת:

ח. תּוֹפֹחַ שְׂרָסְקוּ וְנִתְּנוּ תוֹף הַעֶסֶה וְחִמְצָה - רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אֵין חִמְצוֹ חִמֵץ. אֶחָד נוֹתֵן טַעַם לְשֶׁבַח וְאֶחָד נוֹתֵן טַעַם לְפָגַם - זֶה זֶה אֶסוּר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: לְשֶׁבַח - אֶסוּר, לְפָגַם - מִתָּר, כִּגוֹן הַחִמֵץ שְׁנֻפֵּל לְגִרְסִין, וְגִרְסִין שְׁנֻפְלוּ לְתוֹף הַבוֹר שֶׁל מִים. תְּמָרִים שְׁנֻפֵּל עַל גְּבִיחֵן יֵין, גְּרוּגְרוֹת שְׁנֻפֵּל עַל גְּבִיחֵן שְׁמֵן - הָרִי זֶה אֶסוּר, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר:

ט. שְׂאוֹר שְׁנֻפֵּל לְתוֹף עֶסֶה וְאֵין בַּהּ כְּדֵי לְחִמֵץ, וְהַגְּבִיָּה, וְאַחַר כֶּף נִפְלָה אַחֲרֵת וְאֵין בַּהּ כְּדֵי לְחִמֵץ, וְנִתְחַמֵץ - מִתָּר. שְׂאוֹר שֶׁל תְּרוּמָה וְשֶׁל שְׁבִיעִית שְׁנֻפֵּל לְתוֹף הַעֶסֶה, לֹא בִּזְהָ כְּדֵי לְחִמֵץ וְלֹא בִּזְהָ כְּדֵי לְחִמֵץ, וְנִצְטָרֵפוּ וְחִמְצוּ - אֶסוּר לְזָרִים. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר לְזָרִים. הִיָּה בִּזְהָ כְּדֵי לְחִמֵץ וּבִזְהָ כְּדֵי לְחִמֵץ, וְנִצְטָרֵפוּ וְחִמְצוּ - אֶסוּר לְכַהֲנָיִם. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן מִתִּיר לְכַהֲנָיִם:

י. יֵין שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנֻפֵּל עַל גְּבִי פְרוֹת. וְכֵן שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה שְׁנֻפֵּל עַל הַפְּרוֹת - יְדִיחֵן וְהֵן מִתְרִין. שְׁמֵן עַל גְּבִי יֵין - יִקְפֶּה אוֹתוֹ, וְהֵינִן מִתָּר. נֶפֶל עַל גְּבִי צִיר - יִקְפְּנוּ כְּדֵי שְׂיִבְטַל טַעַם שְׁמֵן שְׁבוּ:

יא. כִּלִּים שֶׁסָּכְן בְּשֵׁמֶן טָמֵא, וְחוֹזֵר וְסָכְן בְּשֵׁמֶן טָהוֹר. אוֹ שֶׁסָּכְן בְּשֵׁמֶן טָהוֹר, וְחוֹזֵר וְסָכְן בְּשֵׁמֶן טָמֵא - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַחַר הָרֵאשׁוֹן אֲנִי בָּא. וְחִכְמַיִם אוֹמְרִים: אַחַר הָאֲחֵרוֹן. שְׂרַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: לֹא יֵהָא אָדָם סָף אֶת כִּלְיוֹ שְׁמֵן טָמֵא, וְחוֹזֵר וְסָכְן בְּשֵׁמֶן טָהוֹר. כִּשְׁהֵן מוֹצִיאִין - אֵין מוֹצִיאִין אֵלָא מִן הָרֵאשׁוֹן. וְחִכְמַיִם אוֹמְרִים: לֹא יֵהָא אָדָם סָף אֶת כִּלְיוֹ שְׁמֵן טָהוֹר, וְחוֹזֵר וְסָף שְׁמֵן טָמֵא. כִּשְׁהֵן מוֹצִיאִין - אֵין מוֹצִיאִין אֵלָא מִן הָאֲחֵרוֹן. כִּלִּים שֶׁסָּכְן שְׁמֵן טָמֵא וְנִגְבַּם - מִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֵן בְּטַהֲרָה. חֲזָרוּ וְיִצְאוּ מִהֵן מִשְׁקִין - טָמֵאִין:

יב. קִדְרָה שֶׁבִשַּׁל בַּהּ בֶּשֶׂר - לֹא יִבְשַׁל בַּהּ חֲלָב. תְּרוּמָה - לֹא יִבְשַׁל בַּהּ חֲלִין. וְאֵם בְּשֻׁלָן - הָרִי זֶה בְּנוֹתֵן טַעַם:

יג. היו לפניו שתי קדרות אחת של תרומה ואחת של חלין, ולפניו מדוכה אחת של תרומה, נתן לתוף אחת מהן ואין ידוע לאיזה מהן נתן. היו לפניו שתי מדוכות, אחת של חלין ואחת של תרומה, ולפניו קדרה אחת של חלין, נתן מאחת מהן ואין ידוע מאיזה מהן נתן – הריני אומר: מתוף של חלין ואחת של תרומה, ולפניהן שתי מדוכות, אחת של חלין ואחת של תרומה, נתן משתיהן ואינו יודע אם מזו לתוף זו, ואם זו לתוף זו – הריני אומר: תרומה לתוף תרומה נתן, וחלין לתוף חלין נתן. ואם היה טבל מעשר ראשון ומעשר שני – הרי זה אסור, שלא התיירו ספק מדמע אלא בדבר שיש לו מתירין:

יד. חתיכה אסורה שנתערבה בחתיכות, אפלו הן אלף – בלן אסורות. הרטב – בנותן טעם. אם נמקה – הרי זה בנותן טעם. חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של חלין, וכן פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חלין – הרי אלו יעלו. חתיכה של חטאת טמאה שנתערבה במאה חתיכות של חטאת טהורה, וכן פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של לחם הפנים טהור – הרי אלו יעלו. רבי יהודה אומר: לא יעלו. וכן בחלות תודה. טבל ויין נסך, מין במינו – כל שהוא, ושלא במינו – בנותן טעם. ושאר כל האסורין, בין במינן בין שלא במינן – בנותן טעם:

מסכת תרומות פרק תשיעי

א. דג טמא שכבשו עם דג טהור, כל גרב¹⁵ שמחזיק סאתים שבו משקל עשרה זוזו שביהודה, שהן עשר סלעים בגליל, דג טמא – צירו אסור. רבי יהודה אומר: רביעית בסאתים. רבי יוסי אומר: אָחַד מִשְׁשָׁה עֶשֶׂר בּוֹ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן

מנסיא: אין לך גרב שמחזיק סאתים, שבו משקל עשרה זוזו ביהודה, שהן עשר סלעים בגליל, דג טמא, שאין בו רביעית ציר. אמר רבי יוסי בר יהודה: במה דברים אמורים? בזמן ששולה ומניח לפניו ומצא בו כשעור הזה, אבל אם היה נוטל וזורק ראשון, אף על פי שמצא בו יתר מכשעור הזה – מתר:

ב. דג טמא שכבשו עם דג טהור – מדיחו ומתר. דג טמא מליח ודג טהור תפל – אסור. דג טהור מליח ודג טמא תפל – מתר. דג טמא שבשלו עם דג טהור – רואין אותו כאלו הוא קפלוט, אם יש נותן טעם – אסור, ואם לאו – מתר:

ג. אלו הן מיני חסיות? הלוף והשום והבצלים והקפלוטות. רבי יהודה אומר: אין לך מיני חסיות – אלא קפלוט בלבד:

ד. רבי יוסי אומר: כוכשין בצלין של תרומה בחמץ של חלין, ואין כוכשין בצלין של תרומה בחמץ של תרומה, ואין צריך לומר בצלים של חלין בחמץ של תרומה. רבי עקיבה אומר: כל המתבשלין זה עם זה – אין מתרין אלא עם הבשר. בשר בבשר – אסור. וכל המתבשלין עם הבשר – הרי אלו אסורין. רבי אליעזר אומר: כבד – אוסרת ונאסרת. רבי ישמעאל ברבי יוחנן בן ברוקה אומר: שלוקה – אוסרת ואינה נאסרת. מבשלת – אוסרת ונאסרת:

ה. ביצים טהורות ששלקן עם ביצים טמאות, אם יש בהן בנותן טעם – אסורות, ואם לאו – מתרות. ביצים ששלקן ומצא באחת מהן אפרוח, אם יש בהן בנותן טעם – אסורות, ואם לאו – מתרות. געולי ביצים – מתרין באכילה. ביצים מוזרות – נפש יפה תאכל. מצא באחת מהן דם – זורק את הדם ואוכל את השאר:

ו. אוכל אדם דגים וחגבים, בין חיין ובין מתים, ואינו חושש. יין של תרומה שנפל

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלָם

לתוך המוריס - אסור לזרים. רבי אליעזר
דברי ישמעאל מתיר לזרים:

ז. גותן אדם דבלה וגרוגרות לתוך המוריס
כדרך שנותן את התבלין, אבל לא יסחטם
להוציא מהן משקין. בתבלין - מתר מפני
שהן מלאכתן. צורר את התבלין ונותן
לתוך התבשיל, אם בטל טעמן - מתרין,
ואם לאו - אסורין:

ח. אין עושין את היין - אלונתית, ואת
השמן - ערב. סף את השמן ואין סף יין.
השמן - דרכו לסיכה, יין - אין דרכו
לסיכה:

ט. דבש תמרים - רבי אליעזר אומר: חיב
במעשרות. אמר רבי נתן: מודה רבי
אליעזר שפטור מן המעשרות. אבל אומר
היה רבי אליעזר: שלא יאכל מן הדבש עד
שיתקן התמרים. מודה רבי אליעזר: שאם
תקן התמרים ודובשן באספמא - שמתר.
דבש תמרים - מטמא משום משקה. אמר
רבי נתן: מודה רבי אליעזר שאין זה
מטמא משקה. על מה נחלקו? על שנתן
לתוכו מים, שרבי אליעזר מטמא משום
משקה, וחכמים אומרים: הולכין אחר
הרב:

י. זיתים של תרומה טהורים - יעשו שמן.
טמאים - לא יעשו שמן. ענבים בין טמאות
בין טהורות - לא יעשו; דברי רבי מאיר.
רבי יעקב אומר, מודה רבי אליעזר לרבי
יהושע: בזיתים טהורין - שיעשו שמן. על
מה נחלקו? על זיתים טמאים, שרבי
אליעזר אומר: לא יעשו, ורבי יהושע
אומר: יעשו. וענבים טהורות - יעשו,
וטמאות - לא יעשו. אמר רבי יהודה:
מודה רבי יהושע לרבי אליעזר בזיתים
ובענבים טהורות - שיעשו. על מה
נחלקו? על הטמאים, שרבי אליעזר אומר:
לא יעשו. ורבי יהושע אומר: יעשו. אמר
רבי: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע
על זיתים טהורין - שיעשו, ועל זיתים
וענבים טמאים - שלא יעשו. על מה

נחלקו? על זיתים טמאים ועל ענבים
טהורות, שרבי אליעזר אומר: לא יעשו,
ורבי יהושע אומר: יעשו:

יא. תרומה - נתנה לאכילה ולשתיה
ולסיכה, לאכול דבר שדרכו לאכול,
ולשתות דבר שדרכו לשתות, ולסוף דבר
שדרכו לסוף. כיצד לאכול דבר שדרכו
לאכול? אין מחיבין אותו לאכול קנבות
של ירק, ולא פת שעפשה, ולא תבשיל
שעברה צורתו. רבי חנינא סגן הכהנים
אומר: תרומה שנפסלה מלאכל אדם,
והכלב יכול לאכלה - מטמא טמאת
אוכלין, ושורפין עם הטמאה. כיצד לשתות
דבר שדרכו לשתות? אין מחיבין אותו
להיות גומע אניגרון ואכסגרין, ולשתות יין
בשמריו. החושש בשניו - לא יגמע בהן
את החמץ ויהא פולט, אבל מגמע ובלוע
ומטבל כדרכו ואינו חושש. החושש
בגרונו - לא יערענו בשמן, אבל גותן שמן
הרבה לתוך אניגרון ובלוע. כיצד לסוף
דבר שדרכו לסוף? סף אדם שמן על גבי
מכתו, ובלבד שלא יטול במוך ובמטלית
ויתן על גבי מכתו. החושש בראשו וכל מי
שעלו לו חטטין - סף את השמן ואינו סף
יין וחמץ, שהשמן - דרכו לסיכה, יין
וחמץ - אין דרכו לסיכה:

יב. יין של תרומה - אין עושין אותו
אלונתית, ואין עושין אותו אנומלין, ולא
יתן משריי הכוס בידיו, והאשה לא תדיח
בו את בנה. רבן שמעון בן גמליאל אומר:
יין של תרומה שנטמא או שנתגלה - שופך
ושונה ואינו חושש:

			ד החנוכה		
29 Dec	ראשון Sunday	כה 28	בבלי: סנהדרין יב ירושלמי: שקלים יד תוספתא: תרומות ג נ"ך: דברי הימים ב ז-ח רמב"ם: פרה אדומה יב	4th Day of Chanukah נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:38 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:25 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:50	עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:02 סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה..... 4:37
30 Dec	שני Monday	כט 29	בבלי: סנהדרין יג ירושלמי: שקלים טו תוספתא: תרומות ד נ"ך: דברי הימים ב ט-י רמב"ם: פרה אדומה יג	5th Day of Chanukah נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:25 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:51	ה החנוכה, אי"א יו"כ קטן עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א . 10:01 שקיעה..... 4:37
31 Dec	שלישי Tuesday	ל 30	בבלי: סנהדרין יד ירושלמי: שקלים טז תוספתא: תרומות ו נ"ך: דברי הימים ב יא-יב רמב"ם: פרה אדומה יד	6th Day of Chanukah נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:51	ו החנוכה, א' דראש חודש טבת עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א . 10:02 שקיעה..... 4:38
1 Jan	רביעי Wednesday	א 1	בבלי: סנהדרין טו ירושלמי: שקלים יז תוספתא: תרומות ו נ"ך: דברי הימים ב יג-יד רמב"ם: פרה אדומה טו	7th Day of Chanukah נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:39 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:52	ז החנוכה, ב' דראש חודש טבת עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:03 סו"ז תפלה - מג"א . 10:02 שקיעה..... 4:39
2 Jan	המישי Thursday	ב 2	בבלי: סנהדרין טז ירושלמי: שקלים יח תוספתא: תרומות ז נ"ך: דברי הימים ב טו-טז רמב"ם: טומאת צרע א	8th Day of Chanukah נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:26 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:53	זאת חנוכה עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א . 10:02 שקיעה..... 4:40
3 Jan	ששי Friday	ג 3	בבלי: סנהדרין יז ירושלמי: שקלים יט תוספתא: תרומות ח נ"ך: דברי הימים ב יז-יח רמב"ם: טומאת צרע ב	נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:54	עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א . 10:03 שקיעה..... 4:41
4 Jan	שבת Shabbos	ד 4	בבלי: סנהדרין יח ירושלמי: שקלים כ תוספתא: תרומות ט נ"ך: דברי הימים ב יט-כ רמב"ם: טומאת צרע ג	נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:55	ויגש עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א . 10:03 שקיעה..... 4:42

די קדושה פון חנוכה קומט פון דעם וואס דער אייבערשטער האט אונז מוחל געווען יום כיפור.
(ליקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן ו')